T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ PROGRAMI

TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI: TURGUTLU ÖRNEĞİ

Yılmaz YEŞİLDAL

Danışman
Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR

MANİSA–2023

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ PROGRAMI

TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI: TURGUTLU ÖRNEĞİ

Yılmaz YEŞİLDAL

Danışman
Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR

MANİSA–2023

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum **"Toplumsal Cinsiyet Araştırması: Turgutlu Örneği"** adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/06/2023

Yılmaz YEŞİLDAL

ÖZET

TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI: TURGUTLU ÖRNEĞİ

Sosyolojinin on dokuzuncu yüzyıla dayanan kökenine bakıldığında toplumsal cinsiyet kavramına rastlanmaz. İkinci dalga feminizmin etkisiyle 1960'ların ortasında sosyal bilimler literatürüne dahil olan bu kavram zaman içerisinde cinsiyet stereotipleri, erkekliğin ve kadınlığın kültürel inşası, yapısal olarak cinsiyet işbölümünü de kavramsal açıklamalara dahil ederek çalışma alanlarını daha da genişletmiştir. Bu bakımdan toplumsal cinsiyet, femineni yani kadınsılığı ve masküleni yani erkeksiliği sonuç olarak kadın ve erkek olmanın içinde yaşanılan toplumda ne anlama geldiğini ifade etmektedir. Buradan hareketle bu tez çalışmasında; kadınlık ve erkekliğin toplumsal yapı içerisinde farklı değişkenlere göre -yaş, cinsiyet, eğitim durumu, yaşanılan yer ve yaşama süresi, gelir seviyesi gibi demografik özellikler- nasıl tanımlandığını, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yönündeki tutumların tespitinin yapılmasını ve toplum tarafından inşa edilen kadınlık ve erkeklik dışında cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın ne yönde olduğunun tespit edilmesini amaçlamaktadır.

Bu araştırma nicel bir alan araştırması olarak Turgutlu ilçesinde yapılan saha çalışmasından toplanan verilere dayanmaktadır. Araştırmanın evrenini 15 ve üzeri yaşa sahip Turgutlu ilçesi nüfusu oluşturmaktadır. Bu yaş sınırının belirlenmesindeki temel etkeni cinsiyet kimliğinin oluşum şartlarının dikkate alınması oluşturmaktadır. Evreni temsil özelliğine sahip örneklemin tespiti için olasılığa dayalı tabakalı örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Turgutlu ilçesine bağlı 22 mahalleden toplam 384 kişi oluşturmuştur.

Bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın odak noktasını oluşturan cinsiyet, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı, ayrım, ayrımcılık, cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet sosyalizasyonu kavramları açıklanmış beraberinde toplumsal cinsiyete yönelik oluşturulan kuramsal yaklaşımlar ele alınmıştır. İkinci bölümde toplumsal cinsiyet alanında yapılmış çalışmaların incelenmesi ile literatür özeti ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise araştırmanın saha çalışmasına ve bulgularına yer verilmiştir.

Araştırmanın öne çıkan bulgularına bakıldığında araştırmanın ilk varsayımı olan kadınlık ve erkeklik tanımlamaları farklılaşmaktadır cinsiyet değişkenine göre ele alınmış ve kısmen desteklenmiştir. Bu varsayımı test etmek amacıyla 10 alt kategori (davranış ve görünüm, iş bölümü/yapılan işler, kavramsal tanımlamalar, mekan türleri, mesleki farklılıklar, müzik enstrümanları, sanat dalları, spor dalları, tanımlayıcı özellikler, zeka türleri) oluşturulmuş ve cinsiyete göre uygunluk arasındaki ilişki ortaya çıkarılmıştır. Araştırmanın ikinci varsayımı olan hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmış ve kısmen desteklenmiştir. Bu varsayımı test etmek amacıyla üç alt varsayım oluşturulmuş sivil, siyasi ve sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırmanın üçüncü varsayımı olan cinsel yönelime ilişkin tutumlar ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmış ve kısmen desteklenmiştir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsiyet ayrımcılığı, toplumsal norm, tutum.

ABSTRACT

GENDER RESEARCH: THE CASE OF TURGUTLU

When you look at the origin of sociology dating back to the nineteenth century, the concept of gender is not found. This concept, which was incorporated into the social sciences literature in the mid-1960s due to the influence of second wave feminism, has expanded its fields of study over time by incorporating gender stereotypes, the cultural construction of masculinity and femininity, and the structurally gender division into conceptual explanations. In this respect, gender, feminine, feminine and masculinity, i.e. masculinity, ultimately refers to what being a man and a woman means in the society in which they live. From here, this thesis work; It aims to determine how femininity and masculinity are defined according to different variables within the social structure – age, gender, educational status, place of life and life, income level – and to determine the attitudes towards gender discrimination and what is social awareness about sexual orientation other than the femininity and masculinity built by society.

This research is planned to be based on data collected from field work in Turgutlu district as a quantitative field research. The universe of the study is a population of Turgutlu, aged 15 and above. The main factor in determining this age limit is to consider the conditions for gender identity formation. The probability-based layer sampling technique is preferred for the detection of the sample with the capability to represent the universe. The sample of the study consisted of a total of 384 people from 22 neighborhoods of Turgutlu district.

This research consists of three parts. In the first part, the concepts of gender, gender, gender roles, gender perception, discrimination and discrimination, which are the focal point of the research, and the concepts of homosexuality in sexual orientation are explained along with the theoretical approaches to gender. In the second part, the literature summary is discussed by examining the studies in the field of gender. In the third part, the field study and findings of the research are given.

Considering the prominent findings of the research, the definitions of femininity and masculinity, which is the first assumption of the research, differ. In order to test this assumption, 10 sub-categories (behavior and

appearance, division of labor/work done, conceptual definitions, venue types, professional differences, musical instruments, branches of art, sports, descriptive features, types of intelligence) were created and the relationship between suitability by gender. has been revealed. The second assumption of the research, the relationship between the level of adoption of rights-based gender equality and socio-demographic characteristics, was discussed and partially supported. In order to test this assumption, three sub- assumptions were created and the relationship between the level of adoption of gender equality in the use of civil, political and social rights and socio-demographic characteristics was discussed. The third hypothesis of the study, the relationship between attitudes towards sexual orientation and socio-demographic characteristics, was discussed and partially supported.

Key words: Gender, social gender equality, gender discrimination, social norm, attitude.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bazı şeylerin çok da kolay olmadığını ancak inanç ve çalışmayla her şeyin üstesinden gelinebileceğini bana öğreten, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR'e, araştırma sürecinde veri analizi ve teknik konularda desteğini aldığım Sayın Arş. Gör. İsmet DEMİR'e, yaşamım boyunca her zaman en büyük koşulsuz destekçim ve güç kaynağım olan aileme, umutlarımın tükendiğinde tekrardan başlamamı sağlayan kılavuz dostlarım Osman ATAY, Umut ARIK ve Yaşar YILMAZ'a, hayatım boyunca aynı yolu yürümekten mutluluk duyduğum arkadaşlarıma, bilgi ve tecrübeleri ile öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında her yönden yardımcı olan, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen tüm öğretmenlerime, değerli vakitlerini ayırarak çalışmama katılmayı kabul eden tüm katılımcılara, uykusuz gecelerime, "artık bitti, yapamam!" dediğim her an'a ve en çok da kendime teşekkür ederim.

Yılmaz YEŞİLDAL
Manisa, 2023

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ iii
ÖZET iv
ABSTRACT vi
TEŞEKKÜR viii
İÇİNDEKİLER ix
KISALTMALAR DİZİNİ xi
EKLER LİSTESİ xiii
TABLOLAR LİSTESİ xiv
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. CİNSİYET KAVRAMI 4
1.1.1. Erkek 5
1.1.2. Kadın 6
1.2. TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI 6
1.2.1. Erkeklik 9
1.2.2. Kadınlık 11
1.3.TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ 12
1.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI 13
1.4.1. Eşitlikçi Tutum 14
1.4.2. Ayrımcı Tutum 15
1.5. AYRIM, AYRIMCILIK, CİNSEL YÖNELİM VE TOPLUMSAL CİNSİYET SOSYALİZASYONU 15
1.5.1. Ayrım Kavramı 15
1.5.2. Ayrımcılık Kavramı 16

1.5.3. Eşcinsellik 17
1.5.4. Toplumsal Cinsiyet Sosyalizasyonu..... 18
1.6. TOPLUMSAL CİNSİYET KURAMLARI 19
1.6.1. Biyolojik Kuram 20
1.6.2. Psikanalitik Kuram..... 23
1.6.3. Sosyal Öğrenme Kuramı 24
1.6.4. Bilişsel Gelişim Kuramı 26
1.6.5. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı..... 28
1.6.6. Sosyal Rol Kuramı 29
1.6.7. Etkileşimsel Model..... 30
1.6.8. Sosyal Baskınlık Kuramı..... 31
1.6.9. Feminist Kuram..... 31
1.6.9.1. Liberal Feminist Kuram 33
1.6.9.2. Radikal Feminist Kuram 34
1.6.9.3. Kültürel Feminist Kuram 34
1.6.9.4. Marksist Feminist Kuram..... 35

İKİNCİ BÖLÜM
TOPLUMSAL CİNSİYETİN DÖNÜŞÜMÜ
LİTERATÜR ÖZETİ

2.1. CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİNDEN CİNSİYET EŞİTLİĞİNE 37
2.2. CİNSİYET AYRIMINDAN CİNSİYET AYRIMCILIĞINA 39
2.3. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE YANSIMALARI 41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI:
BULGULAR, DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ 49

3.2. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI 52
3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI 52
3.4. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI 53
3.5. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER 53
3.6. ARAŞTIRMANIN EVREN ve ÖRNEKLEMİ 55
3.7. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ 59
3.8. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA 59
3.8.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri 59
3.8.2. Kadınlık ve Erkeklik Tanımlamaları İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki 65
3.8.3. Hak Temelli Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo- Demografik Özellikler Arasındaki İlişki 109
3.8.3.1. Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki 110
3.8.3.2. Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki 116
3.8.3.3. Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki 123
3.8.4. Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki 128
SONUÇ 136
KAYNAKÇA 143
EKLER 155

KISALTMALAR DİZİNİ

Çev.	Çeviren
Vb.	Ve benzeri
Vd.	Ve diğerleri
Vs.	Vesaire
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

EKLER LİSTESİ

EK 1: Toplumsal Cinsiyet Araştırması: Turgutlu Örneği Anket Formu

EK 2: Etik Kurul Onay Belgesi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Evreni Olarak Belirlenen Mahallelerin Nüfus Sayıları
Tablo 2. Evren İçindeki Temsil Düzeyine Göre Anket Uygulanan Kişi Sayıları
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı
Tablo 4. Katılımcıların Yaş Dağılımı
Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumu
Tablo 6. Katılımcıların Hayatının Çoğunlukla Geçtiği Yer
Tablo 7. Katılımcıların Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi
Tablo 8. Katılımcıların Toplam Aylık Geliri
Tablo 9. Katılımcıların Dindarlık Düzeyi
Tablo 10. Katılımcıların Kimlik Tanımı
Tablo 11. Küpe Takmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 12. Kaş al(dır)mak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 13. Saçını Boya(t)mak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 14. Uzun Saç ile Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 15. Tırnak Uzatmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 16. Renkli Giysiler (yeşil, kırmızı, pembe, mor) Giymek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 17. Küfretmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 18. Dedikodu Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 19. Sokakta Sigara İçmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 20. Sakız Çiğnemek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 21. Evlilik Teklifinde Bulunmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 22. Otomobil Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 23. Çok Konuşmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 24. Sarhoş Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 25. Aile Bütçesine Katkıda Bulunmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 26. Alkol Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 27. Motosiklet Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

Tablo 28. Alışveriş veya Yemek Sonrası Hesabı Ödemek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 29. Dozer, Kepçe gibi İş Makineleri Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 30. Yemek Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 31. Bulaşık Yıkamak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 32. Temizlik Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 33. Çamaşır Yıkamak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 34. Ütü Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 35. Tamirat İşleri İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 36. Bebeğin Bezini Değiştirmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 37. Evin-Çarşı Pazar Alışverişini Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 38. Evle İlgili Dışarıda Yapılması Gereken İşleri Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 39. Kol Kanat Germek Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 40. Özgürlük Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 41. Namus Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 42. Evin Direği Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 43. Kahramanlık Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 44. Güzellik Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 45. Kahvehane İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 46. Stadyum İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 47. Kuaför İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 48. Güzellik Salonu İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 49. Giyim Mağazası İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 50. Çarşı-Pazar Yeri İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 51. Salon İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 52. Camiler İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 53. Mutfak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 54. Cumhurbaşkanı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 55. Bakan Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

Tablo 56. Milletvekili Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 57. Belediye Başkanı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 58. Muhtar Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 59. Asker Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 60. Sekreter Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 61. Okul Öncesi/Anaokulu Öğretmeni Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 62. Aşçılık Mesleği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 63. Hemşirelik Mesleği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 64. Manken Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 65. İşsiz Kalmak (maaş ya da ücret karşılığı çalışmamak) İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 66. Pilot Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 67. İmam Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 68. Şirket/Kurum Yöneticisi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 69. Moda Tasarımcısı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 70. İnşaat Mühendisliği/Müteahhitliği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 71. Büyükelçi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 72. Çiçek Satıcısı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 73. Uzun Yol Şoförü Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 74. Vali-Kaymakam Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 75. Maç Hakemliği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 76. Diyetisyen Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 77. Akademisyenlik İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 78. Haber Spikerliği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 79. Bilgisayar Programcısı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 80. Spor Yorumcusu Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 81. Ekonomist Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 82. Araba Tamircisi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 83. Davul Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 84. Bağlama Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

Tablo 85. Keman Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 86. Piyano Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 87. Resim İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 88. Tiyatro İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 89. Dans İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 90. Edebiyat İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 91. Sinema İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 92. Futbol İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 93. Basketbol İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 94. Voleybol İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 95. Güreş İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 96. Cimnastik İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 97. Atletizm İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 98. Halter İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 99. Boks İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 100. Buz Pateni İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 101. Tenis İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 102. Vücut Geliştirme-Fitness İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 103. Para Kazanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 104. Aile Reisi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 105. Güçlü Görünmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 106. Duygusal Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 107. Akıllı-Mantıklı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 108. Saldırganlık İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 109. Başarılı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 110. Otoriter Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 111. Kibar, Nazik Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 112. Ağlamak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 113. Mavi Renk İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 114. Anlayışlı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 115. Cesur Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 116. Pembe Renk İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 117. Girişimcilik İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

Tablo 118. Aile Gelirini/Geçimini Üstlenmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 119. İtaat Etmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 120. Sayısal Zeka İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 121. Sosyal Zeka İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki
Tablo 122. Cinsiyet İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 123. Yaş İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 124. Eğitim Seviyesi İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 125. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 126. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 127. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 128. Dindarlık Düzeyi İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 129. Kimlik Tanımı İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 130. Cinsiyet İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 131. Yaş İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 132. Eğitim Seviyesi İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 133. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

Tablo 134. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 135. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 136. Dindarlık Düzeyi İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 137. Kimlik Tanımı İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 138. Cinsiyet İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 139. Yaş İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 140. Eğitim Seviyesi İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 141. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 142. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 143. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 144. Dindarlık Düzeyi İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 145. Kimlik Tanımı İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki
Tablo 146. Cinsiyet İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki
Tablo 147. Yaş İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki
Tablo 148. Eğitim Seviyesi İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

Tablo 149. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki
Tablo 150. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki
Tablo 151. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki
Tablo 152. Dindarlık Düzeyi İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki
Tablo 153. Kimlik Tanımı İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet, bireyin dünyaya gelişi ile başlayan bir yapılanma evresini kapsamaktadır (Akgün ve Uysal, 2019: 46). Toplumsal cinsiyet kavramı ile esas olarak anlatılmak istenen bireyin içinde yer aldığı toplumsal yapıda toplumun biyolojik cinsiyetlere yüklediği bir takım roller ve bu rollerin bireylerin yaşamındaki etki düzeyidir. Bu etki düzeyi sosyal yaşamda kadın veya erkek olmanın; giyim tarzına, davranış düzeylerine, sosyal rollere, paylaşılmış ya da paylaşılacak olan iş bölümlerine, çalışma koşullarına, toplum içerisindeki konuma göre şekillendirildiği durumlarda ortaya çıkmaktadır (Turgut, 2019: 318). Toplumsal cinsiyet kavramı; bireyin bulunduğu toplumsal yapıyı, toplumsal normları, sosyal değerleri, kültürü, feminenliği/kadınsılığı, maskülenliği/erkeksiliği ve birçok kavramı içerisinde barındırmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı bireyin kendisini toplum içindeki roller ekseninde oluşturmasında hayati bir önem taşımaktadır. Çünkü toplumsal cinsiyet bireyin içerisinde bulunduğu toplumsal yapıda kendisini var etmesi, diğer insanlara kendi varlığını kanıtlaması ve daha genel bir ifadeyle bireyin kendisini tanımlaması için vazgeçilmez bir anahtar durumundadır.

Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunu ve kimliklerini temel alan toplumsal cinsiyeti açıklayabilmek ve bu alanda bir perspektif oluşturabilmek amacıyla kuramsal yaklaşımlar oluşturulmuştur. Bu kuramlardan ilki toplumsal cinsiyetin oluşumundaki tek etkenin biyoloji olduğunu savunan kuramdır. Toplumsal cinsiyetin çekirdeğini şüphesiz biyoloji oluşturmaktadır ancak toplumsal cinsiyetin oluşumunun tek bir nedene dayandırarak biyolojizm ekseninde açıklamalar yapan biyolojik kuramın yeterli olmadığı düşünülmüş ve bazı gelişim dönemlerindeki kompleksler üzerinde toplumsal cinsiyet açıklaması yapan psikanalitik kuram, açıklamalarında çevre, birey ve davranış etkileşimini esas alan sosyal öğrenme kuramı, zihinsel süreçlere odaklanan bilişsel gelişim kuramı,

sosyal öğrenme ve bilişsel gelişim kuramının bir arada yer aldığı ve toplumsal cinsiyetin cinsiyet şemaları yoluyla edinildiğini savunan toplumsal cinsiyet şeması kuramı, aile, arkadaş ve sosyal çevre gibi yapıların toplumsal cinsiyetin edinilmesinde etkili olduğunu savunan sosyal rol kuramı, sosyal etkileşim noktasında oluşturulan etkileşimsel model, hiyerarşik farklılığın toplumsal cinsiyet üzerinde etkili olduğunu savunan sosyal baskınlık kuramı ve kadın ve erkek arasında oluşan eşitsizlik ve ayrımcılığa odaklanan feminist kuram gibi birçok farklı toplumsal cinsiyet kuramları oluşturulmuştur.

Bütün bu kuramsal yaklaşımlar sadece kadınları ve kadınların her alanda karşılaştıkları sorunları ele almamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramının içeriği cinsiyetler arasındaki karşılıklı ilişkilerden yola çıkarak eril ve dişil karşılaştırmalarından hareketle fikirler oluşturma isteğinin bir göstergesidir (Borlandi vd., 2011: 795). Bu bakımdan toplumsal cinsiyet, femineni yani kadınsılığı ve masküleni yani erkeksiliği sonuç olarak kadın ve erkek olmanın içinde yaşanılan toplumda ne anlama geldiğini ifade etmektedir.

Buradan hareketle bu çalışmanın üç temel amacının olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki Turgutlu örneğinde toplumun toplumsal cinsiyetin hangi sınırlar içinde algıladığını belirlemektir. Bu sınırların meslek, ev içi işler, öz nitelik, davranış ve görünüm, mekan, sanat ve spor dalları vs. gibi olduğu düşünülmüştür. Bunlar üzerinden toplumsal cinsiyetin nasıl tanımlandığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. İkinci amacı yine Turgutlu örneği üzerinden toplumun cinsiyet ayrımcılığı yönündeki tutumlarının tespit edilmesini amaçlamaktadır. Bu tesipitin eşitlikçi anlayışın inşa edilmesinde oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Tez çalışmasının son amacı ise son dönemlerdeki tartışmalı açıklamalara katkı sağlayacaktır. Toplumsal cinsiyetin sadece kadınlık ve erkekliği mi içerdiği yoksa toplumsal cinsiyetin kadınlık ve erkekliğin dışında da bir alanın olduğu yönündeki tartışmalar bu tezin üçüncü amacını oluşturmaktadır. Tezin bu amaçlarının toplumsal cinsiyet konusundaki tartışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma nicel bir alan araştırması olarak Turgutlu ilçesinde yapılan saha çalışmasından toplanan verilere dayanmaktadır. Araştırma bir tutum araştırmasıdır. 5'li likert tipi tutum ölçeği kullanılarak saha araştırması yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 15 ve üzeri yaşa sahip Turgutlu ilçesi nüfusu oluşturmaktadır. Bu yaş sınırının belirlenmesindeki temel etkeni cinsiyet kimliğinin oluşum şartlarının dikkate alınması oluşturmaktadır. Evreni temsil özelliğine sahip örneklemin tespiti için olasılığa dayalı tabakalı örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Altunışık vd., (2007) hesapladıkları örneklem büyüklükleri tablosuna göre %95 güven düzeyi ve ±5% hata payı gözetilerek bu araştırmanın örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak belirlenmiştir. Anket, her tabakadan, o tabakanın evren içindeki temsil düzeyiyle orantılı olarak Turgutlu ilçesine bağlı 22 mahallede kadın ve erkek nüfusuna uygulanmıştır. Ayrıca örneklem olarak ele alınan Turgutlu ilçesinin tarım ve sanayi, ülkenin eğitim düzeyine katkısı ve yoğun göç alan bir özellik taşıması itibariyle sosyolojik bir laboratuvar gibi düşünülmesine rağmen şimdiye kadar böyle bir çalışmanın konusu olmamıştır; bu yönüyle de bu çalışma ilktir.

BİRİNCİ BÖLÜM
TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. CİNSİYET KAVRAMI

"Cinsiyet" kavramı TDK Sözlüğüne göre "Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiyi ayırt ettiren yaradılış özelliği, eşey, cinslik, seks" olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyet kavramının bu tanımına bakıldığında kavramın çekirdeğini biyolojinin oluşturduğu görülmektedir. Bireylerin kimliklerine atfedilen bu terim anlamına uygun olarak tamamen biyoloji eksenli oluşmaktadır. Cinsiyet, kadın ve erkek olarak ikili bir kimlik sınıflandırması ile oluşan demografik bir özelliktir. İnsanlar dünyaya gelmeden önce sahip oldukları cinsiyet organlarına göre kadın ya da erkek olarak kimlik kazanırlar ve bu kimlik kazanım süreci bireylerin dünyaya geldikten sonra yaşamlarını devam ettirme ve sürdürmesinde etkili bir rol üstlenmektedir (Dökmen, 2010: 19-21).

Doğal bir kavram olan cinsiyet yani biyolojik anlamda "kadın" veya "erkek" olmak bireyin yaşamında değiştirilmesi zor özellikler arasında yer almaktadır (Keskin ve Ulusan, 2016: 63). Çünkü cinsiyet kavramı, bedenin erkek ya da kadın olarak ifade edilmesini sağlayan fizyolojik, genetik ve anatomik farklılıkları açıklamak üzere kullanılır (Başaran, 2021: 10). Bu bakımdan cinsiyet, biyolojinin bireye kazandırdığı bir özelliktir. Bireyler bu özellikler üzerinde tam olarak kontrol ve denetim hakkına sahip değillerdir (Demirbilek, 2007: 13).

Literatür incelendiğinde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ayrımın yeni olduğu görülmektedir. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet karşılaştırmalarına bakıldığında daha çok şu ayrımın kullanıldığı görülür; cinsiyet (sex) terimi, biyoloji temelli olarak bireylere aktarılan kadın ya da erkek olmaya işaret ederken toplumsal cinsiyet (gender) terimi ise, kadın ya da erkek olmanın toplumsal yapı içerisinde kültürel bir yapıya atıfta bulunarak toplumsal anlamda yer alan cinsiyete yani kadınlık ve erkekliğe vurgu yapar (Dökmen, 2010:

19-20). Bazı düşünürler ise toplumsal cinsiyet ile cinsiyetin aynı şeyler olduğunu, böyle bir ayrımdan söz edilemeyeceğini savunmaktadırlar. Bu düşünürlere göre hiçbir şekilde cinsiyet (biyolojik olarak erkek ya da kadın olmak) ile toplumsal cinsiyet (toplumsal yapı içerisinde oluşturulan erkeklik ve kadınlık) ayrımı yoktur. Bu durum zaman içerisinde dönemin koşullarına göre "biyoloji, kaderdir" ilkesinden "kültür, kaderdir" ilkesine doğru değişim göstermiştir. Bu durumda da bu iki kavram anlam yönünde birbiriyle aynı yönde ilerlemektedir (Butler, 2020: 43).

Genel kabul görmüş yargılardan hareketle; cinsiyet, doğal ve biyolojik bir durumken toplumsal cinsiyet kültürel bir yapılanma çerçevesinde beşeri bir yapı ile oluşmaktadır. Cinsiyet kavramı daha çok değişmeyen ve cinsiyet organlarının farklılığını temele alırken toplumsal cinsiyet kavramı nitelemeler üzerinde yani toplumsal yapı içerisinde kadın ve erkeğe atfedilen roller, beklentiler, sorumluluklar ve özellikler etrafında şekillenmekte ve oluşmaktadır (Erdol, 2017: 12).

1.1.1. Erkek

Erkek ve erkeklik kavramları anlamsal olarak ve toplumsal yaşam içerisinde aynı düzlemde ele alınıyor gibi görünse de farklı düzlemde karşımıza çıkan iki kavramdır. Bireylerin hem biyolojik hem de toplumsal anlamda ele alınmasına olanak sağlayan bu iki kavram tanım ve atıflar bakımından farklılaşmaktadır. "Erkek" kavramı TDK Sözlüğüne göre "yetişkin, adam, bay, er kişi, insan, koca" şeklinde iken "erkeklik" sözcüğünün anlamı "erkek olma durumu, yiğitlik, bir erkeğin fizyolojik görevini yerine getirme gücü" anlamlarına gelmektedir.

Erkek ve erkeklik kavramlarının birbirlerinden ideolojik, toplumsal yapı içerisindeki konum, ifade edilen anlamlar ve birçok bakımdan ayrıldığı görülmektedir. Bu iki kavram köken ve taşıdıkları anlam itibariyle cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarının bir uzantısı olarak görülmektedir (Horzum, 2018: 80). Biyolojik ve

fizyolojik unsurlar eksenli oluşan erkek kavramı, tamamen cinsiyet odaklıdır ve bireylerin yaşamlarında değiştirilmesi zor özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireylerin "Ben kimim?" sorusu ile başlayan kimlik oluşum sürecinde kimliğin biyolojik olarak ifade edildiği alan cinsiyet alanıdır ve erkek kavramı bu alan içerisinde yer almaktadır. Erkek kavramının haricinde cinsiyetler genel kabul görmüş değişken yargılara göre kadın kavramı da bu alan içerisine dahil olmakta ve cinsiyet, erkek ve kadın olarak iki türde oluşmaktadır (Çağırkan, 2018: 94). Erkek ve kadın olarak farklılık gösteren cinsiyet türleri, doğuştan kazanılmakta ve tamamen biyolojik bir yapılanma ile bireylere atfedilen bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.2. Kadın

Cinsiyet, dünyaya gelirken yanımızda getirdiğimiz biyolojik özelliklerimizdendir. Kadın ya da erkek olarak doğarız bu nedenle de cinsiyet özelliklerimiz doğuştan getirilen biyolojik niteliklerle oluşturmuş bir yapıda karşımıza çıkmaktadır (Çifçi, 2018: 5). "Kadın" kavramı TDK Sözlüğüne göre "erişkin dişi insan, hatun" şeklinde iken "kadınlık" kavramının anlamı "kadın olma durumu, kadının gerekli erdem ve nitelikleri taşıma durumu, dişiliğin özelliklerini kullanma durumu" anlamlarına gelmektedir.

Kadın ve kadınlık kavramları cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kategorilerinde yer aldıkları için farklılaşmaktadır. Kadın, biyolojik eksenli fizyolojik farklılıklar sonucu oluşan kimlik kazanma süreci iken kadınlık ise toplumun sosyal yaşam içerisinde değerler, beklentiler, görevler ve roller ekseninde yüklediği özellikler çerçevesinde oluşmaktadır (Çabuk ve Araç, 2013: 29).

1.2. TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI

Kavramsal açıdan toplumsal cinsiyet içerisinde hem toplumsalı yani toplumsal olayları, toplumsal durumları, toplumsal

olguları vs. barındırırken cinsiyet kavramını da beraberinde getirir. Bu iki kavram -toplumsal cinsiyet ve cinsiyet kavramları- sosyologlar tarafından uzun yıllar boyunca tartışılmış ve kavramın tanımı noktasında nihai bir sonuca varılamamıştır. Toplumsal cinsiyet kavramı Ann Oakly tarafından literatüre dahil edilen bir kavramdır. "Gender" kelimesine karşılık gelen bu kavram, kadınlık ve erkeklik kavramlarına atıf yaparak bu kavramların toplumsal yapı içerisindeki inşasına, kültürel bakış açılarına, görünüşlerine ve beklentilerine karşılık gelmekte olduğunu göstermektedir (Akgün ve Uysal, 2019: 46). Toplumsal cinsiyet, olmayan bir sözcüğü yeniden oluşturma olayı değildir. Yeniden oluşturma kelimesindeki anlam toplumsal cinsiyet kavramının sosyal bilimlerde yakın zamanlarda kullanılmaya başlamasından kaynaklanmaktadır. Sosyolojinin on dokuzuncu yüzyıla dayanan kökenine bakıldığında toplumsal cinsiyet kavramına rastlanmaz. İkinci dalga feminizmin etkisiyle 1960'ların ortasında sosyal bilimler literatürüne dahil olan bu kavram zaman içerisinde cinsiyet stereotipleri, erkekliğin ve kadınlığın kültürel inşası, yapısal olarak cinsiyet iş bölümünü de kavramsal açıklamalara dahil ederek çalışma alanlarını daha da genişletmiştir (Gürkan, 2021: 20).

Toplumsal cinsiyet kavramının birçok farklı tanımı vardır. Bu tanımlar şüphesiz birçok kavramı içerisinde barındırmaktadır. Ancak bu kavramlar içerisinden bazıları daha belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; birey, erkeklik (maskülenlik), kadınlık (feminenlik) ve kültür kavramıdır. Bu kavramları toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alıp daha genel bir tanımlama yoluna gitmemizde, toplumsal cinsiyet kavramının şüphesiz daha geniş ölçekte uzlaşılabilecek bir tanımın var olabilmesine ve daha anlaşılır bir zeminde ele alınmasına olanak sağlayacaktır.

İlk olarak toplumsal cinsiyet kavramının bireyle olan ilişkisine bakmadan önce birey kavramının kavramsal analizini yapmak daha faydalı olacaktır. TDK Sözlüğüne göre "birey, toplumu oluşturan ve düşünsel, duygusal ve iradeyle ilgili nitelikleri toplum

içinde belirlenen insanların her biri, fert" olarak tanımlanmaktayken Sosyolojik Düşünce Sözlüğü'nde "birey, genelde toplumların oluşturduğu birim" olarak tanımlanmaktadır (Borlandi vd., 2011: 795).

Toplumsal cinsiyet kavramının oluşumunda ve toplumsal anlamda cinsiyetin toplum içerisinde yer etmesine olanak sağlayan kilit unsurlardan biri şüphesiz "birey"dir. Toplumsal cinsiyet kavramı, bireyin doğuştan kazandığı nitelikler değildir. Bireye doğrudan ya da dolaylı yolla arkadaşlarından, okul çevresinden, ailesinden ve diğer sosyal eyleyenler tarafından kazandırılan özelliklerin bütünüdür (Avcı ve Güdekli, 2018: 477). Birey sosyalleşme süreci ile toplum içerisindeki kadınlık ve erkeklik özelliklerinin tanımını kazanır ve cinsiyetini temsil etme yoluna gider (Vatandaş, 2011: 44). Bu temsili süreçte birey, doğduğu andan itibaren bir takım rolleri üstlenmekte ve bu rolleri kabul edip, yaşamına uyguladığı takdirde yaşamı boyunca bu rolleri sürdürme eğilimi göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet kavramının tanımlanmasında bireyin içerisinde bulunduğu toplumun benimsediği kültür çok önemli bir vazife üstelenmektedir. Kültür, toplumsal cinsiyetin aktarımında kadın ve erkeğe yüklenilen kadınlık ve erkeklik özelliklerinin bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır (Vargel Pehlivan, 2017: 498). Kültürün yanı sıra yaşanılan coğrafya, inanç, gelenek ve görenekler toplumsal cinsiyetin tanımlanmasında ve aktarımında önemli bir konumda yer almaktadır (Yılmaz, 2022: 21).

Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet kavramının tanımının eşitsizlik, roller ve toplum tarafından oluşturulmuş özellikler üzerine kurulu olduğu da görülmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramını eşitsizlik üzerinden açıklayan tanımlara bakıldığında genellikle karşımıza toplumsal cinsiyetin, kadın ve erkek arasında toplum içerisinde oluşan bir eşitsizlik olgusu olduğu çıkmaktadır (Bingöl, 2014: 113). Bu eşitsizliğin kadın ve erkek arasında sivil, siyasi ve sosyal hakların kullanımının yanı sıra

fırsatları kullanmada ve olanak yaratma konusunda eşitsizlik yaratan bir konumda yer aldığı savunulmaktadır (Gündüz vd., 2015: 22).

Roller bağlamında yapılan toplumsal cinsiyet açıklamalarında kadına ve erkeğe toplumsal yapı içerisinde yüklenen rollerin toplumsal cinsiyeti oluşturduğunun savunulduğu görülmektedir (Tuskan, 2012: 445). Toplumsal cinsiyet içerisinde toplumsalı barındırmaktadır. Bu anlamda toplumsal cinsiyet tanımlaması yapanlara göre toplumsal cinsiyet, erkek ya da kadınlara biyolojik özelliklerinden ziyade toplum tarafından oluşturulmuş erkeklik ve kadınlık özelliklerine atıfta bulunmaktadır (Altınova ve Duyan, 2013: 10). Bu özellikler toplumsal yapı içerisinde kadının ve erkeğin nasıl göründüğü ile ilgili cinsiyetlere yüklenen değer, beklenti ve roller bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır (Çabuk ve Araç, 2013: 29). Diğer bir ifadeyle toplumsal cinsiyet maddi anlamda oluşturulmuş bedenlere (kadın ve erkek) manevi nitelikler (kadınlık ve erkeklik) yüklemektir (Yılmaz, 2022: 20). Bu bakımdan toplumsal cinsiyet kavramı, toplum tarafından sosyal ve kültürel açıdan oluşturulmuş değişken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Küçükdere, 2019: 5).

1.2.1. Erkeklik

Erkeklik kavramı toplumsal yapı içerisinde yer alan bireylere toplumsal ve kültürel inşalar sonucu atfedilen roller ekseninde oluşan bir yapılanma sürecidir. Yeni olarak kabul edilebilecek bu kavram ve beraberinde oluşan çalışma alanı sosyoloji, tarih, psikoloji, dilbilim, siyaset ve medya çalışmaları gibi birçok farklı alanın birbirleriyle etkileşime girmelerini sağlayarak disiplinlerarası bir literatür oluşturmaktadır (Sığın ve Canatan, 2018: 165).

Toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan ve bireylere toplumsal yapı içerisinde atfedilen roller ile kendini gösteren erkeklik kavramına tarihsel süreçler içerisinde bakıldığında çeşitli dönemlerde kırılmanın ve değişimlerin olduğu görülmektedir. İlk kırılma tarım ekonomisine

bağlı yerel yapıların vurgulandığı toplumsal yapıdan modern sanayi toplumuna geçiş ve iş bölümünün artmasıyla görülmüştür. Erkeklik kavramının en büyük değişimi ise postmodern dönemde gerçekleşmiştir. Postmodern dönemde en büyük kırılma metroseksüel, retroseksüel ve gettoseksüel gibi farklı erkeklik algılarının çıkmasıyla görülmüştür (Çağırkan, 2018: 95).

Literatür incelemesi yapıldığında erkeklik türleri içerisinde en çok kullanılan yaklaşımlardan birisinin Connell'ın "Erkeklikler" teorisi olduğu görülmektedir. Bu erkeklik türleri içerisinde en çok araştırma yapılan ve üzerinde durulan erkeklik türünün ise hegemonik erkeklik olduğu görülmektedir. Hegemonik erkeklik, en büyük ayrıcalıkların tanındığı erkeklik türü iken hegemonik erkekliğin hegemonyasına seyirci olan iş birlikçi/suç ortağı erkeklik, hegemonik erkekliğin zıttı olan madun erkeklik, tüm idealların dışında kendini konumlandıran marjinal erkeklik, postmodern dönemle birlikte ortaya çıkmış metroseksüel erkek, retroseksüel erkek ve gettoseksüel erkek diğer erkeklik türleri içerisinde yer almaktadır (Baran, 2019: 296).

"Erkeklik" kavramını ele alan en önemli isimlerden birisi psikanalizin kurucusu olan Sigmund Freud'a göre erkeklik, çocuğun psikoseksüel gelişiminin üçüncü evresi olan fallik dönemde başlamaktadır. Bu dönemde çocukta, etken bir konumda yer alma düşüncesiyle annesi üzerinde tahakküm kurma fikri oluşmaktadır. Bu fikir çocuğun kendisinden daha etken bir konumda yer alan babası ile karşılaşıncaya kadar devam etmektedir. Çocuğun, babasını bir tehdit olarak görmesiyle etkenlik edilgenliğe dönüşür. Freud, etkenliği libido olarak tanımlarken, edilgenliği eylemsizlik olarak tanımlamıştır. Her iki cinsin de etken veya edilgen durumlara sahip olduğunu bu açıdan da bu durumun tek ve sabit bir cinsiyete ait olmadığını belirtir. Connell, bu sebeple Freud'un bu çabasını "erkekliğin ilk bilimsel açıklaması" olarak görmektedir. İlerleyen dönemlerde C. G. Jung, anima ve animus kavramları ile, A. Adler, bağımsızlık, hegemonya ve güç kavramları ile, S. Beauvoir ise içkinlik ve aşkınlık kavramları ile Freud'un açıklamasını devam ettirmişlerdir (Horzum, 2018: 80-85).

Buradan hareketle erkeklik kavramının toplumsal yaşam içerisinde erkeklere atfedilen roller ekseninde oluşan bir kavram olduğu görülmektedir. Bu roller iş yaşamında, ev hayatında, sosyal yaşamda değişkenlik göstermekte ve bu durumlara göre olumlu veya olumsuz bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel kabul görmüş yargılardan hareketle toplumsal yapı içerisinde para kazanmak, aile reisi olmak, güçlü görünmek, otoriter olmak, cesur olmak, ailenin gelirini sağlamak gibi özellikler erkeksi olarak görülmektedir. Bu özellikler erkekler üzerinde sorumluluk alanının genişlemesi açısından olumlu bir biçimde görülüyor olsa da toplumsal yaşam içerisindeki yansımasının öyle olmadığı bilinmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin açıkladığı ölüm ve ölüm nedenleri istatistiklerine göre geçim zorluğu nedeniyle intihar edenlerin sayısı 2020'de 289 iken 2021'de 324'e yükseldiği görülmektedir. Geçim zorluğu nedeniyle intihar edenlerin oranı içerisinde erkeklerin oranının kadınlara göre dört kat daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bakımdan erkeksi olarak erkeklere atfedilen roller bazı noktalarda bireylerin yaşamlarını etkileyecek düzeyde olumsuz bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2.2. Kadınlık

Kadınlık ya da kadınsılık, toplumsal ve kültürel anlamda ortaya çıkmış özelliklerdir. Toplumsal cinsiyet perspektifinden ortaya çıkan bu kavram toplumsal yapı içerisinde kadının nasıl olması gerektiği konusunda niteliklerinden sosyal yaşamdaki konumuna kadar etkili olabilmektedir (Vargel Pehlivan, 2017: 501).

Toplumsal cinsiyetin bir getirisi olan kadınlık ya da kadınsılık kavramı, toplumun bireye yüklediği rollerin, görevlerin ve sorumlulukların kültürün de etkisiyle ortaya çıkmasıyla oluşan bir yapılanma sürecidir (Çokar, 2017: 5). Tarihsel süreçlere bakıldığında kadınlık kavramının feminizm düşüncesiyle örtüştüğü görülmektedir. Feminist düşünce, kadınların ataerkil toplumsal yapı içerisinde değersizleştirildiğini varsayarak bunların nedenlerini sorgulayan ve

kadına toplumsal yapı içerisinde atfedilen rollerin etkilerini ele alarak ortaya çıkmış bir düşünce akımıdır (Vargel Pehlivan, 2017: 509).

Kadınlık kavramının toplumsal yaşam içerisinde kadınlara atfedilen roller ekseninde oluşan bir kavram olduğu görülmektedir. Bu roller sosyal yaşam içerisinde, sivil, siyasi ve sosyal hakların kullanımı konusunda, aile içi iş bölümü, davranış ve görünüm, mesleki kariyer gibi alanlarda değişkenlik göstermekte ve bu duruma göre olumlu veya olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal yapı içerisinde özellikle hakların kullanımı yönünde kadınların erkeklere göre daha fazla eşitsizliğe maruz kaldığı bilinmektedir. Bu durumunda kadınların hakların kullanımı yönünde olumsuz bir algıyla karşılanmalarına neden olmaktadır. Bunların yanında genel kabul görmüş yargılardan hareketle duygusal olmak, itaat etmek, yemek yapmak, bulaşık yıkamak, temizlik yapmak, çamaşır yıkamak gibi özelliklerin toplumsal yapı içerisinde kadınlara atfedildiği görülmektedir. Bu özellikler kadınların toplumsal yaşam içerisinde eşitsizliğe maruz bırakıldıklarını karşımıza çıkarmaktadır.

1.3.TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet perspektifinden toplumun tanımladığı ve bireyden yerine getirmelerini beklediği davranış biçimleridir. Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal yapı içerisinde kadınlığın ve erkekliğin ifade ediliş şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına ve erkeğe uygun olarak görülen davranışlar, kültürün etkisi ile toplum içerisinde benimsenmekte ve davranış örüntüleri oluşturularak bu beklentiler ifade edilmektedir. Bir erkek için uygun görülen davranış örüntüleri erkeksi (maskülen), kadınlar için uygun görülen davranış örüntüleri ise kadınsı (feminen) cinsiyet rolleri olarak adlandırılmaktadır (Dökmen, 2010: 29-31). Adlandırılan bu rollerin tanımlanması kültür aracılığıyla toplum tarafından yapılmakta ve bireylerden rollerine uygun olarak davranış ve görünümlerini gerçekleştirilmesi istenmektedir (Çifçi, 2018: 7).

Toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında aile içerisinde ebeveyn tutumları, okulda öğretmenler, sosyal yaşamda arkadaşlar, din, medya gibi sosyalleştiriciler önemli bir yer tutmaktadır. Birey, sosyalleşme süreci ile birlikte farklı sosyalleşme araçları ile etkileşim halinde olarak kadın ve erkek toplumsal cinsiyet rollerini benimsemekte ve bu sürecin ardından edindiği rollere göre davranış örüntülerini oluşturmaktadır (Can ve Büyükbayraktar, 2018: 357).

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumdan topluma veya kültürden kültüre farklılık gösteren özellikler bütünüdür. Herhangi bir coğrafyada toplum içerisinde kadından ya da erkekten beklenen davranışlar başka bir toplumda daha farklı beklentiler şeklinde karşımıza çıkabilmektedir (Vargel Pehlivan, 2017: 501).

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplum içerisinde bazı durumlarda toplumsal cinsiyet kalıpyargılarını oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları, kadınlardan ve erkeklerden beklenen değişmeyen ya da değiştirilmeyen davranışlar ve özelliklerdir. Bu durum beraberinde cinsiyet önyargılarının temelini oluşturur. Önyargı ise belli bir gruba karşı oluşturulan olumsuz tutumlardır. Önyargılı olunan bireye (kadına ya da erkeğe) yönelik davranışlar ve eğilimler açık bir biçimde davranışsal olarak ortaya çıkarak cinsiyet ayrımcılığına yol açmaktadır (Dökmen, 2010: 106). Ayrımcılık sonucu bireyler sivil, siyasi ve sosyal alanlarda haklarından yararlanma konusunda olumsuz bir tutumla karşılaşmakta, bu durumda da toplumsal statülerinin negatif bir biçimde etkilenmesiyle cinsiyetler arası eşitsizliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Çiçek ve Çopur, 2018: 4).

1.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI

Toplumsal cinsiyet algısı, toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan kadınlık ve erkeklik kavramlarına bakış açısı çerçevesinde oluşmaktadır. Bu durum kültürün de etkisiyle toplumdan topluma hatta aynı toplumsal yapı içerisinde dahi farklılık gösterebilmektedir.

Bazı toplumlar kadınlık ve erkeklik süreçlerine daha eşitlikçi olarak bakmaktayken bazı toplumlar daha çok kadının pasif ve edilgen bir konumda yer aldığı ayrımcı bir tutumla bakmaktadır.

Toplumsal cinsiyet algısına yönelik genel kabul görmüş iki tutum bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan eşitlikçi tutumda, kadının ve erkeğin toplumsal yaşam içerisinde eşitlikçi çerçevede ele alınması görüşü hakimken diğer bir tutum olan ayrımcı tutumda ise kadın ve erkek arasında eşitsizlik yaratan tutumlar kabul edilmekte ve uygulanmaktadır.

1.4.1. Eşitlikçi Tutum

Eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip toplumlarda genel olarak bireyler arası eşitlik söz konusudur. Bu durum toplumsal cinsiyet rollerine de yansıyarak kadın ve erkek arasında çalışma yaşamında, meslek seçiminde, eş seçiminde, ev içi işbölümünün paylaşımında, siyasal, sosyal ve sivil hakların kullanımında herhangi bir ayrım söz konusu olmamaktadır (Bakioğlu ve Türküm, 2019: 719).

Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) çalışmasına göre eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip bireylerde genel olarak şu özellikler görülmektedir;

- Evlilikte çocuk sahibi olma kararı her iki eş tarafından verilmektedir.
- Meslek hayatında kadın ve erkeğe eşit ücret ödenmektedir.
- Dul kadın kendi başına yaşayabilmektedir.
- Eşler boşandığında mallar eşit olarak paylaştırılmaktadır.
- Mesleki gelişim için kadın ve erkeklere eşit şans tanınmaktadır.
- Ev işleri ailede eşler arasında eşit olarak paylaştırılmaktadır.
- Ailenin ekonomik imkanlarından kız ve erkek çocukları eşit olarak yararlanmaktadır.
- Ailede eşler birlikte karar almaktadır.
- Evlilikte çocuk sahibi olma kararı her iki eş tarafından verilmelidir.

1.4.2. Ayrımcı Tutum

Ayrımcı tutuma veya geleneksel cinsiyet rollerine sahip toplumlarda, kadın ve erkeğin yaşamının olmazsa olmaz koşulları arasında yer alan çalışma hayatında, meslek seçiminde, eş seçiminde, ev içi işlerin paylaşımında, siyasal, sosyal ve sivil hakların kullanımında rollerin ayrılması çerçevesinde oluşan tutumlar görülmektedir. Bu bakımdan geleneksel cinsiyet rolleri ve beraberinde oluşan ayrımcı tutumda daha çok erkek ön planda, kadın ise daha pasif bir konumda yer almaktadır (Bakioğlu ve Türküm, 2019: 719).

Ayrımcı tutumlarda rol paylaşımı eşitsiz bir şekilde dağılmaktadır. Erkek daha çok evi geçindiren kişi rolüne sahipken kadın ise pasif ve edilgen bir konumda yer almaktadır (Can ve Büyükbayraktar, 2018: 358). Bunların yanı sıra geleneksel cinsiyet rollerini benimsemiş toplumlarda erkekler; atılgan, korkusuz, kariyer odaklı, lider, rekabetçi olarak idealize edilirken kadınlar; duygusal, hassas, kibar, yardımsever olarak idealize edilmektedir (Sakallı ve Türkoğlu, 2019: 53-54).

1.5. AYRIM, AYRIMCILIK, CİNSEL YÖNELİM VE TOPLUMSAL CİNSİYET SOSYALİZASYONU

1.5.1. Ayrım Kavramı

"Ayrım" kavramı Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre "cinsleri ve türleri birbirinden ayıran ana karakter, fark" olarak tanımlanmaktadır. Ayrım, bireylerin biyolojik anlamda kadın ve erkek olmasına bağlı olarak ayrılması ve farklılaşması ile gerçekleşen bir durumdur. Biyoloji eksenli oluşan farklılıklar cinsiyetler arasında onlara özgü özellikler temele alınarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrım ve ayrımclık kavramları her ne kadar aynı anlam ve düzlemde görünse de birbirlerinden farklılaşmaktadır. Ayrım, kadın ve erkek arasında biyoloji eksenli oluşan farklılıkların doğal bir durumu iken ayrımcılık, toplumsal cinsiyetin bir getirisi olarak

kadınlık ve erkeklik kavramlarının sosyal, siyasal, sivil vb. haklar ekseninde eşitsizlik yaratan problemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.5.2. Ayrımcılık Kavramı

Ayrımcılık, bir toplumun ya da devletin bazı üyelerinin diğer kişilere göre sivil, siyasi, sosyal, hukuki vd. haklar açısından yoksun bırakılması ile oluşan eşitsizlik durumudur (Turner, 2020: 81). Ayrımcılık, bazı bireylere avantaj sağlarken bazı bireyleri ise dezavantajlı bir konuma itmektedir. Ayrımclık; ırk, din, mezhep, cinsiyet vb. gibi etmenler ile oluşurken bireyler üzerinde olumsuz bir nitelik atfetmektedir.

Ayrımcılık türleri içerisinde bireylerin yaşamlarını olumsuz yönde ciddi bir biçimde etkileyen ve üzerinde durulması gereken en önemli ayrımcılık türü şüphesiz cinsiyet ayrımcılığıdır. Cinsiyet ayrımcılığı, bireylere doğrudan ya da dolaylı yoldan cinsiyet farklılıklarına dayandırılarak farklı davranılması ve bazı konularda ayrıcalıklı konuma veya dezavantajlı bir konuma getirilmesi ile oluşan eşit olmayan durumlar olarak tanımlanmaktadır (Konuk, 2013: 1726).

2006 yılında Avrupa Konseyi'nin yayınladığı yönerge ile cinsiyet ayrımcılığının doğrudan ya da dolaylı olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Doğrudan yolla yapılan cinsiyet ayrımcılığı, bir kişinin başka bir kişiyle cinsiyeti temele alınarak kıyaslama yapılıp daha alt konumda olduğu bilinci aşılanarak yapılmaktayken dolaylı yolla yapılan cinsiyet ayrımcılığı ise görünürde tarafsız olarak bulunan ancak bir kişinin diğer kişiye göre dezavantajlı bir konuma getirilmesi ya da avantajlı bir konuma atfedilmesiyle gerçekleşmektedir (Özkan, 2020: 129). Bunların yanı sıra bir başka ayrımcılık türü ise pozitif ve negatif ayrımcılıktır. Negatif ayrımcılık, haksızlık ve eşitsizlik temelli oluşurken, pozitif ayrımcılık ise ayrıcalıklı olma temelinde oluşmaktadır (Yayla, 2015: 44).

Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı toplumsal yaşam içerisinde eğitim hakkı, sağlık hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi

sosyal hakların, seçme ve seçilme hakkı gibi siyasi hakların ve yaşama hakkı, düşünce özgürlüğü hakkı gibi sivil hakların kullanımında kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin oluşumu ile kendini göstermektedir. Kadınlar üzerinde ayrımcılığın daha fazla olduğu bilinmektedir. Özellikle çalışma hayatında kadınlar üzerinde cam tavan, cam asansör, cam yürüyen merdiven, cam labirent gibi olumsuz durumların meydana geldiği görülmektedir (Yıldız, 2017: 133). Bunların yanı sıra eğitimde kız ve oğlan çocukları arasındaki ayrımcılık, sağlıktan yararlanma konusunda oluşan eşitsizlik, çalışma hayatında erkeklere öncelik verilmesi toplumsal cinsiyet açısından kadın ve erkek arasında oluşan ayrımcılık biçimleri içerisinde yer almaktadır.

1.5.3. Eşcinsellik

Cinsel yönelim, kişi üzerinde duygu, istek ve davranışların çekimi olarak tanımlanmaktadır. Cinsel yönelim cinsiyetten farklı olarak kişinin ilgi duyulan cinsiyete yönelmesi ile oluşan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönelim farklı cinsiyete (erkek-kadın veya kadın-erkek) olduğunda heteroseksüel, her iki cinsiyete (kadın-kadın ve erkek, erkek-kadın ve erkek) olduğunda biseksüel, kendi cinsiyetine (erkek-erkek, kadın-kadın) olduğunda ise homoseksüel ya da eşcinsel olarak adlandırılmaktadır. Eşcinsellik diğer bir ifadeyle homoseksüellik, aynı cinsiyete sahip bireyler arasında cinsel çekim, duygusal olarak yakınlaşma ekseninde oluşan bir yönelim biçimidir (Başar, 2013: 14).

Eşcinsellik konusu siyasi, bilimsel ve sosyo-kültürel açıdan ciddi tartışmaların yapıldığı bir alandır. Toplumsal yaşam merkeze alınarak yapılan tartışmalara bakıldığında bu tartışmaların üç eksende oluştuğu görülmektedir. Birincisi, eşcinselliğe ve eşcinsellere karşı çıkan yaklaşım. Bu yaklaşımı savunanlar eşcinsellik konusunda eşcinselliğin sapıklık ve sapkınlık olduğunu bu durumun bir hastalık sonucu oluştuğunu savunmaktadırlar. İkinci yaklaşıma göre eşcinsellik normal bir yönelimdir. Kadın ve erkek gibi cinsiyetten bahsedilebiliyorsa eşcinsellik gibi cinsel yönelimlerden de

bahsedilebileceği savunulmaktadır. Üçüncü yaklaşıma göre ise eşcinsellik erkek ve kadın gibi cinsiyetler ile aynı olmamakla birlikte toplumsal yaşam içerisinde yer alan bu bireylerin göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktadır.

1.5.4. Toplumsal Cinsiyet Sosyalizasyonu

Sosyalizasyon, bireylerin toplumsal yaşam içerisinde sosyalleşme ile gelişim ve değişimlerin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet sosyalizasyon süreciyle kazanılmaktadır. Toplumsal cinsiyet sosyalizasyonu, toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyete uygun davranış örüntülerinin öğrenildiği bir süreçtir. Bu süreç bireyin topluma kazandırılması ile gerçekleşmektedir. Toplumsal cinsiyet sosyalizasyonu, toplumsal yapı içerisinde bireye aile, eğitim kurumları, arkadaş grupları, kitle iletişim araçları gibi sosyalleştiriciler ile kazandırılmaktadır (Erdoğan, 2012: 9).

Toplumsal cinsiyet sosyalizasyonlarından en temel birincil sosyalizasyon aracı şüphesiz ailedir. Aile, bireylerin biyolojik, psikolojik, sosyal, maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamada en temel kurumdur. Birey çevrelerine ilişkin ilk ve en uzun süreli sosyal ilişkilerini ailede kurmakta ve geliştirmektedir. Aile kurumu bireylerin bu sosyal ilişkilerini geliştirmede kültürel kodları oluşturur ve bu kodlarla toplumsal yapı içerisinde kadınlık ve erkeklik kimliklerinin oluşumunu ve gelişimini sağlayan en temel kurum olarak karşımıza çıkmaktadır (Gümüş, 2014: 9).

Aile kurumunda başlayan sosyalizasyon süreci çocuğun okula başlamasıyla eğitim kurumlarında devam eder. Sosyalizasyon süreci okulda arkadaş grupları, öğretmen tutumları, sınıftaki uygulama alanları, müfredat ile bireylere kazandırılmaktadır. Bu kazanım süreci bireyler arasında bazen eşitlikçi tutumun gelişimine katkı sağlamaktayken bazen yanlış uygulamalar ve tutumlar ile eşitsizlik yaratabilmektedir (Erdol vd., 2019: 794).

Toplumsal cinsiyet sosyalizasyonlarından bir diğerini ise şüphesiz kitle iletişim araçları oluşturmaktadır. Kitle iletişim araçları toplumsal cinsiyet kimliklerinin kazanılmasında ve sürdürülmesinde önemli bir role sahiptir. Televizyon, reklamlar, çocuk kitapları, gazete ve dergiler, müzik klipleri vasıtasıyla bireyler toplumsal yapı içerisinde kadınlık ve erkeklik kimliklerinin nasıl olması gerektiğini ve rollerinin farklılığını dikkate alarak toplumsal cinsiyet kimliklerini kazanmaktadır (Dökmen, 2021: 133).

1.6. TOPLUMSAL CİNSİYET KURAMLARI

Toplumsal cinsiyet, toplumsal olarak inşa edilmiş erillik ve dişilik kavramlarıyla bağlantılıdır ve bireyin sadece biyolojik cinsiyetinin doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ayrım çok önemlidir çünkü erkekler ve kadınlar arasındaki çoğu farklılığın tek ve en önemli sebebi biyoloji değildir (Giddens, 2013: 505).

Toplumsal cinsiyetin oluşumunu ve bu kimlikleri temel alan toplumsal cinsiyet rollerini açıklayabilmek ve bu alanda daha kuramsal bir perspektif oluşturabilmek adına birbirine karşıt kuramsal yaklaşımlar oluşturulmuştur. Bu kuramlardan ilki toplumsal cinsiyetin oluşumundaki tek etkenin biyoloji olduğunu savunan biyolojik kuramdır. Toplumsal cinsiyetin oluşumu konusunda biyolojik kuramın yeterli olmadığı düşünülmüş ve bazı gelişim dönemlerindeki kompleksler üzerinde toplumsal cinsiyet açıklaması yapan psikanalitik kuram, açıklamalarında çevre, birey ve davranış etkileşimini temele alan sosyal öğrenme kuramı, zihinsel süreçlere odaklanan bilişsel gelişim kuramı, sosyal öğrenme ve bilişsel gelişim kuramının bir arada yer aldığı ve toplumsal cinsiyetin cinsiyet şemaları yoluyla elde edildiğini savunan toplumsal cinsiyet şeması kuramı, aile, arkadaş ve sosyal çevre gibi yapıların toplumsal cinsiyetin edinilmesinde etkili olduğunu savunan sosyal rol kuramı, sosyal etkileşim noktasında oluşturulan etkileşimsel model, hiyerarşik farklılığın toplumsal cinsiyet üzerinde etkili olduğunu savunan sosyal baskınlık kuramı ve

kadın ve erkek arasında oluşan eşitsizlik ve ayrımcılığa odaklanan feminist kuram oluşturulmuştur.

Cinsiyet farklılıkları konusunda tartışmalar uzun yıllar boyunca sürmektedir. Tartışma konusu haline gelen bu yapının çekirdeğini biyoloji oluşturmaktadır. Günümüzde bilimsel kuramlar ve araştırmalar toplumsal cinsiyet farklılıklarının ve benzerliklerinin kavranmasında, dile getirilmesinde ve yorumlanmasında daha dengeli ve kapsamlı bir yapı olarak anlaşılmasında bizlere yardımcı olmaktadır (Taylor vd., 2015: 794). Bundan dolayı sosyal, ekonomik ve psikolojik etkenlerin belirleyici olduğu cinsiyet farklılıklarının, rol dağılımının ve bunların temsil sürecinde yatan sebepleri açıklamak üzere toplumsal cinsiyet kuramları geliştirilmiştir (Keskin ve Ulusan, 2016: 49). Bu bölümde toplumsal cinsiyete yönelik oluşturulan kuramsal yaklaşımların açıklanması adına geliştirilen biyolojik kuram, psikanalitik kuram, sosyal öğrenme kuramı, bilişsel gelişim kuramı, toplumsal cinsiyet şeması kuramı, sosyal rol kuramı, etkileşimsel model, sosyal baskınlık kuramı ve feminist kuramın toplumsal cinsiyete yönelik bakış açıları ele alınmıştır.

1.6.1. Biyolojik Kuram

Biyolojik kuram başta Noam Chomsky ve Jean Piaget tarafından kullanılan davranış farklılıkları noktasında oluşturulan en eski yaklaşımlardan birisidir. Biyolojik kuram, davranış farklılıklarının nedeninin ve davranışların oluşumunun en temel sebebinin biyolojik özellikler olduğunu savunmaktadır. Biyolojik kuramcılar, kadın ve erkek arasındaki davranış farklılıklarını beyin ebatları, hormonsal özellikler, kromozomlar, üreme organları ve kalıtsal özellikler gibi biyolojik faktörler ekseninde açıklamaktadırlar. Bu farklılıkların dünya üzerindeki tüm toplumları ilgilendiren toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan kadınlık ve erkeklik rollerinin oluşumunda biyolojik özelliklerin sorumlu olduğunu ileri sürmektedir (Giddens, 2013: 505-506).

Biyolojik kuramı savunanlar, toplumsal cinsiyet farklılıklarının oluşumuna tarih boyunca çok farklı açıklamalar getirmişlerdir. Bu açıklamaları farklı nedenlerle oluşturan biyolojik kuramcılara göre toplumsal cinsiyet farklılıklarının oluşumundaki en temel neden kadın ve erkeğin beyin yapılarının farklı olmasıdır. Biyolojik kuramcılara göre kadın ve erkek beyin yapıları ve işleyişi birbirlerinden farklıdır. Bu durumda kadın ve erkek davranışlarının farklılaşmasına olanak sağlamaktadır. Örneğin; biyolojik kuramcılara göre annelik içgüdüsü kadın beyninin bir bölümünde yer almaktadır. Erkeklerin ise mimarlık, mühendislik, haritada yer bulma ve sanatta kadınlara nazaran daha başarılı olması beyin yapılarının ve işleyişinin kadınlardan farklı olmasından kaynaklanmaktadır (Keskin ve Ulusan, 2016: 51). Son yıllarda yapılan bazı çalışmalarda bu durumu doğrulamaktadır. Yapılan bir çalışmada kadınların duygusal içerikli durumlara karşı erkeklere göre daha hassas olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada kadın ve erkeklere duygusal içerikli bazı resimler gösterilmiş ve beyin taramaları yapılmıştır. Tarama sonucunda erkeklerin beyninde iki bölge aktif hale gelirken, kadınların beyninde dokuz bölgenin aktif hale geldiği görülmüştür (Çakır ve Baş, 2018: 179).

Biyolojik kuramcıların kadın ve erkek davranış farklılıklarının biyolojik temelli oluştuğunu kanıtlamaya yönelik üzerinde durduğu konulardan biri de cinsiyet hormonlarıdır. Cinsiyet hormonlarının toplumsal cinsiyet farklılıklarının oluşumuna neden olduğu noktasında elde edilen klinik bulgular, doğum öncesi dönemde bebeğin erkek olmasını sağlayan androjen hormonu düzeyinde sorunu olan bireylerden elde edilmiştir. Androjen hormonu yüksek olduğu tespit edilen kız çocuklarında daha erkeksi davranışlar gözlemlenmiş, ilerleyen yaşlarda ev içi alanda kalmayıp daha çok kas gücüne dayalı işlere yöneldikleri görülmüştür (Keskin ve Ulusan, 2016: 52).

Biyolojik kuramcıların üzerinde durduğu bir diğer konu ise cinsiyet kromozomlarıdır. Bilindiği üzere her insanda 23 çift kromozom bulunur ve bunlardan bir çifti cinsiyeti belirlemektedir. Erkeklerde XY, kadınlarda XX olarak karşımıza çıkan cinsiyet

kromozomları biyolojik kuramcılara göre saldırganlık eğiliminde önemli bir etkeni oluşturmaktadır. Cinsiyet kromozomlarının farklılığı erkeklerin kromozomlarının saldırganlık eğilimine daha yatkın olmasına olanak tanırken, kadınlar saldırganlık eğiliminde daha geri planda kalmaktadırlar. Bu konuda yapılan bir çalışmada ise erkeklerin fiziksel ve sözel saldırganlık biçimlerinin biyolojik kuramında öngördüğü gibi hormonal yapıların ve gen diziliminin etkili olduğu görülmektedir (Çelik ve Kocabıyık, 2014: 179-180).

Biyolojik kuramın savunduğu düşüncelere pek çok araştırmacı ikna edici bulmamakta ve eleştiriler genellikle toplumsallığı dışarıda bıraktığı yönündeki düşünceler çerçevesinde oluşturulmaktadır. Biyolojik kurama yönelik eleştirilerin başında saldırganlık eğiliminin biyolojik olmaktan ziyade toplumsal bir olay olduğu görüşü gelmektedir. Eleştirmenlere göre saldırganlık eğilimi toplumlar içerisinde yer alan kültürel faktörlere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin bazı toplumlarda erkeklerden daha nazik ve kibar olmaları beklenirken, bazı toplumlarda daha saldırgan ve savaşçı bir eğilim göstermeleri beklenmektedir. Bu durum kadınlar üzerinde farklı bir biçimde kendini göstermektedir. Bazı toplumlarda kadınlardan daha edilgen bir yapıya sahip olmaları beklenirken, bazı toplumlarda da bu durum tam tersi bir çizgide ilerlemektedir. Saldırganlık eğiliminin erkeğe atfedilmesine eleştiri getiren araştırmacılar, bir özelliğin evrensel olarak kabul edilip biyolojik kökeni sebep gösterilerek savunulmasına karşı çıkmaktadırlar. Bu araştırmacılara göre bu tarz niteliklerin oluşumunu sağlayan biyolojik faktörler değil kültürel etkenlerdir. Örneğin, birçok kültürde kadınların yaşamlarının önemli bir bölümü çocuk bakımı ile geçmekte ve kadınların birçoğu savaş ya da av gibi faaliyetlerde yer alamamaktadırlar. Bu durumda kadın ve erkek davranışlarındaki farkların temel kaynağı kadın ve erkek kimliklerinin diğer bir ifadeyle dişilik ve erilliğin biyolojik faktörlerle değil toplumsal olarak edinilmesiyle ortaya çıktığı ve bu durumunda kromozomlarla ya da hormonlarla değil kültürel faktörlerle açıklanması gerektiği savunulmaktadır (Giddens, 2000: 97).

Toplumsal cinsiyetin oluşumunun nedenini biyoloji olarak gören bir diğer kuram ise sosyobiyolojik kuramdır. Sosyobiyologlar, kadın ve erkek arasındaki davranış farklılıklarının doğuştan geldiğini ve bu farklılıkların nedenlerinin insan biyolojisi, hormonsal özellikler, kromozomlar ve beyin ebatlarından kalıtsal özelliklere kadar uzanan geniş bir alanda karşımıza çıktığını savunmaktadırlar. Bu farklılıkların dünya üzerindeki tüm toplumlarda belli biçimlerde kendini gösterdiğini ve toplumsal cinsiyetin oluşumunda biyolojik özelliklerin önemli bir yapıda olduğunu savunmaktadırlar (Giddens, 2013: 506).

1.6.2. Psikanalitik Kuram

Toplumsal cinsiyetin oluşumunun açıklanmasında önemli olan kuramlardan birisi Sigmund Freud'un ortaya koyduğu psikanalitik kuramdır. Freud'un psikanalitik kuramı libido kavramı çerçevesinde oluşmaktadır. Libido, biyolojiyi ve toplumsal cinsiyeti organize eden, biyolojik temelli olan cinsel enerjidir. Freud, kuramsal açıklamalarında libidoyu erkek cinsel organını merkeze alarak açıklamaktadır. Freud'a göre birey, psikoseksüel gelişimini beş evrede tamamlamaktadır. Bu evrelerde libido belli bir bölgeye yönelmekte ve o bölgede yoğunlaşmaktadır (Vargel Pehlivan, 2017: 507). Bu beş evre; haz kaynağının emme ve ağız ile gerçekleşen eylemlerin oluşturduğu oral dönem (0-18 ay), ilgi bölgesinin anüs olduğu ve dışkılama gibi süreçlerin önemli olduğu anal dönem (1,5-3,5 yaş), cinsel organların keşfedildiği fallik dönem (3-5 yaş), gelişimde durağan bir dönem olan latent dönem (5-13 yaş), cinsel dürtülerin yeniden ortaya çıktığı genital dönemdir (13 yaş ve sonrası) (Karagöz, 2021: 6).

Freud'un psikoseksüel gelişim kuramında toplumsal cinsiyetin oluşumunda üç dönem bulunmaktadır. Bunlar; cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadıkları dönem, farklılıkları anlamaya başladıkları dönem ve ödipal dönem (Erzeybek ve Gökçearslan Çifci, 2019: 63). Cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadıkları dönem oral ve anal döneme denk gelmektedir. Bu dönemde doğumdan

itibaren her iki cinsiyetinde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet deneyimleri aynıdır. Freud'a göre oral ve anal dönemde kız ve erkek çocuklarının cinsiyetleri erkek, toplumsal cinsiyetleri ise erkeksidir (Karagöz, 2021: 6). Cinsiyet farklılıklarını anlamaya başladıkları dönemde ise çocuk ile ebeveyn arasında çatışma başlar. Toplumsal cinsiyetin oluştuğu son dönem fallik döneme denk gelen ödipal dönemdir. Bu dönemde erkek çocuklarında ödipal çatışmanın başarılı bir şekilde çözümlenmesi ile üstbenlik gelişim gösterir. Bu dönem içerisinde erkek çocuklarının babası ile yaşadığı çatışmaların sonucunda oluşan ödipal kompleksinin çözümlenmesiyle birlikte toplumsal cinsiyet kimliklerini edinirler. Kız çocukları ise annesi ile çatışmaları sonucu oluşan elektra kompleksinin çözümlenmesi ile kadınsı kişilik özelliklerini elde ederler. Freud'a göre ödipal ve elektra komplekslerinin çözümlenmesi toplumsal cinsiyetin oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır (Turner, 2020: 891).

Freud'a göre fallik dönemde oluşan özdeşim kurma davranışı toplumsal cinsiyetin oluşumunda çok önemlidir. Toplumsal cinsiyetin oluşumunda erkek çocukları babasının rollerinden özdeşim kurarak babası gibi olmayı seçer ve babasının sergilediği erkeksi davranışları benimsemektedirler. Bu durum kız çocuklarında anne ile özdeşim kurma şeklinde gerçekleşir. Kız çocukları, annenin davranışları ile özdeşim kurarak kadınsı davranışlar gerçekleştirir (Özdemir vd., 2019: 215).

Toplumsal cinsiyet kimliklerinin oluşumunu açıklama noktasında Freud'un oluşturduğu kuram, açıklamalarının odak noktasında içgüdülerin olması sebebiyle eleştirilmiştir. Chodorow, anneliğin içgüdüsel olmadığını savunarak anneliğin daha çok bilerek ve isteyerek seçildiğini ileri sürerek Freud'u eleştirmiştir (Ertan, 2002: 9).

1.6.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı Albert Bandura tarafından temellendirilmiş bir yaklaşımdır. Sosyal öğrenme kuramının temelini

çevre, birey ve davranışın etkileşimi oluşturmaktadır. Bu kurama göre birey, sosyal ortamda etkileşim, gözlem ve taklit yoluyla öğrenme süreçlerini gerçekleştirmektedir (Tatlıoğlu, 2021: 16).

Bandura'ya göre sosyal öğrenme iki şekilde gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki olan edimsel koşullanmada bireyin, pekiştirilen ya da davranış sonucu ödüllendirilen davranışını ilerleyen dönemlerde tekrarladığı görülmektedir. Edimsel koşullanma toplumsal cinsiyetin kazanılmasında önemlidir. Çocuklar kendi cinsiyetlerine uygun davranışlar gösterdiğinde ödüllendirilerek bu davranışın ileride tekrarlandığı görülmekte ve bunun sonucu olarak da davranış kazanılmaktadır. Aksi durumda ise gösterilen davranışın cezalandırılması ile davranış zihinden silinmekte ve daha sonra tekrarlanmamaktadır. Sosyal öğrenmenin gerçekleştirilmesindeki ikinci etken ise model alma ve taklittir. Toplumsal cinsiyetin edinilmesinde bireyler çevresinde model olarak gördüğü kişilerin davranışlarını taklit etme yoluyla toplumsal cinsiyetine uygun davranış kalıplarını edinmektedirler (Tatlıoğlu, 2021: 16). Model alma ve taklit üç farklı model üzerinde gerçekleşmektedir. Bunlardan birincisi belli davranışları sergileyen gerçek kişilerden oluşan canlı model almadır. Canlı modele örnek olarak kız çocuklarının annesini, erkek çocuklarının ise babasını taklit etmesi verilebilir. İkinci model sembolik modeldir. Sembolik model, çocukların kitle iletişim araçları vasıtasıyla televizyonda veya internette gördükleri ünlü kişileri ya da kitapta yer alan karakterleri taklit etmesidir. Son olarak sözlü direktifler yoluyla model almada bireyler, gerçekleştirdikleri davranışların cinsiyetlerine bağlılığı ve uygunluğu hakkında bilgi edinme yoluyla gerçekleştirmektedirler (Keskin ve Ulusan, 2016: 57).

Sosyal öğrenme kuramına göre aileler çocuklarını doğdukları andan itibaren cinsiyet temelinde farklı olarak algılamakta ve çocuklarına yönelik davranış örüntülerini de bu yönde gerçekleştirmektedir (Güldü ve Ersoy Kart, 2009: 105). Örneğin, evde bozulan bir eşyanın tamiri konusunda babasına yardım etmek isteyen bir kız çocuğu bu işin kendisine uygun olmadığı gerekçesi ile uzaklaştırılacak ve gelecekte bozulan bir eşyanın tamiri konusunda

babasına yardım etme isteğinde olmayacaktır. Ancak, annesine ev temizliği konusunda yardım etmesi halinde evin diğer bireyleri tarafından övgü ve takdir alan kız çocuğu, gelecekte annesine ev temizliğine yardım konusunda hevesli olacaktır (Keskin ve Ulusan, 2016: 56).

Sosyal öğrenme kuramına göre insanların doğdukları andan itibaren toplumun bir parçası olarak görüldüğü toplulukçu kültürlerde, ideal olarak cinsiyet rolleri belirlenmekte ve bu roller konusunda katı kurallar konulmaktadır. Bu durum geleneksel cinsiyet rollerinin sonraki kuşaklara aktarılması açısından oldukça önem arz etmektedir. Toplulukçu kültürlerin aksine birey merkezli oluşan bireyci kültürlerde, cinsiyet rolleri konusunda belirlenmiş katı kurallar yoktur. Bireyci kültürlerde cinsiyet rolleri toplumsal yapı içerisindeki koşullara göre değişim göstermektedir. Sosyal öğrenme kuramı perspektifinden hareketle toplumsal cinsiyetin edinilmesinin toplumdan topluma farklılık gösterebileceği sonucu çıkarılmaktadır (Vargel Pehlivan, 2017: 500).

1.6.4. Bilişsel Gelişim Kuramı

Bilişsel gelişim kuramı Kohlberg tarafından geliştirilmiştir. Bilişsel gelişim kuramı içerisinde bulunan "biliş" kavramı içsel veya zihinsel süreç olarak tanımlanmaktadır. Bireyin içerisinde yer aldığı dünyayı anlaması, algılaması ve öğrenmesini sağlayan zihinsel süreçlerdeki gelişime "bilişsel gelişim" ismi verilmektedir (Kol, 2011: 1). Bilişsel gelişim kuramına göre çocukların toplumsal cinsiyetleri sonucu oluşan erkeksi ve kadınsı özellikleri benimsemeleri kendilerini bu şekilde biçimlendirmeyi istemelerinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Güldü ve Ersoy Kart, 2009: 106).

Kohlberg'e göre toplumsal cinsiyetin oluşumu çocukların belli bir gelişim düzeyine ulaşmalarına bağlıdır. Kohlberg, çocukların kadın ya da erkek olarak sınıflandırılmalarından sonra hangi kategoriye daha uygun olduklarını düşünüyorlarsa davranışlarının da seçilen kategoriye göre şekillendiğini savunmaktadır. Kohlberg'e göre

toplumsal cinsiyetin öğrenilmesinde ve edinilmesinde cinsiyet etiketleme, cinsiyetin kararlılığı ve cinsiyetin değişmezliği dönemi bulunmaktadır. Çocuklar bu dönemlerden geçerek toplumsal cinsiyetini kendi seçimi ile edinmektedirler. Bu dönemlerden ilki, yaklaşık 2-3, 5 yaşları arasında gözlenen cinsiyet etiketleme dönemidir. Bu dönemde çocuklar, çevresindeki bireylerin kadın ve erkek olarak iki cinsiyete ayrıldığını ve kendilerinin bu iki cinsiyet içerisinde hangi gruba ait olduklarını anlama ve kavrama çabası içinde olmaktadırlar. 3,5- 4,5 yaşları arasında görülen cinsiyetin kararlılığı ismi ile oluşturulan ikinci dönemde ise çocuklar, çevresinde yer alan iki cinsiyeti kavradıktan sonra bu iki cinsiyetin değişmez olduğunu ve cinsiyetleri birbirinden ayıran davranış farklılıklarının ayrımına varırlar (Özdemir vd., 2019: 215). Cinsiyetin değişmezliği dönemi 4,5- 7 yaşları arasını kapsayan son dönemdir. Bu dönemde çocuklar, cinsiyetlerine uygun davranışları sergilemeye başlayarak görünüm değişiklikleri karşısında dahi cinsiyetin yerleşik olduğunu kavrarlar. Kohlberg'e göre çocuklar cinsiyetin değişmezliği döneminde toplumsal cinsiyetine uygun davranışları edinirler ve toplumsal cinsiyetin oluşumu tamamlanmış olur (Aydoğdu, 2017: 76).

Bilişsel gelişim üzerine çalışmalar yapan isimlerin başında Piaget gelmektedir. Paiget'in bilişsel gelişim kuramının temelini "şema" kavramı oluşturmaktadır. Piaget'e göre bireyler, öğrenme sürecini şemalar oluşturarak gerçekleştirir. Piaget'e göre bilişsel gelişim dört dönem içerisinde ortaya çıkmaktadır. İlk dönem 0-2 yaş arasını kapsayan duyusal motor dönemidir. Duyusal motor dönemi refleksler temelinde oluşur. İkinci dönem 2-7 yaş arasını kapsayan işlem öncesi dönemdir. Bu dönemde çocuklarda zihinsel süreçler ve dil gelişimi görülür. Bu dönemin temel karakteristik özelliğini taklit davranışı oluşturmaktadır (Başkale ve Bahar, 2008: 135). Somut işlemler döneminde çocuklarda zihinsel süreçler somut nesneler etrafında şekillenmekte ve algılanmaktadır. Son dönem olan soyut işlemler döneminde ise zihinsel süreçler en üst noktaya ulaşır (Kol, 2011: 6). Bilişsel gelişim dönemlerinin yanı sıra Piaget, oyun ile

bilişsel gelişim arasında özümleme noktasında bir ilişkinin olduğunu savunmaktadır (Nicolopoulou, 2004: 140).

Piaget bilişsel gelişim noktasında daha çok sosyal hayatı vurgulamasına karşın bir diğer önemli kuramcı olan Vygotsky ise bilişsel gelişimin bireysel yaşamı ön plana çıkardığını savunmaktadır (Ergün ve Özsüer, 2006: 288). Vygotsky, bilişsel gelişim kuramını "çevre" kavramını merkeze alarak açıklamıştır. Ona göre çevreden edinilen kavramlar zihinsel süreçlerde önemli bir etkiye sahip olmaktadır (Yıldırım, 2016: 622).

1.6.5. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Toplumsal cinsiyet şeması kuramı Sandra Lipsitz Bem tarafından geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Bu kuram sosyal öğrenme kuramı ile bilişsel gelişim kuramının bir arada yer aldığı bir toplumsal cinsiyet kuramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kurama göre çocukların toplumsal cinsiyet kimliklerini elde edebilmesi için kendilerini ve çevresindeki bireyleri kadın ve erkek olarak tanımlamaları gerekmektedir. Bireyin içerisinde yer aldığı toplumda kadın ve erkek arasındaki fark ortaya çıkarılmış, bunun sonucunda da işler, görevler ve toplumdaki yer gibi durumlar belirlenmişse çocuklarda toplumsal yapı içerisinde paydaş edilen bu ayrımları ve paylaşımları görerek büyürler. Bu ayrımların ve paylaşımların sonucunda çocuklar bir toplumsal cinsiyet şeması geliştirir ve toplumsal cinsiyete dair bilgilerini bu şemaya göre kodlayabilirler (Gökdemir, 2020: 20). Bu kodlama sonucu çocuklar kendi cinsiyetlerine özgü kadınsı ve erkeksi özellikler çerçevesinde davranışlarını gerçekleştirerek benlik kavramını oluşturmaktadırlar (Güldü ve Ersoy Kart, 2009: 106).

Toplumsal cinsiyet şemasına göre kadınsı ve erkeksi davranışlar göstermek adına kodlanan şemalar, bilişsel bir yapıdan oluşmaktadır. Bunun sonucunda zihinde fiziksel güç gibi özellikler erkeksi olarak kodlanırken, fiziksel çekicilik gibi özellikler kadınsı olarak kodlanarak işlenmektedir. Bilgi işlemleme sürecinde işlenen bu

kodlarla büyüyen çocuklar kadınsı ve erkeksi davranışlarını oluşturmaktadırlar (Vargel Pehlivan, 2017: 506).

Bem'e göre toplumsal cinsiyet bilgilerimizi şekillendiren ve sürdüren üç temel kültürel etken vardır. Bunlar; biyolojik kökçülük, androsentrism ve cinsiyet kutuplaşması olarak ifade edilmektedir. Bem, bu üç kültürel etkenden bireylerin kaçamayacağını savunarak çocukların toplumsal yapı içerisinde cinselleştirilmiş olarak doğmakta olduklarını savunmaktadır (Güldü ve Ersoy Kart, 2009: 106).

1.6.6. Sosyal Rol Kuramı

Sosyal rol kuramı Eagly tarafından geliştirilmiş bir kuramdır. Bu kurama göre toplumsal cinsiyet rolleri öğrenme ve zihinsel süreçlere göre oluşmaktadır. Sosyal rol kuramının temel düşüncesini toplumsal cinsiyet rollerinin aile, arkadaş grubu, sosyal çevre vs. gibi yapıların etkisiyle kazanılmış olduğu oluşturmaktadır. Bunun sonucunda toplumda hiyerarşik bir yapı gözlemlenmekte ve bu hiyerarşik yapı içerisinde yer alan farklılıklara göre kadınlardan ve erkeklerden beklenen davranışlar değişmektedir. Toplumun kadınlardan beklediği davranışlar dişil cinsiyet rollerini belirlerken erkeklerden beklediği davranışlar eril cinsiyet rollerini belirlemektedir (Keskin ve Ulusan, 2016: 54).

Sosyal rol kuramına göre, cinsiyetler arasındaki davranış farklılıklarının sebebini, erkeklerin ve kadınların gündelik hayattaki farklı toplumsal rolleri yerine getirme eğiliminde oldukları oluşturmaktadır. İnsanlar genellikle bir cinsiyete ilişkin rollerle bağlantılı kurallara uyarlar ve toplumun onlardan istediği gibi davranış örüntüleri çerçevesinde davranışlarını oluşturmaktadılar. Böylece, ailesinin geçimi için iyi bir ekmek kazanıcısı rolüne sahip olmak için işinde aşırı mücadeleci bir baba ya da iyi bir anne rolüne sahip olmak adına, kendini çocuk bakımı ve gelişimine adayan bir anne zamanının çok büyük bir bölümünü çocuklarına ayırabilmektedir (Taylor vd., 2015: 343-344).

Eagly toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunda öncelikle cinsiyetler arası fiziksel farklılaşmaların etkili olduğunu savunmaktadır. Bu noktada kadınların üreme yetenekleri, erkeklerin fiziksel güç noktasında kadınlardan farklı olması önemli bir etkeni oluşturmaktadır. Bunun yanında cinsiyetler arası fiziksel farklılaşmada yerel ekonomi, sosyal yapı ve ekoloji gibi faktörlerinde etkisiyle bir iş bölümü oluşmaktadır. İş bölümü noktasında cinsiyetler arasındaki farklılıkların oluşumu cinsiyet rolü inançlarının oluşumunu sağlayarak toplumsal cinsiyet rollerine uygun erkeklerden ve kadınlardan beklenen davranışlar ortaya çıkmaktadır (Demir, 2020: 3).

1.6.7. Etkileşimsel Model

Etkileşimsel model "Toplumsal Cinsiyetle Bağlantılı Davranışın Etkileşimsel Modeli" olarak da bilinen Kay Deaux ve Brenda Major tarafından geliştirilen bir kuramdır (Güldü ve Ersoy Kart, 2009: 104). Etkileşimsel Modele göre bireyin toplumsal cinsiyetle ilgili davranışları kişisel seçimlerine, tercihlerine, davranışlarına ve biyolojik yapısına göre gerçekleşmektedir. Bu modele göre toplumsal cinsiyete yönelik gerçekleşen davranışlar birçok faktörden etkilenmekte ve bireyin içerisinde yer aldığı toplumsal yapının farklılıklarına göre değişiklik göstermektedir (Keskin ve Ulusan, 2016: 54).

Etkileşimsel model, toplumsal cinsiyetin edinilmesinde sosyalleşmeye vurgu yaparak toplumsal cinsiyetin sosyal etkileşim yoluyla oluştuğunu savunmaktadır. Bu kurama göre her toplumda kadın ve erkeklere özgü farklılaşan davranış kalıpları bulunmaktadır. Bu davranış kalıpları algılayan, aktör ve ortam gibi bileşenlerin etkileşim sağlamasıyla şekillenmektedir (Keskin ve Ulusan, 2016: 55).

Etkileşimsel model içerisinde "benlik" ve "kimlik" kavramları önemli bir yer tutar. Kurama göre benlik ve kimlik birbirinden farklı iki kavram değildir. Etkileşimsel kuramcılara göre bu iki kavram bir bütünün ayrılmaz iki parçası olarak ele alınmalıdır. Benlik, toplumsal yapı içerisinde yer alan bireylerin her birinin gerçekleştirdiği sosyal

etkileşimler sonucu gerçekleşmektedir. Kimlik ise bireylerin kişisel tercihleri sonucu benliğin dışa yansımasıdır. Etkileşimsel modele göre oluşturulan kimlikler bireylere yansıtılarak toplumsal yapıda ortak kimlikler oluşturulmaktadır (Sankır, 2010: 12).

1.6.8. Sosyal Baskınlık Kuramı

Sosyal baskınlık, hiyerarşik olarak daha yüksek bir konumda yer alan grup üyelerinin daha alt konumda yer alan grup üyeleri üzerinde sosyal, siyasal ve ekonomik güç gibi birçok etken tarafından hakimiyet sağladığı yönündeki görüşler etrafında oluşmaktadır (Güldü ve Ersoy Kart, 2009: 107). Sosyal baskınlığın ortaya çıkmasında etkili olan bu hiyerarşi yapı toplumdan topluma farklılık gösterebilen üç sistemden oluşmaktadır. Bunlar; yaş sistemi, toplumsal cinsiyet sistemi ve keyfi olarak yaratılmış sistemdir (Keskin ve Ulusan, 2016: 57).

Sosyal hiyerarşilerin ortaya çıkmasında etkili olan üç sistem içerisinde en etkili sistem şüphesiz toplumsal cinsiyet sistemidir. Sosyal baskınlık kuramına göre erkeklerin sosyal baskınlık eğilimleri kadınlara kıyasla daha yüksek düzeydedir. Bu durumda kadın ve erkek arasındaki sosyal, siyasal ve ekonomik olarak birçok noktada cinsiyetler arası eşitsizliklere yol açmaktadır. Kurama göre erkeklere avantajlı roller atfedilirken kadınlara ise daha çok dezavantajlı gruplar içerisinde yer almalarına yönelik roller atfedilmektedir. Örneğin kadınlar, çocuk bakımı, ev içi işler ya da gönüllük esaslı işlerde ön planda yer almaktayken erkekler polis, asker ve yönetici gibi toplumdaki hakim grupta yer alan mesleklerde karşımıza çıkmaktadır (Keskin ve Ulusan, 2016: 58).

1.6.9. Feminist Kuram

“Feminizm” kavramı Latince’de kadın anlamına gelen “femine” kelimesinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Feminizm kuramı, toplumsal yaşam içerisinde kadınların cinsiyetlerinden dolayı sadece kadın oldukları için maruz kaldıkları dil, din, ırk, sınıf vb.

unsurlarda ayrımcılıkları ele alıp inceleyen düşünce akımı olarak karşımıza çıkmaktadır (Taş, 2016: 165). Feminizm kavramı ilk olarak 1837 yılında Fransa'da kullanılmış olsa da on yedinci yüzyılda İngiltere'de orta sınıf kadınların düşünceleri etrafında şekillenmiş ve uygulama alanı bulmuştur (Yörük, 2009: 64).

Tarihsel süreçler içerisinde bakıldığında feminizm düşüncesinin kronolojik olarak birinci, ikinci ve üçüncü dalga olmak üzere üç dönem etrafında şekillendiği görülmektedir. On dokuzuncu yüzyılın sonu ve yirminci yüzyılın başlarında oluşan birinci dalga feminist dönem temel düşünce yapısını Wollstonecraft'ın "Kadın Hakları Savunusu" adlı eseri ile inşa etmiştir. Bu dönemin ortaya çıkmasındaki en temel gerekçesini kadınların oy kullanma, fırsat eşitliği ve mülkiyet hakkı konusunda eşitsiz bir konumda yer almaları oluşturmaktadır (Taş, 2016: 169). 1960'lı yıllarda Batı'da gerçekleşen gelişmeler sonucu kadınların güvenli bir şekilde doğum yapmalarını sağlayan teknolojik gelişmeler ile oluşan eşitsiz ortam ikinci dalga feminist dönemi oluşturmuştur. Simone de Beauvoir "kadınların kurtuluşu karınlarından başlayacak" sözü ile hız kazanan bu dönem sonucunda kadınlar erkeklerle yasal olarak teminat altına alınmış olsalarda uygulama konusunda erkeklerle eşit olmadıkları savunulmuştur (Mıchel, 1993: 82). İkinci dalga feminist düşünürlere göre bu eşitsizliklerin oluşmasındaki en temel etken biyolojik anlamda kadın ve erkek olmaktan ziyade ataerkil düzenin kadın ve erkek arasında oluşturduğu eşitsiz durumlardır. Kadına yönelik şiddet, kadının güçlendirilmesi gibi mikro ölçekte 1990'ların başında ortaya çıkmış olan üçüncü dalga feminist dönemde ise toplumsal cinsiyet, sınıf, ırk gibi konular feminist bakış açısıyla sistematik hale getirilmiş ve bu dönemin temel yapı taşlarını oluşturmuştur (Taş, 2016: 172).

Temel olarak ataerkil düzen eleştirisi ile oluşan feminist kuram bir bütün olarak tek bir tanım ve görüş neticesinde uzlaşamadığı için feminist düşünürler, toplumsal cinsiyetin bir getirisi olan kadınlık kavramını eşitsizlik ve ayrımcılık süzgecinde liberalizm, marksizm, psikanaliz, varoluşçuluk gibi düşünce akımlarının etkisinde kalarak oluşturdukları feminist teoriler ile farklı şekillerde dile getirmişlerdir

(Vargel Pehlivan, 2017: 509). Bunun sonucu olarak liberal feminist kuram, radikal feminist kuram, kültürel feminist kuram, marksist feminist kuram ortaya çıkarılmış, kadın ve erkek arasında oluşan eşitsizlikler farklı açılardan ele alınmıştır.

1.6.9.1. Liberal Feminist Kuram

Tarihsel olarak on dokuzuncu yüzyılda Wollstonecraft'ın Kadın Hakları Savunusu adlı eseri ile hız kazanan liberal feminist kuram, kadınlara eşitlik imkanı sunan ilk feminist düşünce akımıdır. Liberal feminist kuram temel olarak ataerkil düzenin ve baskıcı yöntemlerin bir getirisi olan erkeklerin kadınlardan üstün olduğu düşüncesine karşı çıkarak kadın ve erkekler arasında eşitliği savunmaktadır (Çetinel ve Yılmaz, 2016: 6). Toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alındığında liberal feminist kuramın hakların kullanımı bağlamında erkeklik ve kadınlık gibi toplumsal cinsiyet kimliklerinin bireyler arasında eşitsizlik yaratılmasına karşı çıktığı görülmektedir.

Liberal feminist kuram tarihsel süreçlerde cinsiyetler arasındaki eşitsizliği dönemin koşullarına göre ele almıştır. Erken dönem liberaller kadınların eşit oy hakkı ve mülkiyet edinme hakkı gibi konuları ele alıyorken günümüzde eşit işe eşit ücret ilkesiyle çalışma yaşamında, eğitim olanaklarının eşit bir şekilde yararlanılmasını ve kadının ekonomik olarak özgürlüğe kavuşmasını savunmaktadırlar (Vargel Pehlivan, 2017: 509). Bunların yanı sıra liberal feministler; akıl ve tanrı eş anlamlı ve özdeştir, kadın ve erkekler var olma açısından benzerdir, toplumsal değişim ve gelişim için en iyi yol eğitimdir, bireyin akılcı ve mantıklı hareket eden özerk bir varlıktır olduğu görüşü etrafında toplanmaktadırlar (Donovan, 2020: 33).

1.6.9.2. Radikal Feminist Kuram

Radikal feminist kuram, 1960'ların sonlarında ABD'de bir grup kadın aktivistler tarafından geliştirilen bir feminist düşünce akımıdır. Firestone öncülüğünde radikal feminizmin oluştuğu ilk yıllarda aktivist kadınlar erkeklerle birlikte medeni haklar ve savaş karşıtı eylemlerde bulunmuşlar ancak zaman içerisinde aynı grupta yer aldıkları erkekler tarafından eşitsizlik yaratan söylemlere ve aşağılayıcı davranışlara maruz kalarak ikinci sınıf olarak görülmüşlerdir (Kayhan, 1999: 43).

Radikal feminist kuram kadın ve erkek arasında oluşan eşitsizliğin bireylerin toplumsal cinsiyet kimliklerinden ziyade biyoloji eksenli oluşan cinsiyet kimlikleri sonucu gerçekleştiğini savunmaktadırlar. Radikal feministlere göre kadınlar ile erkekler arasında oluşan eşitsiz durumun, kadınların sömürülmesinin ve baskı altında tutulmasının en önemli nedeni kadınlar ile erkekler arasında biyolojik olarak oluşan cinsiyet farklılıklarıdır. Radikal feminist kurama göre aile kurumu ortadan kalkmalıdır çünkü aile kurumu ataerkil düşüncenin aktarımını yaptığı için yeni eşitsizliklerin oluşumunu sağlayacaktır anlayışı söz konusudur. Bunun yanı sıra radikal feminist kurama göre kadınların özgürlüğü kendi bedeni üzerindeki özgürlüğü ile doğrudan ilişkilidir. Kişisel olanın politik olduğunu savunan bu görüşe göre kadınlar kendi bedenleri üzerinde denetime ve kontrol etme gücüne sahip olmalı görüşü hakimdir (Vargel Pehlivan, 2017: 511).

1.6.9.3. Kültürel Feminist Kuram

Kültürel feminist kuram, liberal feminist kurama bir tepki ve eleştiri olarak ortaya çıkmış feminist düşünce akımıdır. Kültürel feminist kuram, liberal feminist kuramdaki gibi kadın ve erkek arasındaki eşitlik ve benzerliklerin yerine kadınların biyolojik, psikolojik, kültürel özelliklerin farklılıkları üzerinde açıklamalarını yapmaktadır (Heper, 2014: 20). Kültürel feminist kuram, toplumsal

cinsiyet ve cinsiyet kimlikleri konusunda kadınların erkeklere göre daha üst bir konumda yer aldığı ve kadın erkek eşitliğinin söz konusu olmadığı bu durumun kadının lehine gerçekleşmesi gerektiğini savunan bir feminist düşünce akımı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültürel feminist kuram on dokuzuncu yüzyılda Margaret Fuller öncülüğünde başlamış kadınların kendilerine has ve özgü bir şekilde kendi kültürlerinin olması gerektiğini savunan bir feminist düşünce akımıdır. Bu durum kültürel feministlere göre "kadınlık kültürü" ile var olacak ve kadınlar her anlamda farklılıkları bu şekilde ortaya çıkaracaklardır (Yörük, 2009: 67).

1.6.9.4. Marksist Feminist Kuram

Marksist feminist kuram Marksizm ekseninde oluşan feminist düşünce akımıdır. Marksizm, sınıf çatışması sonucu eşitsizliklerin olduğu görüşü ile oluşan sınıf baskısına ve kapitalizm eleştirisi üzerinde açıklamalarını yapan bir kuramdır (Ritzer ve Stepnısky, 2019:164). Tarihsel süreçlere bakıldığında marksist feminist kuramın on dokuzuncu yüzyılın son dönemleri ile yirminci yüzyılın başlarında etkili olduğu sosyalist feminist kuramın ise 1960'ların sonlarında ortaya çıkmış bir feminist düşünce akımı olsa da marksist feminist kuram ile sosyalist feminist kuramın özdeş ve iç içe olduğu görülmektedir (Yörük, 2009: 68).

Marksist feminist kurama göre kadın ekonomik anlamda erkeğe bağımlı hale getirilmiştir. Bu durum erkeğin kadın üzerinde bir tahakküm kurmasına yol açmış ve eşitsizliğin oluşumunu sağlamıştır. Marksist feminist kuram, kadının ekonomik güç elde ederek bağımsızlığını ve özerkliğini sağlayamadığı için veya buna olanak sağlanamadığı için sosyal alanda erkeğe göre geri planda kalmış ve kadın özel alanda yer alarak kamusal alanın egemenliği erkeğe bırakılmıştır (Vargel Pehlivan, 2017: 514).

İKİNCİ BÖLÜM
TOPLUMSAL CİNSİYETİN DÖNÜŞÜMÜ
LİTERATÜR ÖZETİ

Toplumsal cinsiyet birçok farklı alanlarda oluşturulan çalışmalara kaynaklık eden önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet perspektifiyle oluşturulan çalışmaların genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet algısı konularında yoğunlaştığı ve bu konularda birçok farklı araştırmaların yapıldığı görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili çalışmalara bakıldığında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik görüşlerin ve algıların belirlenmesi, erkeklerin ve kadınların toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarının tespit edilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının ölçülmesi amacıyla yapılan çalışmalarda elde edilen en önemli bulgu kadın katılımcıların eşitlikçi tutumlarının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu, erkek katılımcıların geleneksel tutumlarının ise kadın katılımcılara göre daha fazla olduğu yönündedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında cinsiyet rolü kavramının meslek seçimi, iş bölümü, öz nitelik, zeka türleri, davranış ve görünüm gibi farklı alanlarda ele alındığı karşımıza çıkmaktadır. Buna ek olarak toplumsal cinsiyet rollerinin yarattığı stres algısı da birçok çalışmanın konusunu oluşturduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolü stresi olarak adlandırılan bu kavram kadınlar ve erkekler üzerinde gerçekleştirilmesi beklenen rollerin gerçekleştirilmediğinde ortaya çıkan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu durum hem kadını hem de erkeği olumsuz yönde etkileyen bir olgu olarak kabul edilmektedir.

Toplumsal yapı içerisinde yer alan bireylerin toplumsal cinsiyete bakış açısını ele alan toplumsal cinsiyet algısını konu edinen çalışmaların verilerinin sonuçlarına bakıldığında ise kadın

katılımcıların erkek katılımcılara göre daha eşitlikçi bir tutumla toplumsal cinsiyet algılarını oluşturduğu, gelir seviyesi ve eğitim düzeyi ile eşitlikçi tutum arasında doğru orantının olduğu görülmektedir.

Buradan hareketle çalışmanın bu bölümünde, literatür incelemesi yapılarak toplumsal cinsiyet konusunda oluşturulmuş çalışmaların konuları, amaçları ve verilerin analizi ile elde edilen bulgular ele alınarak toplumsal cinsiyet alanında yapılan çalışmaların literatür özeti oluşturulmuştur.

2.1. CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİNDEN CİNSİYET EŞİTLİĞİNE

Toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal yaşam içerisinde bireylerin eşitliği ile oluşmaktayken toplumsal cinsiyet eşitsizliği ise erkeklik ve kadınlık kimliklerinden dolayı bireylerin eğitim, ekonomi, hakların kullanımı vb. alanlarda ayrımcı ve eşitsiz tutumların oluşumu ile oluşan süreçlerdir. Buradan hareketle toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsiyet eşitsizliği kavramlarının bireylerin yaşamlarında önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde cinsiyet eşitliği ve eşitsizliği ile ilgili çalışmaların toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik görüşlerin ve algıların belirlenmesi, erkek ve kadınların tutumlarının tespit edilmesinin konu edinildiği görülmektedir. İncelenen çalışmaların birçoğunda kadın bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik algılarının erkek bireylere göre daha fazla olduğu bilinmekteyken erkek bireylerin geleneksel tutumlarının kadın bireylere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Baran, Siyez ve Kaptanoğlu (2018) tarafından oluşturulan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Toplumsal Cinsiyet Algısı (BÖTE-TCE Algısı) Ölçeği genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik algıların belirlenmesini konu edinmiştir. Bu çalışmada Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik algılarının belirlenebilmesi amacıyla ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma

toplumsal cinsiyet eşitliği algısının farklı düzlemlerde ele alınması ve analizlerinin değerlendirilmesi açısından önemlidir. İki çalışma grubu bulunan bu araştırmada, ölçek maddeleri üzerinden yapılan analizler, üniversite birinci sınıf öğrencileri hariç, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde nicel bir alan araştırması yapılmıştır. Birinci araştırma grubunda yer alan 157 öğrencinin 88'i erkek öğrenci, 69'u kadın öğrenciden oluşmaktayken doğrulayıcı faktör analizinin yürütüldüğü ikinci araştırma grubu 197 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 122'si erkek öğrenci iken 75'i kadın öğrenci araştırmanın ikinci grubunu oluşturmaktadır. Bu araştırmanın verilerinin analizlerine bakıldığında geliştirilen ölçeğin kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür. Bilişim ve Öğretim Teknolojileri Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algısı Ölçeği'nden alınan puan ortalamalarının kadın ve erkek öğrenciler üzerinde analizlerinin sonucunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre toplumsal cinsiyet açısından daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu görülmüştür.

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda yapılan bir diğer araştırma ise Uçan ve Baydur (2016) tarafından oluşturulan Türk Erkeklerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği'nin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması'dır. Bu çalışmada, genel olarak erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumları ele alınmıştır. Bu araştırmanın amacı, erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumunu ölçen bir aracı literatüre kazandırmak ve buradan hareketle erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarını tespit etmektir. Araştırmanın örneklemini Manisa ilini temsil edecek 18 yaş ve üzeri 479 kişi oluşturmuştur. Nicel araştırma kapsamında küme örnekleme yöntemi tercih edilen bu araştırmada yaş sınırının belirlenmesi de toplumsal cinsiyet kimliğinin oluşumunun dikkate alınması açısından önemlidir. Bu çalışmanın bulgularından hareketle eğitim düzeyi, çalışma durumu ve yaşam kalitesi ile çalışma içerisinde yer alan dört faktör (aile içi şiddet, cinsel ilişki, üreme sağlığı ve hastalıkları önleme, günlük yaşamda ve ev içindeki görev paylaşımı) anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülürken ölçek puanları eğitim seviyesi yüksek kişilerde, çalışanlarda da ve yüksek yaşam kalitesine sahip

kişilerde, çalışanlarda ve yüksek yaşam kalitesine sahip kişilerde daha yüksek düzeydedir. Ayrıca ölçek boyutları en fazla eğitim düzeyi ile anlamlı ölçüde ilişki göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüş ve algıların ele alındığı bir diğer çalışma ise Gözütok, Toraman ve Erdol (2017) tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği'nin (TCEÖ) Geliştirilmesi isimli çalışmadır. Bu çalışma genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda görüşlerin ve algıların belirlenebilmesini konu edinmektedir. Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda görüşlerini belirleyebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Çalışma lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüşlerinin elde edilmesi açısından önemlidir. Ankara ilindeki öğrenci sayısı bakımından kalabalık ve merkezi konumda yer alan Anadolu lisesi öğrencilerinden oluşturulan 396 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada geliştirilen ölçek incelendiğinde ölçeğin 13 madde ve Erkeği Üstün Gören Anlayış (EÜGA) ve Kadını Erkeğe Bağımlı Kılan Anlayış (KEBKA) olarak iki faktörden oluştuğu görülmektedir.

2.2. CİNSİYET AYRIMINDAN CİNSİYET AYRIMCILIĞINA

Ayrım ve ayrımcılık kavramları her ne kadar aynı anlamda görülse de kavramsal boyutta ve uygulamada aynı olmadığı bilinmektedir. Ayrım, bireylerin biyolojik anlamda ortaya çıkan kadın ve erkek kimliklerinden ötürü oluşan farklılıklar iken ayrımcılık, bireylerin toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan kadınlık ve erkeklik kimliklerinden dolayı haklar bağlamında eşitsizliklerin oluşumu ile oluşan farklılaştırma durumudur. Ayrım ve ayrımclık kavramlarının bireylerin yaşamlarında önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir. Bu kavramlar bireyler üzerinde toplumsal cinsiyet olgusuna bakışta iki farklı bakış açısını ortaya çıkarmaktadır. Eşitlikçi tutum, kadın ve erkeklerin her düzlemde aynı ve eş olarak yer almalarını savunan bir bakış açısı iken ayrımcı tutum ise bireylerin cinsiyet farklılıklarından

dolayı farklı görev ve sorumluluklara sahip olduğu görüşü ile oluşan bakış açısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet algısı konusunda yapılmış çalışmalar incelendiğinde kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları ancak ayrımcılığa erkeklere göre daha fazla maruz kaldıkları görülmekteyken gelir seviyesi ve eğitim düzeyi ile eşitlikçi tutuma sahip olma arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu da görülmektedir.

Esen, Öztürk ve Siyez (2018) tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Ergen Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması genel olarak toplumsal cinsiyetin ergenlik döneminde yer alan lise öğrencileri üzerindeki etkileri ve bu öğrenciler üzerindeki yansımaları konu edinilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin (TCAÖ) ergenlerde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapmaktır. Çalışmanın diğer amacı ise lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet konusundaki algılarının cinsiyet, okul türü, ailenin aylık ortalama geliri, annenin çalışma durumu ve ebeveynlerin eğitim durumu gibi değişkenlere göre ele alıp incelemektedir. Araştırma içerisinde lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı konusunda elde edilen bulguların başında kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu gelmektedir. Buradan hareketle eşitlikçi tutuma bakış açısının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı sonucu çıkarılabilmektedir. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise gelir seviyesi ile eşitlikçi tutum arasındaki ilişkidir. Gelir seviyesinin yükselmesi ile eşitlikçi tutum arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu araştırma sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum eğitim seviyesi ve eşitlikçi tutum arasındaki ilişkide de karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynleri üniversite veya lisansüstü eğitim mezunu olan öğrencilerin daha eşitlikçi ve daha az geleneksel toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları araştırma sonucu ortaya çıkmaktadır.

Toplumsal cinsiyet algısı konusunda yapılan diğer çalışma Altınova ve Duyan (2013) tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması genel olarak toplumsal cinsiyet algısının belirlenebilmesi adına bir ölçme aracının oluşturulmasını konu edinmiştir.

Bu alanda oluşturulan bir diğer çalışma ise Kandemir ve Nartgün (2022) tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Ölçeğinin Geliştirilmesi genel olarak toplumsal cinsiyetin öğretmenler üzerindeki yansıması, toplumsal cinsiyet algısı ve eşitliği konusu ele alınmıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği algılarını ortaya çıkarmaya ilişkin toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer amacını ise toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik algı düzeylerini ortaya koymak için bulguların ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularından hareketle, araştırma sonucunda, öğretmenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği algı düzeylerinin kısmen de olsa yüksek olduğu, bu konuda sorun yaşasalar da üstesinden gelmeyi başardıkları şeklinde açıklanabilir. Özellikle aile etkisi boyutunda öğretmenlerin algılarının oldukça yüksek olması öğretmenlerin aileleri ve toplum tarafından başta eğitim olmak üzere sosyal yaşam ve iş yaşamı gibi konularda desteklendiği şeklinde yorumlanabilir.

2.3. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE YANSIMALARI

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal yapı içerisinde toplumsal cinsiyet kimliklerinin bir getirisi olarak bireylerin kadınlık ve erkeklik özelliklerinin gerekliliklerini yerine getirerek onlardan gerçekleştirmeleri beklenen davranış biçimlerinin ortaya çıkarmalarıyla oluşan davranış örüntüleridir (Marshall, 2020: 101). Bireylerin kadınlık ve erkeklik atfılarına uygun olarak yaşamlarını sürdürebilme adına kadına ve erkeğe atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin yaşamlarında önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin yaşamlarında meslek seçimi, iş bölümü, öz nitelik, zeka türleri, davranış ve görünüm gibi farklı alanlarda ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte toplumsal cinsiyet rollerinin bir yansıması olarak ortaya çıkan stres algısı da toplumsal cinsiyet rolü stresi olarak birçok çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

Vatandaş (2011) tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı isimli çalışma genel olarak toplumsal yaşam içerisinde toplumsal cinsiyet çerçevesinde oluşturulan kadınlık ve erkeklik olgularının iş bölümü, meslekler, öz nitelik, davranış ve görünüm perspektifinden ele alınarak toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rolleri konusunda algıların belirlenmesini konu edinmiştir. Bu araştırmanın amacı, Türk toplumunun toplumsal cinsiyet konusundaki düşünce ve tutumlarını tespit etmek, bu düşünce ve tutumların cinsiyet rollerinin oluşumunda ve bireylerin cinsiyet temelinde ayrışmasına nasıl yansıdığını ele almaktır. Araştırmanın verilerinin analizlerine bakıldığında ev içi işlerle ilgili olarak kadınlar için en kadınsı işin çocuk hastalanınca bakmak olduğu daha sonra ise yemek hazırlamak, bulaşık yıkamak, temizlik yapmak, çamaşır yıkamak gibi işlerin geldiği görülmektedir. Kadınlar için en erkeksi işler ev içi tamirat yapmak ve resmi kurumlarda iş takibi yapmaktır. Daha sonra ise aile bütçesini düzenlemek, aile bireylerinin davranışlarını belirlemek, çocukla oynamak gibi işler gelmektedir. Erkekler açısından en kadınsı iş, çocuk hastalanınca bakımını üstlenmek ve çocuk için yemek hazırlamaktır. Daha sonra ise yemek pişirmek ve temizlik yapmak gelmektedir. Erkeklerin en erkeksi gördükleri işler ise resmi kurumlarda iş takibi, ev içi tamirat, evin kapısındaki veya zildeki ismin sahibi olmak ve evin geçimini sağlamaktır. Daha sonra ise alışveriş yapmak, aile bütçesini düzenlemek, aile bireylerinin davranışlarını belirlemek gelmektedir. Araştırma kapsamında meslek açısından toplumsal cinsiyet rollerine bakıldığında kadınlar için en kadınsı mesleğin gündelikçi/temizlikçi olduğu daha sonra ise sekreterlik ve hemşirelik mesleklerinin geldiği görülmektedir. En erkeksi mesleğin ise amelelik olduğu daha sonra ise ağır vasıta şoförlüğü, mülki amirliği, muhtarlık gibi mesleklerin geldiği görülmektedir. Erkekler için ise en kadınsı mesleğin gündelikçi/temizlikçi olduğu daha sonra ise sekreterliğin ve hemşireliğin geldiği görülmektedir. Erkekler için en erkeksi mesleğin ise amelelik olduğu görülmektedir. Daha sonra ise ağır vasıta şoförlüğü, müftülük, şoförlük gelmektedir. Doktor, diş hekimi, mimar,

akademisyen ve öğretmen gibi mesleklerin hem kadın hem de erkek katılımcılara göre her ikisine de uygun olduğu görülmektedir. Davranış-görünüm faktörüne bakıldığında kadın katılımcılara göre en kadınsı bulunan davranış ve görünümlerin başında el işi yapmak gelmektedir. Daha sonra ise takı kullanmak, uzun saç, ağlamak, başörtüsü takmak ve sakız çiğnemek kadınsı davranışlar arasında görülmektedir. En erkeksi bulunan davranış ise silah kullanmaktır. Daha sonra ise argolu/küfürlü konuşmak, sarhoşluk ve yalnız tatile çıkmak gelmektedir. Erkekler için en kadınsı bulunan davranış ve görünümlerin başında ise el işi yapmak gelmektedir. Daha sonra uzun saç, takı kullanmak, ağlamak ve sakız çiğnemek kadınsı bulunan davranış ve görünümler arasında yer almaktadır. Erkeklerin en erkeksi bulduğu davranış ve görünüm ise kısa saçtır. Daha sonra ise silah kullanmak, sarhoş olmak ve yalnız tatile çıkmak gelmektedir. Her iki cinse de uygun olarak görülen davranış ve görünümler bisiklete binmek, pantolon giymek ve pijama giymek iken her iki cinse de uygun değil olarak görülen davranış ve görünümler ise evliliğe ihanet etmek ve dövme yaptırmak olarak kabul edildiği görülmektedir. Cins öz nitelikleri faktörüne bakıldığında kadın katılımcılara göre en kadınsı olarak görülen cins öz niteliklerinin başında sadakat, özel günleri önemseme ve merhamet özellikleri gelmektedir. Kadın katılımcıların daha çok erkeksi olduklarını düşündükleri cins öz niteliklerinin başında uyumlu, rekabetçi ve kavgacı özellikler gelmektedir. Erkek katılımcılara göre en kadınsı cins öz niteliği özel günleri önemseme, merhametli ve duyarlı olma gelmektedir. En erkeksi olarak görülen cins öz nitelikleri ise uyumlu, sır tutan ve kavgacı olmak gelmektedir. Her iki cinse de uygun olarak görülen cins öz nitelikler akıllı-mantıklı, sevecen, kendini insanlığa adayan cins öz nitelikleri görülmekteyken her iki cinse de uygun değil olarak görülen cins öz niteliklerinin ise soğuk-itici, Batıl inanç sahibi, hayalci, aciz, kolay aldanan, kuralcı olarak kabul edildiği görülmektedir.

Gökcan (2018) tarafından oluşturulan Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyet Rolü çalışması genel olarak toplumsal cinsiyet

rollerinin bireylerin yaşamlarında önemli bir yer tutan meslek seçimlerini ne şekilde etkilediği konu edinilmiştir. Araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin meslek seçiminde toplumsal cinsiyetin rolünü ölçebilecek nitelikli bir ölçek geliştirmektir. Bu çalışma sonucu elde edilen bulgulara bakıldığında ise meslek seçimlerinde eşitlikçi toplumsal cinsiyet bakış açısının hakim olduğu söylenebilir. Kız ve erkek öğrenciler açısından cinsiyet perspektifinden bakıldığında ise kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları, erkek öğrencilerin geleneksel tutum puanının kız öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri isimli bu çalışma genel olarak toplumsal cinsiyet rolleri konusundaki tutumları konu edinmiştir. Bu çalışmanın amacı ise bu doğrultuda, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmektedir. Meslek seçimi konusunda çoğunluğun kendi seçimi olduğu (%73,7), yarıya yakınının ise annelerin etkili olduğu (%43,8) görülmektedir.

Güven (2001) tarafından oluşturulan Sezgisel Matematik Testinin Geliştirilmesi isimli çalışma genel olarak toplumsal cinsiyet kimliğinin edinilme yaşlarından olan 4-6 yaş çocukların matematiksel alanlardaki sayısal becerilerinin cinsiyet bazındaki değişimi konu edinilmiştir. Araştırmanın amacı, 4-6 yaş çocukların matematiksel alanlarda sezgisel yeteneklerini ölçmek amacıyla Sezgisel Matematik Yeteneği Testi geliştirmek ve testin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapmaktır. Bu bakımdan çalışma zeka türleri arasında yer alan sosyal ve sayısal zeka türlerinin cinsiyet ile ilişkisini ele alması açısından önemlidir. Bu araştırmanın verilerinin analizine bakıldığında sezgisel matematik konusunda erkek çocukların artimetik ortalamalarının kız öğrencilere göre çok az da olsa yüksek çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte kız ve erkek öğrencilerin ortalamalar

arasındaki farkı anlamlı çıkmamıştır. Bazı araştırmalar erken çocuklukta kızlar ve erkekler arasındaki matematik yeteneği açısından bir farkın olmadığını, oluşabilecek olan bu farkların ancak 12-13 yaşından sonra ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir. Bu araştırmada da görüldüğü üzere 4-6 yaş çocukların cinsiyet bazında sezgisel matematik yeteneği açısından sayısal zeka bakımından bir farkın olmadığı görülmektedir.

Arıcı (2011) tarafından oluşturulan Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar ve Psikolojik İyi Oluş isimli çalışma genel olarak üniversite kademesinde farklı fakültelerde eğitim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısı ve algılarının ne düzeyde olduğu konu edinilmiştir. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarının ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma ülke nüfusunun çok önemli bir bölümünü oluşturan genç nüfusun toplumsal cinsiyet rollerine yönelik algılarının tespit edilmesi açısından önemlidir. Bu araştırmanın verilerinin analizlerine bakıldığında eşitlikçi cinsiyet rolleri ortalamalarının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek, geleneksel cinsiyet rolleri ortalamalarının ise erkeklerin kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bir diğer bulgu ise öğrencilerin yaşlarının artması ile eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin algı puanlarının azaldığı yönündedir. Araştırmanın verilerinden hareketle yaşanılan yer, ailelerin yaşadığı coğrafi bölge, anne ve babanın eğitim düzeyleri ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Dökmen (1999) tarafından Bem Cinsiyet Rolü Envanteri Kadınsılık ve Erkeksilik Ölçekleri Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri ismiyle oluşturulan bu çalışma genel olarak Bem Cinsiyet Rolü Envanterinin (BCRE) Kadınsılık (K) ve Erkeksilik (E) Ölçeklerinin Kavuncu (1987) tarafından Türk toplumuna uyarlanan formunun psikometrik özellikleri konu edinilmiştir. Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (1974)'nin Türk toplumuna uyarlama çalışması Kavuncu (1987) tarafından yapılmıştır. Bu uyarlama çalışmasında Amerikan toplumuna göre oluşturulan bazı maddeler değiştirilerek

Türk toplumuna uygun ve sahada ölçülebilecek şekilde oluşturulmuştur. Bem Cinsiyet Rolü Envanteri içerisinde Kadınsılık Ölçeği'nde yer alan neşeli, dalkavukluk yapan-yaltaklanan, sempatik, kolay aldanan, çocuksu maddelerinin yerine namuslu, gönül alan, ağırbaşlı-ciddi, fedakar, duygusal maddeleri eklenmiştir. Aynı şekilde Bem Cinsiyet Rolü Envanteri içerisindeki Erkeksilik Ölçeği'nde yer alan atletik, çözümleyici, rekabetçi, liderlik yeteneğine sahip, bağımsız, bireysel davranan, kolay karar verebilen, kendi kendine yeterli, kişiliği güçlü maddelerinin yerine gözüpek, sözünde duran, cömert, ailesine karşı sorumlu, otoriter, mantıklı, duygularını açığa vurmayan, kuralcı-katı, idealist maddeleri eklenmiştir. Bu araştırmanın verilerinden hareketle ölçekte yer alan tüm ölçek maddelerinin madde toplam korelasyonları anlamlı olmakla birlikte kadın katılımcıların Kadınsılık (K) puanları erkeklerinkinden, erkek katılımcıların Erkeksilik (E) puanları ise kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek çıktığı görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolü stresi, toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan erkeklik ve kadınlık rollerinin yansımalarının erkek ve kadın üzerindeki olumsuz bir yönde etkide bulunması ile oluşan bir durumdur. Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolü stresi üzerinde birçok çalışmanın yapıldığı görülmüştür.

Yelegen, Karataş, Bana ve Ünal (2022) tarafından oluşturulan Erkeğe Yönelik Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi isimli çalışma genel olarak erkek toplumsal cinsiyet rollerinin erkekler üzerinde oluşturduğu olumsuz durumların değerlendirilmesini nicel araştırma yöntemi kullanılarak konu edinmiştir. Bu çalışmada toplumsal cinsiyet rollerinin erkekler açısından olumsuz sonuçlara neden olabileceğine dair kanıtlar elde etmek amacıyla ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra bu çalışmada toplumsal cinsiyet baskısının etkileri ve erkekler açısından oluşturduğu olumsuz durumların değerlendirilmesi ve yorumlanması amaçlanmıştır. Bu araştırmanın verilerinin analizlerine bakıldığında cinsiyet değişkenine göre kamusal boyutu dışında tüm boyutlarda kadınlar açısından olumsuz yönde farklılaşma olduğu görülmektedir.

Buradan hareketle bu olumsuz durumun toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kadınların daha dezavantajlı bir konumda yer aldığı karşımıza çıkmaktadır. Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise eğitim durumu arttıkça toplumsal cinsiyet eşitliğine olan olumlu tutumda artmaktayken ailenin gelir durumu ile toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumda bir farklılık görülmemektedir.

Bayar, Avcı ve Koç (2017) tarafından oluşturulan Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin (ETCRSÖ) Geliştirilmesi isimli çalışma, toplumsal cinsiyet rolü stresinin erkekler üzerindeki yansımasını konu edinmiştir. Bu çalışmada, Türk kültüründe Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stres Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle 201 erkek öğrenci ile nitel bir çalışma yapılmış ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü ekseninde zorluk yaşadıkları konular belirlenerek Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (ETCRSÖ) maddeleri oluşturulmuştur. Nitel araştırma kapsamında katılımcılara "Bir erkek olarak yaşadıkları zorluklar" sorulmuştur. Buradan hareketle literatürde de yer alan erkek toplumsal cinsiyet rolü, toplumumuzda erkekten sert görünmesi, duygularını gizlemesi, ağlamaması gibi pek çok beklentiyi içermekteyken erkekten sergilemesi beklenen toplumsal bir imajla ilgili bu beklentilere, erkeğin işsiz kalmasının kadınlara kıyasla daha olumsuz bir durum olarak algılanması, erkeğin evi geçindirmesi ve daima paralı olmasının erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi düzeyini daha da yükselttiği görülmektedir.

Koç, Avcı ve Bayar (2017) tarafından Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin (KTCRSÖ) Geliştirilmesi isimli çalışma genel olarak toplum içerisinde kadın ve erkekler üzerinde toplumsal cinsiyet rollerinin olumsuz bir uzantısı olan toplumsal cinsiyet rolü stresinin kadınlar üzerindeki etkilerinin incelenmesini konu edinmiştir. Bu çalışmada, kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklı yaşadıkları stresi ölçebilecek bir ölçek geliştirmek ve oluşturulan bu ölçeğin Ankara'da farklı üniversitelerde öğrenim gören kadın öğrenciler üzerindeki yansımalarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Toplumsal cinsiyet rolü

stresini ve kadınlar üzerindeki etkilerini ele alması açısından bu çalışma önemlidir. Üç bağımsız çalışma grubu bulunan bu araştırmada, öncelikle araştırmacılar tarafından oluşturulan deneme formu Hacettepe Üniversitesi'nde PDR bölümünde öğrenim görmekte olan 18-35 yaş arası 65 kadın öğrenciye sınıf ortamında uygulanmış ancak ölçeğin sınıflarda uygulanmasının doğru olmadığı sonucuna varılarak yapılmamasına karar verilmiştir. Daha sonra ölçek 51 maddelik hali ile Ankara'da farklı üniversitelerde öğrenim gören 291 kadın öğrenciye uygulanmıştır. Son olarak da ölçeğin 20 maddelik son hali Türkiye'nin farklı üniversiteleri ve farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan 365 kadın öğrenciye uygulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI: BULGULAR, DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kavramsal açıdan toplumsal cinsiyet içerisinde hem toplumsalı yani toplumsal olayları, toplumsal durumları, toplumsal olguları vs. barındırırken cinsiyet kavramını da beraberinde getirir. Bu iki kavram -toplumsal cinsiyet ve cinsiyet kavramları- sosyologlar tarafından uzun yıllar boyunca tartışılmış ve kavramın tanımı noktasında nihai bir sonuca varılamamıştır. Toplumsal cinsiyet kavramı Ann Oakly tarafından literatüre dahil edilen bir kavramdır. "Gender" kelimesine karşılık gelen bu kavram, kadınlık ve erkeklik kavramlarına atıf yaparak bu kavramların toplumsal yapı içerisindeki inşasına, kültürel bakış açılarına, imgelere ve beklentilerine karşılık gelmekte olduğunu göstermektedir (Akgün ve Uysal, 2019: 46). Toplumsal cinsiyet, olmayan bir sözcüğü yeniden oluşturma olayı değildir. Yeniden oluşturma kelimesindeki anlam toplumsal cinsiyet kavramının sosyal bilimlerde kısa süre önce kullanılmaya başlamasından kaynaklanmaktadır (Marshall, 2020: 98).

Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunu ve kimliklerini temel alan toplumsal cinsiyeti açıklayabilmek ve bu alanda bir perspektif oluşturabilmek amacıyla kuramsal yaklaşımlar oluşturulmuştur. Bu kuramlardan ilki toplumsal cinsiyetin oluşumundaki tek etkenin biyoloji olduğunu savunan kuramdır. Toplumsal cinsiyetin çekirdeğini şüphesiz biyoloji oluşturmaktadır ancak toplumsal cinsiyetin oluşumunun tek bir nedene dayandırarak biyolojizm ekseninde açıklamalar yapan biyolojik kuramın yeterli olmadığı düşünülmüş ve bazı gelişim dönemlerindeki kompleksler üzerinde toplumsal cinsiyet açıklaması yapan psikanalitik kuram, açıklamalarında çevre, birey ve davranış etkileşimini esas alan sosyal öğrenme kuramı, zihinsel süreçlere odaklanan bilişsel gelişim kuramı, sosyal öğrenme ve bilişsel gelişim kuramının bir arada yer aldığı ve

toplumsal cinsiyetin cinsiyet şemaları yoluyla edinildiğini savunan toplumsal cinsiyet şeması kuramı, aile, arkadaş ve sosyal çevre gibi yapıların toplumsal cinsiyetin edinilmesinde etkili olduğunu savunan sosyal rol kuramı, sosyal etkileşim noktasında oluşturulan etkileşimsel model ve hiyerarşik farklılığın toplumsal cinsiyet üzerinde etkili olduğunu savunan sosyal baskınlık kuramı gibi birçok farklı toplumsal cinsiyet kuramları oluşturulmuştur.

Bütün bu kuramsal yaklaşımlar sadece kadınları ve kadınların her alanda karşılaştıkları sorunları ele almamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramının içeriği cinsiyetler arasındaki karşılıklı ilişkilerden yola çıkarak eril ve dişil karşılaştırmalarından hareketle fikirler oluşturma isteğinin bir göstergesidir (Borlandi vd., 2011: 795). Bu bakımdan toplumsal cinsiyet, femineni yani kadınsılığı ve masküleni yani erkeksiliği sonuç olarak kadın ve erkek olmanın içinde yaşanılan toplumda ne anlama geldiğini ifade etmektedir.

Buradan hareketle bu çalışmanın üç temel amacının olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki Turgutlu örneğinde toplumun toplumsal cinsiyetin hangi sınırlar içinde algıladığını belirlemektir. Bu sınırların meslek, ev içi işler, öz nitelik, davranış ve görünüm, mekan, sanat ve spor dalları vs. gibi olduğu düşünülmüştür. Bunlar üzerinden toplumsal cinsiyetin nasıl tanımlandığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. İkinci amacı yine Turgutlu örneği üzerinden toplumun cinsiyet ayrımcılığı yönündeki tutumlarının tespit edilmesini amaçlamaktadır. Bu tesipitin eşitlikçi anlayışın inşa edilmesinde oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Tez çalışmasının son amacı ise son dönemlerdeki tartışmalı açıklamalara katkı sağlayacaktır. Toplumsal cinsiyetin sadece kadınlık ve erkekliği mi içerdiği yoksa toplumsal cinsiyetin kadınlık ve erkekliğin dışında da bir alanın olduğu yönündeki tartışmalar bu tezin üçüncü amacını oluşturmaktadır. Tezin bu amaçlarının toplumsal cinsiyet konusundaki tartışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet kavramı gerek dünya çapında, gerekse Türkiye'de birçok araştırmanın konularından biri olmuştur. Yapılacak olan çalışmanın, toplumsal cinsiyet kavramının toplumsal yapı

içerisinde çeşitli yansımalarının tespit edilmesi kapsamında gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bu noktada Türkiye'de yapılan çalışmalar incelendiğinde 1987 yılında Kavuncu'nun yaptığı çalışma kadınlık ve erkekliğin tanımlanması yönüyle, yapılacak olan çalışmaya benzemektedir. Fakat iki araştırma arasında belirgin farklar vardır. Öncelikle Kavuncu'nun yaptığı çalışma 1987 yılında gerçekleştirilmiştir. Tarihsel açıdan değerlendirildiğinde aradan 36 sene geçmiş olması toplumsal yapı içerisinde birçok değişimin gerçekleşmiş olacağını karşımıza çıkaracaktır. Bu çalışma, Kavuncu'nun çalışmasının sonuçları bakımından karşılaştırılması ile toplumsal yapı içerisindeki kadınlık ve erkeklik tanımlarının değişimini gözler önüne serecek nitelikte olacaktır. Bir başka çalışma olan Vatandaş'ın çalışması ise 2011 yılında yapılmış olup, toplumun toplumsal cinsiyet tanımlamasını ele almıştır. Bu noktada yapılacak olan çalışma yalnızca toplumsal cinsiyet tanılamasını değil, toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ve cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın ne yönde olduğunun tespit edilmesi bakımından Vatandaş'ın çalışmasından farklılaşmaktadır.

Toplumsal cinsiyet ile ilgili yapılan çalışmaların yetersizliği göz önünde bulundurularak kadınlık ve erkekliğin aynı çalışmada analiz eden bir çalışmanın olmaması ve toplumsal cinsiyet kavramı içerisinde yer alan kadınlık ve erkeklik tanımlarının nasıl yapıldığının ortaya konulması, toplumsal cinsiyet ayrımclığı yönündeki tutumların tespitinin yapılmasını ve toplum tarafından inşa edilen kadınlık ve erkeklik dışında cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın ne yönde olduğunun tespit edilmesi bu çalışmanın özgün değerini vurgulamaktadır. Ayrıca örneklem olarak ele alınan Turgutlu ilçesinin Türkiye'nin en büyük on üçüncü ilçesi konumunda yer alması, toplam 140.129 dekar arazideki pamuk, buğday, mısır, yonca, zeytin, kiraz, domates, şeftali gibi bitkisel ürünlerle tarıma katkısı, toprak sanayi fabrikalarının yoğunluğu ile sanayi alanına katkısı, fen lisesi ve anadolu liselerinin başarıları ile ülkenin eğitim düzeyine katkısı ve yoğun göç alan bir özellik taşıması itibariyle sosyolojik bir

laboratuvar gibi düşünülmesine rağmen şimdiye kadar böyle bir çalışmanın konusu olmamıştır; bu yönüyle de bu çalışma ilktir.

3.2. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Bu araştırmanın üç temel hipotezi ve her birine bağlı alt hipotezler vardır. Bu hipotezler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Kadınlık ve erkeklik tanımlamaları farklılaşmaktadır.

2. Sosyo-demografik özellikler ile hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında ilişki vardır.

2.1. Sosyo-demografik özellikler ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında ilişki vardır.

2.2. Sosyo-demografik özellikler ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında ilişki vardır.

2.3. Sosyo-demografik özellikler ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında ilişki vardır.

3. Sosyo-demografik özellikler ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında ilişki vardır.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Bu araştırmanın kapsamı Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Bu kapsam zaman olarak; 01.06.2022-15.07.2022 tarihleri arasında Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan 15 ve üzeri yaşa sahip katılımcılar ile sınırlandırılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar Turgutlu ilçesinde araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların görüşleriyle sınırlıdır.

3.4. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Bu araştırmanın birinci sayıltısı; araştırma örneklemini oluşturan Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan ve araştırmaya katılan katılımcıların ankette yer alan ifadeleri kendilerine en uygun olacak şekilde doğru cevaplar verdiklerinin kabul edilmiş olmasıdır.

Araştırmanın ikinci sayıltısı; araştırmanın örneklem sayısının hesaplanmasında TÜİK vb. kurumlardan alınan nüfus verilerinin doğru olarak kabul edilmesidir.

3.5. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

Bu araştırma nicel bir alan araştırması olarak Turgutlu ilçesinde yapılan saha çalışmasından toplanan verilere dayanmaktadır. Araştırma bir tutum araştırmasıdır. 5'li likert tipi tutum ölçeği kullanılarak saha araştırması yapılmıştır. Erik Erikson'un Psikosoyal Gelişim Kuramı'na göre toplumsal cinsiyet kimliği beşinci gelişim evreni olan kimlik karmaşası döneminde gerçekleşmektedir. Bu dönemde yer alan bireyler 15 ve üzeri yaşa sahip bireylerdir (Gürses ve Kılavuz, 2011: 107). Buradan hareketle araştırmanın evrenini 15 ve üzeri yaşa sahip Turgutlu ilçesi nüfusu oluşturmaktadır. Bu yaş sınırının belirlenmesindeki temel etkeni cinsiyet kimliğinin oluşum şartlarının dikkate alınması oluşturmaktadır. Evreni temsil özelliğine sahip örneklemin tespiti için olasılığa dayalı tabakalı örnekleme tekniği tercih edilmiştir.

Nicel araştırmalar elde edilen verilerin karşılaştırılması konusunda daha uygun olarak bir durumun miktar ve dağılımlarına gönderme yaparken nitel araştırmalarda bu durum daha çok anlamlar, kavramlar, semboller ekseninde daha dar çerçevede ele alınmaktadır. Nicel araştırmalarda başlıca veri toplama tekniği anketlerdir. Anketler, birincil veri toplama yöntemi olarak yüksek sayıda kişiye uygulanması gereken çalışmalar için ideal bir veri toplama aracıdır (Altunışık vd., 2007: 68-69). Araştırmada hazır ölçek kullanmak yerine anket formu oluşturulmuştur. Anket soruları araştırmacı ve danışmanı tarafından

oluşturulmuştur. Anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan kadınlık ve erkekliğin tanımlama çabası sorgulanmıştır. İkinci bölümde toplumun cinsiyet ayrımcılığı yönündeki tutumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Üçüncü bölümde ise toplum tarafından inşa edilen kadınlık ve erkeklik dışında cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın ne yönde olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Anketin birinci bölümü kendi içerisinde 10 alt kategoriye ayrılmış ve ankette yer alacak ifadeler oluşturulmuştur. Ankette toplumsal cinsiyet konusunda; tanımlayıcı özellikler ile ilgili 17 ifade (Bölüm B; 1,10,20,28,29,35,40,41,45,48,53,65,71,90,95,103,111), mesleki farklılıklar ile ilgili 29 ifade (Bölüm B; 2,11,21,30,36,42,43,46,49,54,62,66,67,72,73,74,77,78,82,84,85,86,96, 99,100,104,107,108,110), zeka türleri ile ilgili 2 ifade (Bölüm B; 12,55), iş bölümü/yapılan işler ile ilgili 9 ifade (Bölüm B; 3,13,22,31,37,50,79,87,91), mekan ile ilgili 9 ifade (Bölüm B; 4,14,23,32,56,63,97,105,109), spor dalları ile ilgili 11 ifade (Bölüm B; 5,15,24,33,38,44,51,57,83,92,101), davranış ve görünüm ile ilgili 19 ifade (Bölüm B; 6,16,25,34,39,47,52,58,64,68,69,75,80,88,93,94,98,102,106), sanat dalları ile ilgili 5 ifade (Bölüm B; 7,17,26,59,70), müzik enstrümanları ile ilgili 4 ifade (Bölüm B; 8,18,60,76), kavramsal tanımlamalar ile ilgili 6 ifade (Bölüm B; 9,19,27,61,81,89) oluşturulmuştur.

Anketin ikinci bölümü kendi içerisinde ayrımcılık ve cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın tespit edilmesi amacıyla iki kategoriye ayrılmıştır. Ayrımcılık konusunun tespiti ankette 39 ifade ile cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın tespiti ise 17 ifadeyle yer almıştır.

Vatandaş olmanın sadece belli bir ülkede yaşamak anlamına gelmediğini savunan Kurtkan Bilgiseven'e göre toplum içerisinde kadınlar vatandaşlığı oluşturan üç hak olan sivil, siyasi ve sosyal haklar konusunda ayrımcılığa uğramaktadır (Kurtkan Bilgiseven, 1998: 96-100). Buradan hareketle ayrımcılık konusu ankette sivil haklar, siyasi haklar ve sosyal haklar ile ilişkilendirilerek 3 alt

kategoriye ayrılmış ve anketteki ifadeler oluşturulmuştur. Ankette sivil haklar konusunda ayrımcılığın tespiti için 27 ifade (Bölüm C; 112,115,118,121,122,123,124,125,128,129,130,131,132,133,134,137, 138,139,140,142,143,144,145,146,147,148,149), siyasi haklar konusunda ayrımcılığın tespiti için 6 ifade (Bölüm C; 113,116,119,126,135,141), sosyal haklar konusunda ayrımcılığın tespiti için 6 ifade (Bölüm C; 114,117,120,127,136,150) oluşturulmuştur. Cinsel yönelim konusunda toplumsal farkındalığın tespit edilmesi amacıyla 17 ifade (Bölüm C; 151,152,153,154,155,156,157,158,159,160,161,162,163,164,165,166, 167) oluşturulmuştur.

Oluşturulan anket formu ile belirli bir katılımcıya anket formunun uygun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamanın sonunda belirlenen örneklemin tamamına anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla değerlendirilmiştir.

Cronbach's Alpha	N of Items
,879	167

Ankette, araştırmanın amaçlarına uygun olarak oluşturulan 167 maddenin toplam ortalama verilerinin Cronbach's alpha değeri 0,879 olarak hesaplanmıştır. Altunışık vd., literatürde bu değerin geçerli ve güvenilir kabul edilebildiğini belirtmişlerdir (Altunışık, 2007: 115-116). Buradan hareketle ankette yer alan ifadelerin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

3.6. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini 15 ve üzeri yaşa sahip Turgutlu ilçesi nüfusu oluşturmaktadır. Bu yaş sınırının belirlenmesindeki temel etkeni cinsiyet kimliğinin oluşum şartlarının dikkate alınması oluşturmaktadır. Evreni temsil özelliğine sahip örneklemin tespiti için olasılığa dayalı tabakalı örnekleme tekniği tercih edilmiştir.

Turgutlu ilçesine bağlı 61 mahalleden 22'si örnekleme dahil edilmiştir. Park, bahçe, sokak, çay bahçesi vb. kamusal alanlar araştırmanın gerçekleştirildiği yerlerdir. Araştırmanın gerçekleştirilmesinin yaz dönemine denk gelmesi ve Covid-19 pandemisinin büyük ölçüde sorun olmadığı gerekçesiyle anketler yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmanın örnekleminin tespitinde mahallelerin sosyo-ekonomik yapısı ve ilçe merkezine yakınlığı dikkate alınmıştır. Buna göre 61 mahalle içinden seçilen Albayrak, Atatürk, İstasyonaltı, Kurtuluş, Mustafa Kemal, Selvilitepe, Yıldırım, Acarlar, Altay, Bozkurt, İstiklal, Özyurt, Subaşı, Şehitler, Turan, Turgutlar, Yedi Eylül, Yeni, Yılmazlar, Yiğitler, Cumhuriyet ve Ergenekon Mahalleleri araştırma örneklemini oluşturmuştur. TÜİK 2021 verileri üzerinden edinilen bilgilere göre Turgutlu ilçesine bağlı mahallelerin nüfus sayıları Tablo1.'de verilmiştir.

Mahalleler	**Kadın Sayısı**	**Erkek Sayısı**	**Toplam Nüfus**
Selvilitepe Mahallesi	8.965	9.372	18.337
Cumhuriyet Mahallesi	6.983	6.463	13.446
Ergenekon Mahallesi	6.044	5.965	12.009
Yedi Eylül Mahallesi	5.309	5.098	10.407
Mustafa Kemal Mahallesi	5.030	5.309	10.339
Şehitler Mahallesi	4.985	4.977	9.962
Atatürk Mahallesi	4.417	4.558	8.975
Yıldırım Mahallesi	4.002	4.051	8.053
Subaşı Mahallesi	3.139	3.165	6.304
Acarlar Mahallesi	2.958	2.729	5.687
İstasyonaltı Mahallesi	2.502	2.884	5.386
Albayrak Mahallesi	2.439	2.625	5.064
Altay Mahallesi	2.569	2.455	5.024

Yılmazlar Mahallesi	2.570	2.405	4.975
Yeni Mahallesi	2.503	2.454	4.957
Turan Mahallesi	1.991	2.055	4.046
Turgutlar Mahallesi	1.882	1.932	3.814
İstiklal Mahallesi	1.541	1.672	3.213
Bozkurt Mahallesi	1.584	1.617	3.201
Yiğitler Mahallesi	1.548	1.546	3.094
Kurtuluş Mahallesi	1.339	1.361	2.700
Özyurt Mahallesi	1.068	1.042	2.110
Toplam	75.368	75.735	151.103

Tablo 1. Araştırma Evreni Olarak Belirlenen Mahallelerin Nüfus Sayıları

Nicel araştırmalar elde edilen verilerin karşılaştırılması konusunda daha uygun olarak bir durumun miktar ve dağılımlarına gönderme yaparken nitel araştırmalarda bu durum daha çok anlamlar, kavramlar ve semboller ekseninde daha dar çerçevede ele alınmaktadır (Berg ve Lune, 2016: 13). Bu araştırma amaçları doğrultusunda nicel bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın veri toplama aracı ankettir. Anket Altunışık vd., (2007) hesapladıkları örneklem büyüklükleri tablosuna göre %95 güven düzeyi ve ±5% hata payı gözetilerek bu araştırmanın örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırmada örneklemin belirlenmesinde olasılığa dayalı tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Olasılığa dayalı tabakalı örnekleme, evren içindeki temsil düzeyine göre tabakalara ayrılarak her tabakanın farklı olarak örneklem sayısının oluşmasını sağlamaktadır (Gökçe, 2012: 119). Buradan hareketle anket, her tabakadan, o tabakanın evren içindeki tamsil düzeyiyle orantılı olarak Turgutlu ilçesine bağlı 22 mahallede kadın ve erkek nüfusuna uygulanmıştır.

Mahalleler	Kadın Örneklem Sayısı	Erkek Örneklem Sayısı	Toplam Örneklem Sayısı
Selvilitepe Mahallesi	16	18	34
Cumhuriyet Mahallesi	14	12	26
Ergenekon Mahallesi	12	12	24
Yedi Eylül Mahallesi	12	12	24
Mustafa Kemal Mahallesi	11	11	22
Şehitler Mahallesi	11	11	22
Atatürk Mahallesi	9	10	19
Yıldırım Mahallesi	9	10	19
Subaşı Mahallesi	9	10	19
Acarlar Mahallesi	9	8	17
İstasyonaltı Mahallesi	8	9	17
Albayrak Mahallesi	7	8	15
Altay Mahallesi	8	6	14
Yılmazlar Mahallesi	8	6	14
Yeni Mahallesi	7	7	14
Turan Mahallesi	6	6	12
Turgutlar Mahallesi	6	6	12
İstiklal Mahallesi	6	6	12
Bozkurt Mahallesi	6	6	12
Yiğitler Mahallesi	6	6	12
Kurtuluş Mahallesi	6	6	12
Özyurt Mahallesi	6	6	12
Toplam	192	192	384

Tablo 2. Evren İçindeki Temsil Düzeyine Göre Anket Uygulanan Kişi Sayıları

3.7. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Bu araştırma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 20.06.2022 tarih ve 2022/06 sayılı toplantıda görüşülmüş olup, 12.05.2022 tarihli ve 302070 sayılı yazısı ile 23.06.2022 evrak tarihli ve E.328614 sayılı belge ile araştırmanın etik yönden uygun olduğuna karar verilmiştir. İlgili belge Ek 2'de verilmiştir.

3.8. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Araştırma bulguları dört başlık altında değerlendirilmiştir. Bunlardan ilki, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin ele alındığı, bu anlamda örneklem kümesinin betimsel özelliklerine yer verildiği kısımdır. Daha sonraki kısımda ise bu sosyo-ekonomik değişkenler içerisinde yer alan cinsiyet değişkeni ile toplumsal cinsiyet ekseninde kadınlık ve erkeklik tanımlamalarının ilişki olup olmadığı, ilişki varsa bunun ne yönde olduğu test edilmeye çalışılmıştır. Üçüncü kısımda sivil, siyasi ve sosyal hakların kullanımı konusunda toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki incelenmiş, son kısımda ise cinsel yönelime ilişkin tutumlar ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmış ve ilgili bulgular değerlendirilmiştir.

3.8.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Toplumsal cinsiyet ekseninde oluşan kadınlık ve erkeklik tanımlamaları farklılık gösterebilmektedir. Bunun yanında sosyo-demografik özellikler ile hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ve cinsel yönelime ilişkin tutumlar farklılık gösterebilmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 384 katılımcının demografik özellikleriyle ilgili olarak veriler görülmektedir. Bu verilerin sosyo-demografik özellikler ile ilişkisi ele alınmış ve araştırma örneklemi içerisinde yer alan katılımcıların tutumları tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	192	50,0
Erkek	192	50,0
Toplam	384	100,0

Araştırmada tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme tekniğinin bir getirisi olarak her mahalleden nüfus sayılarına orantılı olarak kadın ve erkek katılımcı sayıları belirlenmiş ve örneklem sayısı oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleminde yer alan katılımcıların 192 si (%50) kadın katılımcılar, 192 sini (%50) erkek katılımcılar oluşturmaktadır (Tablo 3). Cinsiyet değişkeninin eşit bir şekilde dağılmış olması toplumsal cinsiyetin tanımlanması açısından önemli bir veriyi oluşturacağı düşünülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Yaş Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
15-25	146	38,0
26-35	96	25,0
36-45	60	15,6
46-55	45	11,7
56-65	25	6,5
66 ve üzeri	12	3,1
Toplam	384	100,0

Tablo 4'te araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında çoğunluğun 15-25 yaş aralığında (%38) yer alan katılımcıların oluşturduğu görülmektedir; bunu 26-35 yaş aralığında (%25) daha sonra 36-45 yaş aralığında yer alan (%15,6), 46-55 yaş aralığında (%11,7), 56-65 yaş aralığında (%6,5) ve en sonda ise 66 ve üzeri yaş aralığında yer alan (%3,1) katılımcılar

oluşturmaktadır. Araştırma örneklemi içerisinde çoğunluğun 15-35 yaş aralığında yer alan katılımcıların oluşturulduğundan hareketle yapılan bu çalışmanın ülke nüfusuna oranlı bir dağılımının olduğu görülmektedir. Bu durumda toplumsal cinsiyet konusunda elde edilen verilerin genellenmesinde önemli bir etkeni oluşturacağı düşünülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Frekans	Yüzde (%)
Okur-yazar değil	2	,5
İlkokul-ortaokul	73	19,0
Lise	106	27,6
Önlisans-Lisans	190	49,5
Lisansüstü	13	3,4
Toplam	384	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların çoğunluğunu üniversite eğitim düzeyine sahip (%49,5) bireylerin oluşturduğu görülmektedir. Daha sonra lise eğitim düzeyine sahip (%27,6), ilkokul-ortaokul eğitim düzeyine sahip (%19), lisansüstü eğitim düzeyine sahip (%3,4) ve okur-yazar olmayan (%0,5) bireylerin oluşturduğu görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 6. Katılımcıların Hayatının Çoğunlukla Geçtiği Yer

	Frekans	Yüzde (%)
Büyükşehir	49	12,8
İl Merkezi	21	5,5
İlçe Merkezi	303	78,9
Köy	11	2,9
Toplam	384	100,0

Araştırma örneklemi içerisinde yer alan katılımcıların hayatının çoğunlukla geçtiği yerin ilçe merkezi (%78,9) olduğu görülmektedir. Bunu takiben büyükşehir (%12,8), il merkezi (%5,5) ve köy (%2,9) gelmektedir (Tablo 6). Örneklem gurubunu oluşturan katılımcıların hayatlarının çoğunluğunun ilçe merkezinde geçirmesi

Turgutlu örneği üzerinden verilerin analizinin tespiti açısından önemli olarak görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi

	Frekans	Yüzde (%)
Doğduğundan beri	252	65,6
2 yıldan az	18	4,7
3-6 yıl	17	4,4
7-10 yıl	24	6,3
10 yıldan fazla	73	19,0
Toplam	384	100,0

Katılımcıların Turgutlu ilçe merkezinde yaşama sürelerine bakıldığında çoğunluğun doğma-büyüme Turgutlu ilçe merkezinde (%65,6) yaşadığı görülmektedir bunu 10 yıldan fazladır Turgutlu ilçe merkezinde yaşamaktayım (%19), 7-10 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşamaktayım (%6,3), 2 yıldan az zamandır Turgutlu ilçe merkezinde yaşamaktayım (%4,7) ve 3-6 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşamaktayım (%4,4) takip etmektedir (Tablo 7). Turgutlu ilçesinin sanayi, eğitim olanaklarının gelişmiş olması vb. sebepler ile yoğun göç alan bir konumda yer alması araştırmanın verileri ile de desteklenmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların Toplam Aylık Geliri

	Frekans	Yüzde (%)
4.250 TL ve daha az	26	6,8
4.251-6.000 TL	68	17,7
6.001-10.000 TL	140	36,5
10.000 TL ve üzeri	150	39,1
Toplam	384	100,0

Tablo 8'te araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların toplam aylık geliri dağılımlarına bakıldığında çoğunluğun 10.000 TL ve üzeri (%39,1) olduğu görülmektedir. Daha sonra 6.001-10.000 TL (%36,5), 4.251-6.000 TL (%17,7) ve en sonda da 4.250 TL ve daha az (%6,8) geldiği görülmektedir. Bu verilerden hareketle araştırma örnekleminde yer alan katılımcıların daha çok üst orta sınıfa mensup oldukları görülmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Dindarlık Düzeyi

	Frekans	Yüzde (%)
Hiç dindar değil	38	9,9
2	21	5,5
3	29	7,6
4	32	8,3
5	80	20,8
6	58	15,1
7	49	12,8
8	41	10,7
9	17	4,4
Çok dindar	19	4,9
Toplam	384	100,0

Araştırma içerisinde katılımcılardan dindarlık düzeylerini 1-10 arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Tablo 9'da araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların dindarlık düzeylerine bakıldığında çoğunluğun kendisini 5. düzeyde dindar (%20,8) olarak tanımladığı görülmektedir. Daha sonra 6. düzeyde dindar (%15,1) olarak tanımlayanlar, 7. düzeyde dindar (%12,8) olarak tanımlayanlar, 8. düzeyde dindar (%10,7) olarak tanımlayanlar, hiç dindar değil (%9,9) olarak tanımlayanlar, 4. düzeyde dindar (%8,3) olarak tanımlayanlar, 3. düzeyde dindar (%7,6) olarak tanımlayanlar, 2. düzeyde dindar olarak tanımlayanlar, çok dindar (%4,9) olarak tanımlayanlar ve 9. düzeyde dindar (%4,4) olarak tanımlayanlar gelmektedir. Verilerden hareketle araştırma örneklemi içerisinde 15-

25 yaş arası (%38) çoğunlukta olması ve hiç dindar değil (%9,9) olarak kendilerini tanımlayanların oranı dikkat çekici bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Kimlik Tanımı

	Frekans	Yüzde (%)
Dindar	30	7,8
Muhafazakar	16	4,2
Milliyetçi	60	15,6
Özgürlükçü	108	28,1
Hümanist	28	7,3
Modern	58	15,1
Gelenekçi	25	6,5
Liberal	8	2,1
Sosyalist	12	3,1
Feminist	8	2,1
Çevreci	20	5,2
Diğer	11	2,9
Toplam	384	100,0

Araştırma içerisinde katılımcılardan kendilerine en uygun kimlik tanımlamalarını seçmeleri istenmiştir. Tablo 10'da katılımcıların kimlik tanımlamalarına bakıldığında çoğunluğun kendisini Özgürlükçü (%28,1) olarak tanımladığı daha sonra ise Milliyetçi (%15,6), Modern (%15,1), Dindar (%7,8), Hümanist (%7,3), Gelenekçi (%6,5), Çevreci (%5,2), Muhafazakar (%4,2), Sosyalist (%3,1), Diğer (%2,9), Liberal (%2,1), Feminist (%2,1) olarak tanımladığı görülmektedir.

3.8.2. Kadınlık ve Erkeklik Tanımlamaları İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

Araştırmanın ilk varsayımını kadınlık ve erkeklik tanımlamalarının farklılaşmakta olduğu oluşturmaktadır. Buradan hakeretle araştırma ölçeği içerisinde B bölümünde verilen ifadelerin uygunluk düzeyine göre işaretlenmesi istenmiştir. Bu bağlamda işaretlenen ifadelerin cinsiyete göre uygunluk arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 11'de görüldüğü üzere cinsiyet ile küpe takmak arasındaki ilişki t-testi ile incelenmiş ve cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=58,3) olarak görüldüğü bilinmektedir.

Tablo 11. Küpe Takmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
6.Küpe takmak	Kadın	192	2,6354	,53407	3,968	**0,014**
	Erkek	192	2,5000	,54147		

(t=2,467, F=58,3, *p<0.05)

Küpe takmak ile cinsiyetlere uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı yönündeki bulguya benzer olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada takı kullanmak ile cinsiyete uygunluk arasında daha çok kadına uygun (Kadınlarda %79 kadına uygun, erkeklerde %89 kadına uygun) olarak görüldüğü bilinmektedir. Buradan hareketle zaman içerisinde küpe takmak ya da takı kullanmak ile cinsiyete uygunluk arasında kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Kaş al(dır)mak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
16.Kaş al(dır)mak	Kadın	192	2,7031	,50171	10.374	**0,024**
	Erkek	192	2,5833	,53499		

(t=2,263, F=61,7, *p<0.05)

Tablo 12'de görüldüğü üzere kaş al(dır)mak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha

çok her iki cinse de uygun (F=61,7) olarak görüldüğü söylenebilir. Kaş al(dır)mak ile cinsiyete uygunluk arasında daha çok kadına uygun olarak görülen bu davranışın zaman içerisinde her iki cinse de uygun olarak görülmesine doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 13. Saçını Boya(t)mak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
25.Saçını boya(t)mak	Kadın	192	2,6719	,48175	16,664	**0,021**
	Erkek	192	2,5521	,52915		

(t=2,320, F=59,1, *p<0.05)

Tablo 13 incelendiğinde saçını boya(t)mak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=59,1) olarak görüldüğü söylenebilir. Buradan hareketle saçını boya(t)mak davranışının daha çok kadına uygun olarak görülmesi zaman içerisinde her iki cinse de uygun olarak görülmesi ekseninde bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 14. Uzun Saç ile Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
					5,223	**0,023**
34.Uzun saç	Kadın	192	2,6667	,49430		
	Erkek	192	2,6094	,54965		

(t=1,074, F=64,3, *p<0.05)

Tablo 14’te uzun saç ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=94,3) olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada uzun saç ile kadına uygunluk (Kadınlarda %75 kadına uygun, erkeklerde %91 kadına uygun) arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buradan hareketle uzun saç ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 15. Tırnak Uzatmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
39.Tırnak Uzatmak	Kadın	192	2,8125	,76319	2,217	**0,137**
	Erkek	192	2,7865	,80002		

(t=,326, F=41,7, *p>0.05)

Tablo 15'de görüldüğü üzere tırnak uzatmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında tırnak uzatmak ile kadına uygun (F=41,7) olma arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra iki cinse de uygun (F=35,9) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 16. Renkli Giysiler (yeşil, kırmızı, pembe, mor) Giymek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
47.Renkli giysiler (yeşil, kırmızı, pembe, mor) giymek	Kadın	192	2,8333	,38741	0,14	**0,797**
	Erkek	192	2,8438	,40489		

(t=-,258, F=83,3, *p>0.05)

Tablo 16'dan hareketle renkli giysiler giymek ile cinsiyetlere göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında renkli giysiler giymek ile her iki cinse de uygun (F=83,3) olma arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Küfretmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
52.Küfretmek	Kadın	192	3,6771	,77250	15,050	**0,11**
	Erkek	192	3,4479	,97476		

(t=2,553, F= 74,2, *p>0.05)

Tablo 17'de görüldüğü üzere küfretmek davranışı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Araştırmanın katılımcıları tarafından küfretmek davranışının daha çok her iki cinse de uygun değil (F=74,2) olarak işaretlendiği bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise küfretmek davranışının daha çok erkeklere uygun olduğu görülmektedir (Kadınlarda %76 erkeğe uygun, erkeklerde %80 erkeğe uygun). Bu durumda da küfretmek davranışının zaman içerisinde cinsiyetlere uygunluk düzeyinin daha çok erkeğe uygun olarak görülen bakış açısının her iki cinse de uygun değil olarak değiştiği görülmektedir.

Tablo 18. Dedikodu Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
58.Dedikodu yapmak	Kadın	192	3,5260	,70847	7,340	**0,007**
	Erkek	192	3,3958	,78573		

(t=1,705, F=61,2, *p<0.05)

Tablo 18'den hareketle dedikodu yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun değil (F=61,2) yönünde olduğu söylenebilir. Bu duruma benzer olarak Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada dedikodu yapmak ile cinsiyetlere uygunluk arasında ikisine de uygun olmadığı (0.85) olumsuz bir özellik olarak aktarılırken Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise erkek katılımcıların dedikodu yapmak davranışını daha çok kadına uygun (%48) olarak gördükleri kadın katılımcıların ise bu davranışın iki cinse de uygun olmadığı (%50) şeklinde ifade ettikleri görülmektedir. Buradan hareketle dedikodu yapmak davranışı ile cinsiyete uygunluk açısından çoğunluğun her iki cinse de uygun değil yönünde tutum sergiledikleri söylenebilir.

Tablo 19. Sokakta Sigara İçmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
64.Sokakta	Kadın	192	3,4688	,79860	11,043	**0,001**
sigara içmek	Erkek	192	3,2188	1,05556		

(t=2,617, F=56,5, *p<0.05)

Tablo 19'da görüldüğü üzere sokakta sigara içmek ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu söylenebilir. Farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun değil (F=56,5) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise sigara içmek davranışının daha çok erkeğe uygun olduğu tespit edilmiştir (Kadınlara göre %52 erkeğe uygun, erkeklere göre %64 erkeğe uygun). Bu açıdan sigara içmek davranışının zaman içerisinde cinsiyetlere uygunluk açısından erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygun değil olarak görülmesine doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 20. Sakız Çiğnemek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
68.Sakız çiğnemek	Kadın	192	3,2083	,52010	0,024	**0,297**
	Erkek	192	3,1510	,55399		

(t=1,045, F=68,0, *p>0.05)

Tablo 20'den hareketle sakız çiğnemek ile cinsiyete uygunluk açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında sakız çiğnemek ile her iki cinse de uygun (F=68,0) arasında bir ilişkinin olduğu bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise sakız çiğnemek davranışının daha çok kadına uygun (Kadınlara göre %68 kadına uygun, erkeklere göre %76 kadına uygun) olarak kabul edildiği görülmektedir.

Tablo 21. Evlilik Teklifinde Bulunmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
69.Evlilik teklifinde	Kadın	192	1,9740	1,01525	1,987	**0,159**
bulunmak	Erkek	192	1,8854	,99601		

(t=,863, F=53,6, *p>0.05)

Tablo 21'de evlilik teklifinde bulunmak ile cinsiyete uygunluk arasımda anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından evlilik teklifinde bulunmak davranışı ele alındığında çoğunluğun daha çok erkeğe uygun (F=53,6) olma arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna ek olarak iki cinse de uygun (F=45,6) olarak görenlerin sayısı da dikkat çekicidir. Bu duruma benzer olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise evlilik teklifinde bulunmak davranışının daha çok erkeğe uygun olarak görüldüğü (Kadınlarda %56 erkeğe uygun, erkeklerde %78 erkeğe uygun) bilinmektedir. Buradan hareketle zaman içerisinde evlilik teklifinde bulunmak ile cinsiyete uygunluğun değişmediği görülmektedir.

Tablo 22. Otomobil Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
75.Otomobil	Kadın	192	2,9479	,31935	18,663	**0,047**
kullanmak	Erkek	192	2,8594	,52778		

(t=1,989, F=94,8, *p<0.05)

Tablo 22'den hareketle otomobil kullanmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Otomobil kullanmak davranışının daha çok her iki cinse de uygun (F=94,8) olarak görüldüğü bilinmektedir.

Tablo 23. Çok Konuşmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
80.Çok	Kadın	192	3,3177	,60374	1,456	**0,228**
konuşmak	Erkek	192	3,2656	,65304		

(t=,811, F=53,6, *p>0.05)

Tablo 23'te çok konuşmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında çok konuşmak davarnışı ile iki cinse de uygunluk (F=53,6) arasında bir ilişkinin olduğu bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise çok konuşmak davranışının daha çok kadına uygun olduğu (Kadınlara göre %40 kadına uygun, erkeklere göre %56 kadına uygun) görülmektedir. Bu durumda da çok konuşmak davranışının zaman

içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 24. Sarhoş Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
88.Sarhoş olmak	Kadın	192	3,4896	,73070	7,164	**0,008**
	Erkek	192	3,3385	,93505		

(t=1,764, F=57,3, *p<0.05)

Tablo 24'te görüldüğü üzere sarhoş olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Sarhoş olmak davranışının daha çok her iki cinse de uygun değil (F=57,3) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise sarhoş olmak davranışının daha çok erkeğe uygun olduğu (Kadınlarda %75 erkeğe uygun, erkeklerde %85 erkeğe uygun) görülmektedir. Bu durumun zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygun değil olma tutumuna göre değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 25. Aile Bütçesine Katkıda Bulunmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
93.Aile bütçesine katkıda bulunmak	Kadın	192	2,9583	,24715	22,397	**0,020**
	Erkek	192	2,8750	,42807		

(t=2,336, F=94,0, *p<0.05)

Tablo 25'den hareketle aile bütçesinde katkıda bulunmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=94,0) olarak görüldüğü söylenebilir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise aile bütçesine katkıda bulunmak ile kadına uygunluk (Kadınlara göre %72 kadına uygun, erkeklere göre %89 kadına uygun) arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle zaman içerisinde aile bütçesine katkıda bulunmak ile cinsiyete uygunluk arasında kadına uygunluktan her iki cinse de uygun olmaya doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 26. Alkol Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
94.Alkol	Kadın	192	3,3750	,72718	5,120	**0,024**
kullanmak	Erkek	192	3,2500	,92663		

(t=1,470, F=47,4, *p<0.05)

Tablo 26'da alkol kullanmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=47,4) şeklinde olduğu söylenebilir. Bunun yanında her iki cinse de uygun değil (F=44,3) diyenlerin oranı azımsanmayacak ölçüdedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise alkol kullanmak davranışı ile erkeğe uygunluk yönünde bir eğilimin (Kadınlarda %59 erkeğe uygun, erkeklerde %66 erkeğe uygun) olduğu görülmektedir. Buradan hareketle alkol kullanmak ile cinsiyetlere uygunluk arasında zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygun değil tutumuna doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 27. Motosiklet Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
98.Motosiklet	Kadın	192	2,8594	,52778	35,777	**0,004**
Kullanmak	Erkek	192	2,6667	,75428		

(t=2,901, F=87,2, *p<0.05)

Tablo 27'den hareketle motosiklet kullanmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=87,2) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 28. Alışveriş veya Yemek Sonrası Hesabı Ödemek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
102.Alışveriş veya yemek sonrası hesabı ödemek	Kadın	192	2,7031	,70924	22,564	0,020
	Erkek	192	2,5156	,85600		

(t=2,337, F=79,4, *p<0.05)

Tablo 28'de görüldüğü üzere alışveriş veya yemek sonrası hesabı ödemek ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=79,4) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise alışveriş veya yemek sonrası hesabı ödeme konusunda kadınlara göre her iki cinse de uygun (%45) olarak görülürken erkeklere göre ise erkeğe uygun (%59) olarak görüldüğü söylenebilir. Buradan hareketle zaman içerisinde cinsiyete uygunluk açısından alışveriş veya yemek sonrası hesabı ödeme davranışının erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 29. Dozer, Kepçe gibi İş Makineleri Kullanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
106.Dozer, kepçe gibi iş makineleri kullanmak	Kadın	192	2,0885	,99605	0,661	**0,061**
	Erkek	192	1,8958	1,01279		

(t=1,880, F=50,4, *p>0.05)

Tablo 29'dan hareket dozer, kepçe gibi iş makineleri kullanmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında dozer, kepçe gibi iş makineleri kullanmak ile erkeğe uygunluk (F=50,4) arasında bir ilişkinin olduğu bilinmektedir. Buna ek olarak her iki cinse de uygun (F=48,7) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir. Bu duruma benzer olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise ağır vasıta şoförlüğü ile cinsiyete uygunluk arasında bir ilişkinin olduğu kadın (%86 erkeğe uygun) ve erkek katılımcılara (%96 erkeğe uygun) göre erkeğe uygun olarak görüldüğü söylenebilir. Bu durumun da zaman içerisinde cinsiyetlere göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 30. Yemek Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
3.Yemek	Kadın	192	2,8854	,33535	66,088	**0,000**
Yapmak	Erkek	192	2,7083	,50994		

(t=4,020, F=81,3, *p<0.05)

Tablo 30'da yemek yapmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=81,3) olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada yemek yapmak ile cinsiyetlere göre daha çok kadına uygun olarak farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşma kadınlara göre %76 kadına uygun olarak görülürken erkeklere göre ise %92 olarak görülmektedir. Buradan hareketle zaman içerisinde yemek yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında kadına uygunluktan her iki cinse de uygun olmaya doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 31. Bulaşık Yıkamak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	1.CİNSİYET	N	Ortalama	SS	f	p*
13.Bulaşık	Kadın	192	2,8438	,40489	11,220	**0,001**
yıkamak	Erkek	192	2,7760	,45401		

(t=1,542, F=81,0, *p<0.05)

Tablo 31'den hareketle bulaşık yıkamak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=81,0) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) çalışmasında kadınlara göre bulaşık yıkamak %83 kadına uygun olarak görülürken, erkeklere göre ise %89 kadına uygun olarak sonuçlar elde etmiştir. Buradan hareketle zaman içerisinde bulaşık yıkamak ile cinsiyete uygunluk arasında kadına uygunluktan her iki cinse de uygun olmaya doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 32. Temizlik Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
22.Temizlik yapmak	Kadın	192	2,8594	,39102	12,103	**0,001**
	Erkek	192	2,7865	,42343		

(t=1,753, F=82,6, *p<0.05)

Tablo 32'de temizlik yapmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=82,6) olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu durumdan farklı olarak olarak Vatandaş (2011) çalışmasında temizlik yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında kadınlara göre kadına uygun (%76) erkeklere göre ise benzer olarak kadına uygun (%91) olarak görüldüğünü elde etmiştir. Buradan hareketle zaman içerisinde temizlik yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında kadına uygun olmaktan her iki cinse de uygun olmaya doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 33. Çamaşır Yıkamak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
31.Çamaşır yıkamak	Kadın	192	2,8490	,38709	30,613	**0,006**
	Erkek	192	2,7292	,45715		

(t=2,771, F=78,9, *p<0.05)

Tablo 33'den hareketle çamaşır yıkamak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=78,9) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada çamaşır yıkamak ile kadına uygun olmak arasında bir ilişkinin olduğu (Kadınlara göre %75 kadına uygun, erkeklere göre %88 kadına uygun) elde edilmiştir. Buradan hareketle zaman içerisinde çamaşır yıkamak ile cinsiyete uygunluk arasında kadına uygunluktan her iki cinse de uygun olmaya doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 34. Ütü Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
37.Ütü yapmak	Kadın	192	2,8438	,40489	12,623	**0,070**
	Erkek	192	2,7656	,43687		

(t=1,817, F=80,7, *p>0.05)

Tablo 34'te ütü yapmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Ev içi iş bölümü/yapılan işler konusunda yemek yapmak, bulaşık yıkamak, temizlik yapmak ve çamaşır yıkamak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmekteyken ütü yapmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında bir farklılığın olmaması ev içi iş bölümünde bazı işlerin paylaşıldığı düşüncesini karşımıza çıkarmaktadır.

Tablo 35. Tamirat İşleri İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
50.Tamirat işleri	Kadın	192	2,3333	,93972	22,677	**0,000**
	Erkek	192	1,9740	,99966		

(t=3,629, F=57,3, *p<0.05)

Tablo 35'te tamirat işleri ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=57,3) olarak görüldüğü bilinmektedir. Buna ek olarak erkeğe uygun (F=41,9) olarak görenlerin sayısı dikkat çekicidir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise tamirat işlerinin daha çok erkeğe uygun olarak görüldüğü (Kadınlara göre %91 erkeğe uygun, erkeklere göre %91 erkeğe uygun) söylenebilir. Buradan hareketle zaman içerisinde tamirat işleri ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 36. Bebeğin Bezini Değiştirmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
79.Bebeğin bezini değiştirmek	Kadın	192	2,8698	,36714	10,609	**0,001**
	Erkek	192	2,8021	,43702		

(t=1,644, F=81,8, *p<0.05)

Tablo 36'da görüldüğü üzere bebeğin bezini değiştirmek ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=81,8) olarak görüldüğü bilinmektedir. Buradan hareketle ev içi iş bölümü ve paylaşımında bebek

bakımı konusunda kadına uygunluktan her iki cinse de uygun olmaya doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 37. Evin-Çarşı Pazar Alışverişini Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
87.Evin çarşı-pazar alışverişini yapmak	Kadın	192	2,9219	,36773	7,981	**0,005**
	Erkek	192	2,8542	,50087		

(t=1,510, F=92,7, *p<0.05)

Tablo 37'de evin-çarşı pazar alışverişini yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=92,7) olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada alışveriş yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygun (Kadınlarda %45 erkeğe uygun, erkeklerde %79 erkeğe uygun) olarak görülmektedir. Buradan hareketle zaman içerisinde alışveriş yapmak veya evin-çarşı pazar alışverişini yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 38. Evle İlgili Dışarıda Yapılması Gereken İşleri Yapmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
91.Evle ilgili dışarıda yapılması gereken işleri (fatura ödeme gibi) yapmak	Kadın	192	2,9323	,35536	81,109	**0,000**
	Erkek	192	2,6927	,71947		

(t=4,137, F=90,4, *p<0.05)

Tablo 38'de görüldüğü üzere evle ilgili dışarıda yapılması gerek işleri (fatura ödeme gibi) yapmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=90,4) olarak görülmektedir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada resmi kurumlarda iş takibi ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygun (Kadınlarda %89 erkeğe uygun, erkeklerde %92 erkeğe uygun) olarak görülmektedir. Buradan hareketle evle ilgili

dışarıda yapılması gereken işler ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 39. Kol Kanat Germek Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasımdaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
9.Kol kanat germek	Kadın	192	2,7708	,66284	24,036	**0,010**
	Erkek	192	2,5729	,82176		

(t=2,598, F=81,3, *p<0.05)

Tablo 39'den hareketle kol kanat germek kavramı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=81,3) olarak görüldüğü bilinmektedir. Kol kanat germek kavramı korumak, göz kulak olmak anlamlarına gelmektedir. Bu bakımdan cinsiyet ekseninde bakıldığında koruma kavramının daha çok erkeğe uygun olarak görülmekteyken zaman içerisinde her iki cinse de uygun olarak görülmesi ekseninde bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 40. Özgürlük Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
19.Özgürlük	Kadın	192	3,0000	,00000	13,633	**0,197**
	Erkek	192	2,9740	,27902		

(t=1,293, F=98,4, *p>0.05)

Tablo 40'da görüldüğü üzere özgürlük kavramı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Özgürlük kavramı bireylerin herhangi bir sınırlandırmaya bağlı kalmaksızın gerçekleştirdikleri düşünsel ve davranışsal eylemlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyete göre uygunluk açısından ele alındığında özgürlük kavramının daha çok her iki cinse de uygun (F=98,4) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 41. Namus Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
27.Namus	Kadın	192	3,0521	,30251	0,210	**0,227**
	Erkek	192	3,0104	,36880		

(t=1,210, F=90,1, *p>0.05)

Tablo 41'de namus kavramı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında namus kavramının daha çok her iki cinse de uygun (F=90,1) olarak görüldüğü bilinmektedir. Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada namus kavramının daha çok kadınsı (0.88) olarak tanımlandığı benzer olarak Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada ise namus kavramının yine kadınsı (0.43) olarak tanımlandığı görülmektedir. Buradan hareketle namus kavramının zaman içerisinde tek bir cinsiyete -kadına- uygunluktan her iki cinse de uygun olarak görülen bir kavram olarak değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 42. Evin Direği Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
61.Evin	Kadın	192	2,6719	,90469	47,214	**0,000**
direği	Erkek	192	2,1406	1,02125		

(t=5,395, F=61,2, *p<0.05)

Tablo 42'de evin direği kavramı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=61,2) olarak tanımlandığı görülmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada evin direği kavramı ile cinsiyetlere göre uygunluk arasında erkeksi (Kadınlarda %39 erkeğe uygun, erkeklerde %56 erkeğe uygun) olarak tanımlanma noktasında bir farklılığın olduğu görülmektedir. Buradan hareketle evin direği kavramının cinsiyete göre uygunluğu açısından zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 43. Kahramanlık Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
81.Kahramanlık	Kadın	192	2,8698	,53046	8,745	**0,003**
	Erkek	192	2,7969	,67521		

(t=1,177, F=87,8, *p<0.05)

Tablo 43'de görüldüğü üzere kahramanlık kavramı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Cesaret ve güç ekseninde ele alınıp tanımlanan kahraman kavramının daha çok her iki cinse de uygun (F=87,8) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 44. Güzellik Kavramı İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
89.Güzellik	Kadın	192	2,7448	,46045	37,320	**0,000**
	Erkek	192	2,5313	,52084		

(t=4,256, F=64,1, *p<0.05)

Tablo 44'de güzellik kavramı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Güzel olanın niteliği olarak karşımıza çıkan bu kavram cinsiyete göre daha çok her iki cinse de uygun (F=64,1) olarak tanımlandığı görülmektedir.

Tablo 45. Kahvehane İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
4.Kahvehane	Kadın	192	2,0833	1,19042	49,290	**0,000**
	Erkek	192	1,5313	,98633		

(t=4,948, F=64,6, *p<0.05)

Tablo 45'den hareketle kahvehane mekanı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Kahvehane mekanının daha çok erkeğe uygun (F=64,6) olarak tanımlandığı söylenebilir.

Tablo 46. Stadyum İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
14.Stadyum	Kadın	192	2,4531	,89670	4,236	**0,040**
	Erkek	192	2,3750	,95171		

(t=,828, F=68,8, *p<0.05)

Tablo 46'dan yola çıkılarak stadyum mekanı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=68,8) olarak tanımlandığı görülmektedir.

Tablo 47. Kuaför İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
23.Kuaför	Kadın	192	2,7969	,40338	66,083	**0,000**
	Erkek	192	2,6094	,49975		

(t=4,045, F=69,8, *p<0.05)

Tablo 47'de kuaför mekanı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Kuaför mekanının daha çok her iki cinse de uygun (F=69,8) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 48. Güzellik Salonu İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
32.Güzellik	Kadın	192	2,6563	,47620	6,713	**0,010**
salonu	Erkek	192	2,4010	,50193		

(t=5,111, F=53,1, *p<0.05)

Tablo 48'den hareketle güzellik salonu mekanı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=53,1) olarak tanımlandığı söylenebilir. Buna ek olarak kadına uygun (F=46,6) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 49. Giyim Mağazası İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
56.Giyim	Kadın	192	2,9844	,16104	15,771	**0,053**
mağazası	Erkek	192	2,9271	,37584		

(t=1,942, F=96,1, *p>0.05)

Tablo 49'da giyim mağazası ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında giyim mağazası ile her iki cinse de uygun (F=96,1) olma arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 50. Çarşı-Pazar Yeri İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
63.Çarşı-	Kadın	192	2,9479	,33535	29,021	**0,012**
pazar yeri	Erkek	192	2,8281	,56665		

(t=2,521, F=90,9, *p<0.05)

Tablo 50'den hareketle çarşı-pazar yeri ile cinsiyete göre uygunluk anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=90,9) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 51. Salon İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
97.Salon	Kadın	192	2,9792	,20359	30,054	**0,008**
	Erkek	192	2,8854	,44297		

(t=2,665, F=94,5, *p<0.05)

Tablo 51'de evin salon bölümü ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=94,5) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 52. Camiler İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
105.Camiler	Kadın	192	2,8021	,64912	33,814	**0,008**
	Erkek	192	2,5938	,86319		

(t=2,673, F=81,0, *p<0.05)

Tablo 52'den hareketle cami mekanı ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=81,0) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 53. Mutfak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
109.Mutfak	Kadın	192	2,9479	,22278	72,408	**0,000**
	Erkek	192	2,8073	,43336		

(t=3,999, F=88,5, *p<0.05)

Tablo 53'de evin mutfak bölümü ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=88,5) olarak görüldüğü söylenebilir. Buradan hareketle cinsiyetlere göre iş bölümü konusunda daha çok evin mutfak bölümünün kadına uygun olduğu görüşünün zaman içerisinde her iki cinse de uygun olarak değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 54. Cumhurbaşkanı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
2.Cumhurbaşkanı	Kadın	192	2,8073	,55044	11,201	**0,001**
	Erkek	192	2,7240	,72491		

(t=1,269, F=85,9, *p<0.05)

Tablo 54'de görüldüğü üzere cumhurbaşkanı olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=85,9) olarak görüldüğü söylenebilir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada politikacı olmak ile erkeğe uygunluk arasında bir ilişkinin olduğu (Kadınlarda %86 erkeğe uygun, erkeklerde %94 erkeğe uygun) saptanmıştır. Buradan hareketle cumhurbaşkanı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında

zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse uygunluğa doğru bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Tablo 55. Bakan Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
11.Bakan	Kadın	192	2,9010	,41642	24,235	**0,018**
	Erkek	192	2,7708	,63870		

(t=2,366, F=91,4, *p<0.05)

Tablo 55'de bakan olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşma daha çok iki cinse de uygun olarak (F=91,4) görülmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada politikacı olmak ile erkeğe uygunluk arasında bir ilişkinin olduğu görülmekteyken zaman içerisinde bu durumun her iki cinse de uygun olarak görülmesi ile değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 56. Milletvekili Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
21.Milletvekili	Kadın	192	2,9479	,31935	27,926	**0,011**
	Erkek	192	2,8281	,56665		

(t=2,552, F=93,0, *p<0.05)

Tablo 56'da görüldüğü üzere milletvekili olma ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=93,0) olarak görüldüğü söylenebilir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada politikacı olmak ile erkeğe uygunluk arasında bir ilişkinin olduğu görülmekteyken bu uygunluğun zaman içerisinde her iki cinse de uygunluk olarak değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 57. Belediye Başkanı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
30.Belediye başkanı	Kadın	192	2,9427	,34223	47,785	**0,001**
	Erkek	192	2,7656	,64090		

(t=3,377, F=91,9, *p<0.05)

Tablo 57'de belediye başkanı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok iki cinse de uygun (F=91,9) olarak görüldüğü söylenebilir. Vatandaş (2011) çalışmasında politikacı olmanın daha çok erkeğe uygun olarak tespit ederken zaman içerisinde bu durumun her iki cinse de uygun olarak değiştiği söylenebilir.

Tablo 58. Muhtar Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
36.Muhtar	Kadın	192	2,8750	,50650	58,111	**0,000**
	Erkek	192	2,6198	,77677		

(t=3,813, F=85,9, *p<0.05)

Tablo 58'de muhtar olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=85,9) olarak görüldüğü söylenebilir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada muhtar olmak ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygun (Kadınlarda %76 erkeğe uygun, erkeklerde %86 erkeğe uygun) olarak görüldüğü bilinmektedir. Zaman içerisinde muhtar olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 59. Asker Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
42.Asker	Kadın	192	2,2552	1,00391	0,305	**0,581**
	Erkek	192	1,7552	,98548		

(t=4,925, F=50,3, *p>0.05)

Tablo 59'dan hareketle asker olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada güvenlik görevlisi olmak ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygun (Kadınlarda %72 erkeğe uygun, erkeklerde %80 erkeğe uygun) olarak görülmektedir.

Tablo 60. Sekreter Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
43.Sekreterlik	Kadın	192	2,8229	,38274	43,113	**0,001**
	Erkek	192	2,6771	,49064		

(t=3,247, F=75,5, *p<0.05)

Tablo 60'da sekreter olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok iki cinse de uygun (F=75,5) olarak görüldüğü söylenebilir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada sekreterlik mesleğinin daha çok kadına uygun (Kadınlarda %91 kadına uygun, erkeklerde %96 kadına uygun) olarak görüldüğü bilinmektedir. Zaman içerisinde sekreterlik mesleğinin cinsiyete göre kadına uygun olarak görülmesinden her iki cinse de uygun olarak görülmesine doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 61. Okul Öncesi/Anaokulu Öğretmeni Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
46.Okul Öncesi/anaokulu öğretmeni	Kadın	192	2,7708	,44555	18,392	**0,021**
	Erkek	192	2,6563	,51832		

(t=2,323, F=72,9, *p<0.05)

Tablo 61'de okul öncesi/anaokulu öğretmeni olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=72,9) olarak görüldüğü söylenebilir. Okul öncesi/anaokulu öğretmenlerinin daha çok kadınların yoğunlukta olduğu bir alan olmasına rağmen toplumda her iki cinse de uygun yönündeki tutum dikkat çekicidir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlik ile cinsiyete göre uygunluk arasında her iki cinse de

uygun (Kadınlarda %70 ikisine de uygun, erkeklerde %61 ikisine de uygun) olarak görülmektedir.

Tablo 62. Aşçılık Mesleği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
49.Aşçılık	Kadın	192	2,9688	,26892	29,884	**0,005**
mesleği	Erkek	192	2,8542	,50087		

(t=2,793, F=94,5, *p<0.05)

Tablo 62'den hareketle aşçılık mesleği ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=94,5) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 63. Hemşirelik Mesleği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
54.Hemşirelik	Kadın	192	2,8750	,36179	39,456	**0,001**
mesleği	Erkek	192	2,7292	,49031		

(t=3,316, F=81,0, *p<0.05)

Tablo 63'de hemşirelik mesleği ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farkılılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=81,0) olarak görüldüğü söylenebilir. Bu sonuçtan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada hemşirelik meskeğinin daha çok kadına uygun (Kadınlarda %86 kadına uygun, erkeklerde %91 kadına uygun) olarak görüldüğü bilinmektedir. Buradan hareketle zaman içerisinde hemşirelik mesleğinin cinsiyete uygunluk açısından kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 64. Manken Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
62.Manken	Kadın	192	2,8854	,35061	33,472	**0,053**
	Erkek	192	2,7969	,52716		

(t=1,938, F=78,9, *p>0.05)

Tablo 64'den hareketle manken olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Araştırmanın bulgularından hereketle manken olmak daha çok her iki cinse de uygun (F=78,9) olarak görülmektedir.

Tablo 65. İşsiz Kalmak (maaş ya da ücret karşılığı çalışmamak) İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
66.İşsiz kalmak	Kadın	192	3,5052	,59665	2,372	**0,124**
	Erkek	192	3,4531	,68483		

(t=,795, F=54,7, *p>0.05)

Tablo 65'de işsiz kalmak veya maaş ya da ücret karşılığı çalışmamak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir. İşsiz kalmak daha çok her iki cinse de uygun değil (F=54,7) olarak görülmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise işsiz kalmak ile cinsiyete göre daha çok erkeğe uygun (Kadınlarda %69 erkek, erkeklerde %86 erkek) olarak görüldüğü bilinmektedir.

Tablo 66. Pilot Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
67.Pilot	Kadın	192	2,9219	,39518	9,449	**0,002**
	Erkek	192	2,8438	,53814		

(t=1,621, F= 93,5, *p<0.05)

Tablo 66'da görüldüğü üzere pilot olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=93,5) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 67. İmam Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
72.İmam	Kadın	192	1,8438	1,02664	23,620	**0,002**
	Erkek	192	1,5313	,94291		

(t=3,106, F=66,9, *p<0.05)

Tablo 67'de imam olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok erkeğe

uygun (F=66,9) olarak görüldüğü söylenebilir. Buna benzer olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada müftü olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında erkeğe uygun (Kadınlarda %86 erkek, erkeklerde %94 erkek) olarak görülmektedir. Zaman içerisinde imam olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında bir değişimin olmadığı söylenebilir.

Tablo 68. Şirket/Kurum Yöneticisi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
73.Şirket/kurum	Kadın	192	2,9740	,21550	77,806	**0,000**
yöneticisi	Erkek	192	2,7865	,62347		

(t=3,938, F= 93,2, *p<0.05)

Tablo 68'den hareketle şirket/kurum yöneticisi olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılık her iki cinse de uygun (F=93,2) olarak görülmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada yönetici olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında daha çok erkeğe uygun (Kadınlarda %63 erkek, erkeklerde %83 erkek) olarak görüldüğü bilinmektedir. Buradan hareketle yönetici pozisyonunda yer alma konusunda şirket/kurum yöneticisi olmak ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 69. Moda Tasarımcısı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
74.Moda	Kadın	192	2,9219	,28787	24,052	**0,015**
tasarımcısı	Erkek	192	2,8333	,41356		

(t=2,435, F= 88,8, *p<0.05)

Tablo 69'da moda tasarımcısı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=88,8) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 70. İnşaat Mühendisliği/Müteahhitliği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
77.İnşaat	Kadın	192	2,7656	,64090	11,154	**0,001**
mühendisliği	Erkek	192	2,6458	,75860		

(t=1,671, F=84,9, *p<0.05)

Tablo 70'den hareketle inşaat mühendisliği/müteahhitliği ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok iki cinse de uygun (F=84,9) olarak görüldüğü söylenebilir. Buna benzer olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada inşaat mühendisi olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında her iki cinse de uygun (Kadınlarda %74 ikisine de uygun, erkeklerde %70 ikisine de uygun) olarak görüldüğü bilinmektedir.

Tablo 71. Büyükelçi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
78.Büyükelçi	Kadın	192	2,9479	,33535	49,068	**0,001**
	Erkek	192	2,7708	,63045		

(t=3,436, F=92,2, *p<0.05)

Tablo 71'de büyükelçi olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=92,2) yönünde olduğu bilinmektedir.

Tablo 72. Çiçek Satıcısı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
82.Çiçek satıcısı	Kadın	192	2,9219	,30552	37,911	**0,004**
	Erkek	192	2,8021	,48257		

(t=2,906, F=86,2, *p<0.05)

Tablo 72'den hareketle çiçek satıcısı olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığında daha çok her iki cinse de uygun (F=86,2) olduğu yönünde gerçekleştiği söylenebilir.

Tablo 73. Uzun Yol Şoförü Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
84.Uzun yol şoförlüğü	Kadın	192	2,1146	1,03215	3,169	**0,024**
	Erkek	192	1,8802	,99276		

(t=2,268, F=50,5, *p<0.05)

Tablo 73'de uzun yol şoförü olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok erkeğe uygun (F=50,5) olarak görüldüğü söylenebilir. Buna benzer olarak Vatandaş (2011) çalışmasında ağır vasıta şoförlüğü ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygun (Kadınlarda %86 erkeğe uygun, erkeklerde %96 erkeğe uygun) olarak görüldüğü bilinmektedir. Buradan hareketle uzun yol şoförlüğünün erkeğe uygun olarak görüldüğü sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 74. Vali-Kaymakam Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
85.Vali-kaymakam	Kadın	192	2,9167	,41356	31,599	**0,005**
	Erkek	192	2,7604	,65113		

(t=2,807, F=91,4, *p<0.05)

Tablo 74'den hareketle vali-kaymakam olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın daha çok her iki cinse de uygun (F=91,4) olarak görüldüğü söylenebilir. Bu duruma farklı olarak Vatandaş (2011) çalışmasında vali-kaymakam olmak ile erkeğe uygunluk (Kadınlarda %76 erkeğe uygun, erkeklerde %89 erkeğe uygun) arasında bir ilişkinin olduğunu saptamıştır. Buradan hareketle zaman içerisinde vali-kaymakam olmak ile cinsiyete uygunluk arasında erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değşimin olduğu söylenebilir.

Tablo 75. Maç Hakemliği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
86.Maç hakemliği	Kadın	192	2,8021	,60745	37,494	**0,002**
	Erkek	192	2,5781	,81488		

(t=3,053, F=83,9, *p<0.05)

Tablo 75'de maç hakemliği ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın her iki cinse de uygun (F=83,9) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 76. Diyetisyen Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
96.Diyetisyen	Kadın	192	2,9531	,23534	14,901	**0,055**
	Erkek	192	2,8958	,33874		

(t=1,925, F=93,2, *p>0.05)

Tablo 76'dan hareketle diyetisyen olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir düzeyde farklılığın olmadığı görülmektedir. Diyetisten olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasındaki ilişkiye bakıldığında daha çok her iki cinse de uygun (F=93,2) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 77. Akademisyenlik İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
99.Akademisyenlik	Kadın	192	2,9844	,16104	17,726	**0,060**
	Erkek	192	2,9271	,38952		

(t=1,883, F=97,1, *p>0.05)

Tablo 77'den hareketle akademisyenlik ile cinsiyete göre uygunluk arasunda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete göre uygunluk açısından bakıldığında akademisyenlik ile her iki cinse de uygunluk (F=97,1) arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna benzer olarak Vatandaş (2011) tarafında yapılan çalışmada akademisyenlik ile her iki cinse de uygun (Kadınlarda %72 ikisine de uygun, %73 ikisine de uygun) olarak görüldüğü saptanmıştır.

Tablo 78. Haber Spikerliği İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
100.Haber	Kadın	192	2,9688	,24869	16,210	**0,031**
spikerliği	Erkek	192	2,8958	,39577		

(t=2,162, F=94,8, *p<0.05)

Tablo 78'de haber spikerliği ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşma daha çok her iki cinse de uygun (F=94,8) olarak görülmektedir. Vatandaş (2011) çalışmasında spikerlik ile cinsiyete uygunluk arasında kadın ve erkek katılımcılar arasında farklılaşmanın (Kadınlarda %39 kadına uygun ve %39 her iki cinse de uygun, erkeklerde %45 kadına uygun) olduğunu saptamıştır. Buradan hareketle haber spikerliği ile cinsiyete göre uygunluk arasında kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 79. Bilgisayar Programcısı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
104.Bilgisayar	Kadın	192	2,9427	,35720	5,064	**0,025**
programcısı	Erkek	192	2,8906	,45015		

(t=1,256, F=95,3, *p<0.05)

Tablo 79'dan hareketle bilgisayar programcısı olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=95,3) olarak görüldüğü söylenebilir. Vatandaş (2011) çalışmasında bilgisayar programcısı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında benzer sonuçlar (Kadınlarda %71 her iki cinse de uygun, erkeklerde %72 her iki cinse de uygun) elde edilmiştir.

Tablo 80. Spor Yorumcusu Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
107.Spor	Kadın	192	2,7344	,67666	3,844	**0,051**
yorumcusu	Erkek	192	2,6823	,76446		

(t=,707, F=84,1, *p>0.05)

Tablo 80'de spor yorumcusu olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Spor yorumcusu olmak cinsiyete göre uygunluğuk arasındaki ilişkiye bakıldığında ise daha çok her iki cinse de uygun (F=84,1) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 81. Ekonomist Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
108.Ekonomist	Kadın	192	2,9792	,17600	41,515	**0,004**
	Erkek	192	2,8646	,51409		

(t=2,922, F=95,3, *p<0.05)

Tablo 81'e bakıldığında ekonomist olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun (F=95,3) olarak görülmektedir.

Tablo 82. Araba Tamircisi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
110.Araba tamircisi	Kadın	192	2,0313	1,00212	14,406	**0,005**
	Erkek	192	1,7500	,96537		

(t=2,801, F=55,2, *p<0.05)

Tablo 82'de araba tamircisi olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok erkeğe uygun (F=55,2) olarak görüldüğü söylenebilir. Bunun yanında araba tamircisi olmak ile her iki cinse de uygun (F=44,3) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 83. Davul Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
8.Davul	Kadın	192	2,5052	,88025	34,541	**0,001**
çalmak	Erkek	192	2,1823	,98316		

(t=3,391, F=66,1, *p<0.05)

Tablo 83'de davul çalmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=66,1) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 84. Bağlama Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
18.Bağlama	Kadın	192	2,9271	,37584	95,030	**0,000**
çalmak	Erkek	192	2,6615	,76232		

(t=4,330, F=89,3, *p<0.05)

Tablo 84'de bağlama çalmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farkılılığın olduğu söylenebilir. Buradan yola çıkılarak bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=89,3) olarak görüldüğü bilinmektedir.

Tablo 85. Keman Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
60.Keman	Kadın	192	2,9271	,34686	0,881	**0,349**
çalmak	Erkek	192	2,9479	,30251		

(t=-,627, F=95,3, *p>0.05)

Tablo 85'te görüldüğü üzere keman çalmak ile cinsiyete uygunluk arasında bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk bağlamında ele alındığında keman çalmak ile her iki cinse de uygunluk (F=95,3) arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 86. Piyano Çalmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
76.Piyano	Kadın	192	2,9635	,25832	0,000	**0,988**
çalmak	Erkek	192	2,9635	,23718		

(t=,000, F=97,7, *p>0.05)

Tablo 86'dan hareketle piyano çalmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında piyano çalmak ile her iki cinse de uygun (F=97,7) olmak arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 87. Resim İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
7.Resim	Kadın	192	2,9688	,20225	18,395	**0,053**
	Erkek	192	2,9063	,39838		

(t=1,938, F=95,1, *p>0.05)

Tablo 87'de resim sanatı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk bağlamında ele alındığında resim sanatı ile her iki cinse de uygunluk (F=95,1) arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 88. Tiyatro İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
17.Tiyatro	Kadın	192	2,9948	,07217	1,343	**0,247**
	Erkek	192	2,9896	,10179		

(t=,578, F=99,2, *p>0.05)

Tablo 88'den hareketle tiyatro sanatı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından değerlendirildiğinde daha çok her iki cinse de uygun (F=99,2) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 89. Dans İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
26.Dans	Kadın	192	2,9375	,26339	5,381	**0,021**
	Erkek	192	2,9219	,36773		

(t=,479, F=91,7, *p<0.05)

Tablo 89'dan dans sanatı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=91,7) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 90. Edebiyat İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
59.Edebiyat	Kadın	192	2,9844	,19080	8,607	**0,004**
	Erkek	192	2,9479	,35061		

(t=1,266, F=96,6, *p<0.05)

Tablo 90'dan hareketle edebiyat sanatı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=96,6) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 91. Sinema İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
70.Sinema	Kadın	192	3,0000	,00000	15,888	**0,051**
	Erkek	192	2,9635	,25832		

(t=1,956, F=99,0, *p>0.05)

Tablo 91'de sinema sanatı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk bağlamında değerlendirildiğinde sinema sanatı ile her iki cinse de uygunluk (F=99,0) arasında ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 92. Futbol İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
5.Futbol	Kadın	192	2,4740	,87391	20,176	**0,056**
	Erkek	192	2,2917	,98594		

(t=1,917, F=66,9, *p>0.05)

Tablo 92'den hareketle futbol spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından değerlendirildiğinde futbol ile her iki cinse de uygun (F=66,9) olmak arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna ek olarak erkeğe uygun olma (F=30,7) azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 93. Basketbol İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
15.Basketbol	Kadın	192	2,8750	,47448	4,537	**0,034**
	Erkek	192	2,8177	,55399		

(t=1,088, F=91,4, *p<0.05)

Tablo 93'de basketbol spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=91,4) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 94. Voleybol İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
24.Voleybol	Kadın	192	2,9167	,31262	45,261	**0,001**
	Erkek	192	2,7813	,46225		

(t=3,362, F=86,5, *p<0.05)

Tablo 94'de voleybol spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun (F=86,5) olma yönündedir.

Tablo 95. Güreş İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
33.Güreş	Kadın	192	2,2552	,98282	4,782	**0,029**
	Erkek	192	1,9063	1,00343		

(t=3,443, F=52,6, *p<0.05)

Tablo 95'den hareketle güreş spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun (F=52,6) olma yönündedir. Buna ek olarak erkeğe uygun (F=46,1) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 96. Cimnastik İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
38.Cimnastik	Kadın	192	2,8802	,35628	12,320	**0,001**
	Erkek	192	2,8125	,44162		

(t=1,653, F=85,4, *p<0.05)

Tablo 96'da cimnastik spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=85,4) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 97. Atletizm İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
44.Atletizm	Kadın	192	2,9635	,25832	12,991	**0,053**
	Erkek	192	2,8958	,40878		

(t=1,940, F=94,8, *p>0.05)

Tablo 97'den hareketle atletizm spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından değerlendirildiğinde atletizm spor dalı ile her iki cinse de uygunluk (F=94,8) arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 98. Halter İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
51.Halter	Kadın	192	2,3385	,97346	12,936	0,029
	Erkek	192	2,1146	1,03215		

(t=2,187, F=57,6, *p<0.05)

Tablo 98'de halter spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=57,6) olarak görüldüğü bilinmektedir. Bunun yanı sıra halter spor dalının erkeğe uygun (F=39,6) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 99. Boks İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
57.Boks	Kadın	192	2,5417	,90278	38,048	**0,000**
	Erkek	192	2,1823	1,02487		

(t=3,646, F=63,3, *p<0.05)

Tablo 99'dan hareketle boks spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=63,3) olarak görüldüğü söylenebilir. Buna ek olarak boks spor dalı ile erkeğe uygun (F=33,3) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir.

Tablo 100. Buz Pateni İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
83.Buz	Kadın	192	2,9792	,22786	34,002	**0,002**
pateni	Erkek	192	2,8698	,42033		

(t=3,170, F=93,2, *p<0.05)

Tablo 100'de buz pateni spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=93,2) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 101. Tenis İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
92.Tenis	Kadın	192	2,9583	,26749	7,105	**0,008**
	Erkek	192	2,9167	,32894		

(t=1,362, F=95,3, *p<0.05)

Tablo 101'den hareketle tenis spor dalı ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=95,3) olarak görüldüğü yönünde oluştuğu söylenebilir.

Tablo 102. Vücut Geliştirme-Fitness İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
101.Vücut	Kadın	192	2,6667	,76804	70,254	**0,000**
geliştirme-fitness	Erkek	192	2,2865	,97413		

(t=4,247, F=72,1, *p<0.05)

Tablo 102'de vücut geliştirme-fitness ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=72,1) olarak görüldüğü yönünde oluştuğu bilinmektedir.

Tablo 103. Para Kazanmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
1.Para	Kadın	192	2,8385	,54145	15,877	**0,063**
Kazanmak	Erkek	192	2,7188	,70456		

(t=1,868, F=88,3, *p>0.05)

Tablo 103'de para kazanmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Para kazanmak ile cinsiyete uygunluk arasındaki ilişkiye bakıldığında ise daha çok her iki cinse de uygun (F=88,3) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 104. Aile Reisi Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
10.Aile reisi	Kadın	192	2,5938	,87523	56,364	**0,000**
olmak	Erkek	192	2,1563	1,04183		

(t=4,455, F=61,7, *p<0.05)

Tablo 104'den hareketle aile reisi olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun (F=61,7) olarak görülmekteyken erkeğe uygun (F=32,6) olarak görenlerin sayısı azımsanmayacak ölçüdedir. Bu durumdan farklı olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada aile reisi olmak ile cinsiyete uygunluk açısından daha çok erkeğe uygun (Kadınlarda %64 erkeğe uygun, erkeklerde %82 erkeğe uygun) olarak görüldüğü saptanmıştır.

Buradan hareketle aile reisi kavramının zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 105. Güçlü Görünmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
20.Güçlü	Kadın	192	2,9583	,43213	18,452	**0,012**
görünmek	Erkek	192	2,8229	,60530		

(t=2,523, F= 90,4, *p<0.05)

Tablo 105'de güçlü görünmek ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=90,4) olarak oluştuğu söylenebilir. Buradan hareketle geleneksel bakış açısından farklı olarak güçlü görünmek zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 106. Duygusal Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
28.Duygusal	Kadın	192	2,9427	,25449	20,237	**0,039**
olmak	Erkek	192	2,8750	,37598		

(t=2,066, F=91,1, *p<0.05)

Tablo 106'da duygusal olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=91,1) olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu durumdan farklı olarak Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada duygusal olmak ile kadınsılık (0.75) arasında bir ilişkinin olduğunu saptarken Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada duygusal olmak ile kadınsılık (0.33) arasında bir ilişkinin olduğu ve son olarak da Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada da benzer olarak duygusal olmak ile kadına uygunluk (Kadınlarda %45 kadına uygun, erkeklerde %48 kadına uygun) arasında bir ilişkinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Buradan hareketle duygusal olmak ile kadına uygunluk arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir ancak bu durumun zaman içerisinde her iki cinse de uygunluk yönünde değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 107. Akıllı-Mantıklı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
29.Akıllı-	Kadın	192	2,9740	,21550	6,351	**0,012**
mantıklı olmak	Erkek	192	2,9427	,34223		

(t=1,071, F=97,1, *p<0.05)

Tablo 107'den hareketle akıllı-mantıklı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=97,1) olarak görüldüğü bilinmektedir. Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada akıllı-mantıklı olmak ile erkeksilik (0.81) arasında bir ilişkinin olduğu görülmekteyken buna benzer olarak Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada akıllı-mantıklı olmak ile erkeksilik (0.39) arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ise akıllı-mantıklı olmak ile her iki cinse de uygun (Kadınlarda %68 her iki cinse de uygun, erkeklerde %64 her iki cinse de uygun) olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle akıllı-mantıklı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygun olarak görülmesine doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 108. Saldırganlık İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
35.Saldırganlık	Kadın	192	3,7656	,65703	19,698	**0,019**
	Erkek	192	3,5729	,92374		

(t=2,356, F=81,3, *p<0.05)

Tablo 108'den haraketle saldırganlık ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun değil (F=81,3) olarak görüldüğü söylenebilir. Bu durumdan farklı olarak Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada saldırganlık ile cinsiyete uygunluk arasında daha çok erkeksi (0.90) olarak görüldüğü Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada da benzer olarak saldırganlık ile erkeksi (0.24) olma arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle zaman içerisinde saldırganlık davranışının erkeğe uygun olarak görülmesinden her iki cinse de uygun olarak görülmemesine doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 109. Başarılı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
40.Başarılı	Kadın	192	2,9948	,12522	17,243	**0,066**
olmak	Erkek	192	2,9427	,37157		

(t=1,841, F=96,9, *p>0.05)

Tablo 109'da başarılı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından ele alındığında başarılı olmak daha çok her iki cinse de uygun (F=96,6) olarak görüldüğü söylenebilir.

Tablo 110. Otoriter Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
41.Otoriter	Kadın	192	3,0833	,62524	46,079	**0,000**
olmak	Erkek	192	2,7031	,96558		

(t=4,580, F=69,3, *p<0.05)

Tablo 110'dan hareketle otoriter olmak ile cinsiyete uygunluk arassında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=69,3) olma yönünde oluştuğu bilinmektedir. Bu durumdan farklı olarak Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada otoriter olmak ile erkeksilik (0.85) arasında bir ilişkinin olduğunu saptamaktayken benzer olarak Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada da erkeksi (0.49) olarak görülmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Kadınlarda %87 erkeğe uygun, erkeklerde %62 erkeğe uygun). Buradan hareketle otoriter olmak ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 111. Kibar, Nazik Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
45.Kibar, nazik	Kadın	192	2,9583	,22497	27,910	**0,016**
olmak	Erkek	192	2,8802	,38455		

(t=2,430, F=92,4, *p<0.05)

Tablo 111'de kibar, nazik olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın

daha çok her iki cinse de uygun (F=92,4) olarak görüldüğü söylenebilir. Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada yumuşak, nazik olmak ile cinsiyete uygunluk ile kadınsı (0.83) olma arasında bir ilişkinin olduğunu Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada yumuşak, nazik olmak ile kadınsı (0.44) olma arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar (Kadınlarda %52 kadına uygun, erkeklerde %55 kadına uygun) elde edilmiştir. Buradan hareketle cinsiyetlere uygunluk ile kibar, nazik olmak arasında kadına uygun olarak görülmesinden her iki cinse de uygun olarak görülmesine doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 112. Ağlamak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
48.Ağlamak	Kadın	192	3,0313	,28773	6,716	**0,010**
	Erkek	192	3,0156	,47422		

(t=,390, F=87,0, *p<0.05)

Tablo 112'den hareketle ağlamak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=87,0) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ağlamak ile kadına uygunluk (Kadınlarda %74 kadına uygun, erkeklerde %82 kadına uygun) arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle cinsiyete uygunluk ile ağlamak arasında kadına uygun olarak görülmesinden her iki cinse de uygun olarak görülmesine doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 113. Mavi Renk İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
53.Mavi	Kadın	192	2,8438	,52832	21,226	**0,021**
renk	Erkek	192	2,6979	,69583		

(t=2,313, F=87,5, *p<0.05)

Tablo 113'de mavi renk ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Buradan hareketle bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=87,5) olarak görüldüğü bilinmektedir. Geleneksel

söylemin aksine bu bulgu mavi renk ile erkeğe uygunluğun zaman içerisinde her iki cinse de uygun olarak değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 114. Anlayışlı Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
65.Anlayışlı	Kadın	192	3,0104	,14434	1,101	**0,198**
olmak	Erkek	192	2,9844	,23947		

(t=1,291, F=97,7, *p>0.05)

Tablo 114'den hareketle anlayışlı olmak ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete uygunluk açısından bakıldığında anlayışlı olmak ile her iki cinse de uygun (F=97,7) olmak arasında bir ilişkinin olduğu bilinmektedir. Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada anlayışlı olmak ile kadınsılık (0.87) arasında bir ilişkinin olduğunu saptamıştır. Buna benzer olarak Dökmen (1999) çalışmasında anlayışlı olmak ile kadınsılık (0.38) arasında bir ilişkinin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tablo 115. Cesur Olmak İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
71.Cesur	Kadın	192	2,9375	,34890	35,684	**0,004**
olmak	Erkek	192	2,7917	,61255		

(t=2,867, F=93,2, *p<0.05)

Tablo 115'te cesur olmak ile cinsiyete göre uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun (F=93,2) olarak görülmektedir. Kavuncu (1987) çalışmasında gözüpek olmak ile erkeksilik (0.92) arasında bir ilişki olduğunu, Dökmen (1999) çalışmasında gözüpek olmak ile erkeksi olmak (0.42) olmak arasında bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Buna ek olarak Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada cesur olmak ile her iki cinse de uygunluk (Kadınlarda %52 iki cinse de uygun, erkeklerde %49 iki cinse de uygun) arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buradan hareketle zaman içerisinde cesur olmak erkekliğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 116. Pembe Renk İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
90.Pembe	Kadın	192	2,8177	,40039	60,299	**0,000**
renk	Erkek	192	2,6302	,51544		

(t=3,981, F=72,7, *p<0.05)

Tablo 116'da görüldüğü üzere pembe renk ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=72,7) olarak oluştuğu görülmektedir. Bilinenin aksine pembe renk daha çok kadına uygun olarak görülmekteyken zaman içerisinde bu durumun her iki cinse uygun olarak değişim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 117. Girişimcilik İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
95.Girişimcilik	Kadın	192	2,9948	,16171	28,159	**0,010**
	Erkek	192	2,9115	,41877		

(t=1,470, F=96,6, *p<0.05)

Tablo 117'de girişimcilik ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun (F=96,6) olarak gerçekleşmiştir. Kavuncu (1987) tarafından yapılan çalışmada girişken olmak ile cinsiyete uygunluk arasında daha çok erkeksi (0.77) olarak ortaya çıkarmaktayken buna benzer olarak Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir (0.48). Buradan hareketle girişimcilik ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 118. Aile Gelirini/Geçimini Üstlenmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
103.Aile	Kadın	192	2,7969	,61855	44,819	**0,002**
gelirini/geçimini	Erkek	192	2,5573	,84806		
üstlenmek						

(t=3,163, F=82,6, *p<0.05)

Tablo 118'de aile gelirini/geçimini üstlenmek ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=82,6) olarak görüldüğü bilinmektedir. Vatandaş (2011) tarafından yapılan çalışmada ailenin gelirini/geçimini üstlenmek ile erkeğe uygunluk (Kadınlarda %80 erkeğe uygun, erkeklerde %91 erkeğe uygun) arasında bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Buradan hareketle aile gelirini/geçimini üstlenmek ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru bir değişimin olduğu söylenebilir.

Tablo 119. İtaat Etmek İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
111.İtaat	Kadın	192	3,5781	,51586	13,817	**0,000**
etmek	Erkek	192	3,3125	,70618		

(t=4,209, F=51,3, *p<0.05)

Tablo 119'den hareketle itaat etmek ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılık daha çok her iki cinse de uygun değil (F=51,3) olarak görülmekteyken her iki cinse de uygun (F=42,7) olarak gerçekleşmiştir. Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada itaatkar, boyun eğen ile cinsiyete uygunluk arasında daha çok kadınsı (0.23) olarak belirtildiği görülmekteyken Vatandaş (2011) tarafında ypılan çalışmada da buna benzer (Kadınlarda %32 kadına uygun, erkeklerde %49 kadına uygun) sonuçlar elde edilmiştir. Buradan hareketle itaat etmek ile cinsiyete uygunluk arasında zaman içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygun değil tutumuna doğru bir değişimin olduğu görülmektedir.

Tablo 120. Sayısal Zeka İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
12.Sayısal	Kadın	192	2,9323	,35536	1,145	**0,285**
Zeka	Erkek	192	2,9167	,40070		

(t=,404, F=95,3, *p>0.05)

Tablo 120'de sayısal zeka ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Güven (2001) tarafından yapılan

çalışmada sezgisel matematik konusunda sayısal zeka türü ile cinsiyete uygunluk arasında bir farklılığın olmadığı ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 121. Sosyal Zeka İle Cinsiyete Uygunluk Arasındaki İlişki

	CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	F	p*
55.Sosyal	Kadın	192	2,9844	,19080	7,259	**0,007**
zeka	Erkek	192	2,9427	,32657		

(t=1,526, F=97,4, *p<0.05)

Tablo 121'de sosyal zeka ile cinsiyete uygunluk arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın daha çok her iki cinse de uygun (F=97,4) olarak görüldüğü söylenebilir.

3.8.3. Hak Temelli Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci varsayımını sosyo-demografik özellikler ile hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Buradan hareketle katılımcılardan araştırma ölçeği içerisinde C bölümünde verilen sivil haklarla (27 ifade), siyasi haklarla (6 ifade) ve sosyal haklarla (6 ifade) ilgili ifadelerin kendilerine göre en uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Bu bağlamda sosyo-demografik özellikler ile hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir.

Sosyo-demografik özellikler içerisinde yer alan cinsiyet değişkeni ile hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasındaki ilişki t-testi ile yaş, eğitim durumu, hayatın çoğunlukla geçtiği yer, Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi, ailenin toplam aylık geliri, dindarlık düzeyi ve kimlik tanımlaması ile hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasındaki ilişki ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

3.8.3.1. Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci varsayımı içerisinde yer alan ilk alt varsayımı sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Araştırma ölçeği içerisinde C bölümünde verilen sivil haklarla ilgili 27 ifadenin sosyo-demografik özellikler ile olan ilişkisi ele alınmıştır.

Tablo 122. Cinsiyet İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
Kadın	192	2,6642	,41208	13,954	**0,000**
Erkek	192	2,8835	,54470		

(t=-4,450, F=13,954, *p<0.05)

Tablo 122'de cinsiyet ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir (F=13,954, p<0.05). Buradan hareketle sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi konusunda erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin (2,8835) kadın katılımcılara (2,6642) göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 123. Yaş İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
15-25 (1)	146	**2,6012**	,46286	14,572	**0,000**	3>1, 4>1,
26-35 (2)	96	2,7068	,43215			5>1, 6>1,
36-45 (3)	60	2,8525	,49232			4>2, 5>2,
46-55 (4)	45	3,0148	,49649			6>2, 6>3
56-65 (5)	25	3,1363	,40058			
66 ve üzeri (6)	12	**3,3580**	,26489			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p<0.05

Tablo 123'de yaş ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre gruplar arası anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir (F=14,572, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığı görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizi sonuçlarına göre 36-45 yaş aralığında yer alan katılımcıların (2,8525) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,6012) göre, 46-55 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,0148) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,6012) göre, 56-65 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3.1363) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,6012) göre, 66 ve üzeri yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,3580) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,6012) göre, 46-55 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,0148) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin 26-35 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,7068) göre, 56-65 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3.1363) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin 26-35 yaş aralığına (2,7068) göre, 66 ve üzeri yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,3580) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin 26-35 yaş aralığına (2,7068) göre, 66 ve üzeri yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,3580) sivil hakalrın kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin 36-45 yaş aralığına (2,8525) göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Benzer olarak Arıcı (2011) tarafından yapılan çalışmada yaş ile eşitlikçi tutumu benimseme arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buradan hareketle yaş aralığının artamasıyla sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 124. Eğitim Seviyesi İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Okur-yazar değil (1)	2	**3,2407**	,39284	14,840	**0,000**	3>2,
İlkokul-ortaokul (2)	73	3,1111	,44230			4>2,
Lise (3)	106	2,7883	,51454			5>2
Önlisans-Lisans (4)	190	2,6507	,43342			
Lisansüstü (5)	13	**2,4900**	,53909			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p<0.05

Tablo 124'ten hareketle eğitim seviyesi ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=14,840, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre eğitim seviyesi lise olan katılımcıların (2,7883) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcılara (3,1111) göre, eğitim seviyesi önlisans-lisans olan katılımcıların (2,6507) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcılara (3,1111) göre, eğitim seviyesi lisansüstü olan katılımcıların (2,4900) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcılara (3,1111) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna benzer olarak Uçan ve Baydur (2016) tarafından yapılan çalışmada da eğitim seviyesi ile eşitlikçi tutumu benimseme düzeyi arasında ilişkini olduğu görülmektedir. Buradan hareketle eğitim seviyesinin yükselmesiyle sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin de yükseldiği görülmektedir.

Tablo 125. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Büyükşehir (1)	49	**2,6175**	,41878	2,432	**0,065**	
İl Merkezi (2)	21	2,8395	,47116			
İlçe Merkezi (3)	303	2,7874	,48552			
Köy (4)	11	**2,9697**	,88917			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p>0.05

Tablo 125'te hayatın çoğunlukla geçtiği yer ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle hayatın çoğunlukla geçtiği yer ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 126. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Doğduğundan beri (1)	252	2,8000	,48545	1,918	**0,107**	
2 yıldan az (2)	18	2,8148	,35502			
3-6 yıl (3)	17	**2,4880**	,37799			
7-10 yıl (4)	24	**2,8287**	,46347			
10 yıldan fazla (5)	73	2,7220	,56938			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p>0.05

Tablo 126'da görüldüğü üzere Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 127. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
4.250 TL ve daha az (1)	26	2,7322	,61247	5,328	**0,001**	2>4
4.251-6.000 TL (2)	68	**2,9499**	,52256			
6.001-10.000 TL (3)	140	2,8034	,46625			
10.000 TL ve üzeri (4)	150	**2,6736**	,46377			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p<0.05

Tablo 127'de ailenin toplam aylık geliri ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=5,328, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre ailenin toplam aylık geliri 4.251-6.000 TL arasında olan katılımcıların (2,9499) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin ailenin aylık geliri 10.000 TL ve üzeri olan katılımcılara (2,6736) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumdan farklı olarak Esen, Öztük ve Siyez (2018) tarafından yapılan çalışmada gelir seviyesi ile eşitlikçi tutumu benimseme arasında bir ilişkinin olduğunu saptamıştır. Buradan hareketle araştırmanın bulgularından yola çıkılarak ailenin toplam aylık gelirinin yükselmesi ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 128. Dindarlık Düzeyi İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Hiç dindar değil	38	**2,4834**	,39927	4,928	**0,000**	4>1, 6>1, 7>1,
2	21	2,5062	,31500			8>1, 9>1, 7>2,
3	29	2,6488	,35061			9>2, 7>3, 7>5
4	32	2,8634	,44329			
5	80	2,7361	,49373			
6	58	2,8238	,40946			
7	49	**3,0106**	,46897			
8	41	2,8735	,54747			
9	17	3,0022	,42157			
Çok dindar	19	2,6667	,82208			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p<0.05

Tablo 128'de görüldüğü üzere dindarlık düzeyi ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,928, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır. Bu analize göre kendisini 4. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (2,8634) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi hiç dindar değil olarak gören katılımcılara (2,4834) göre, kendisini 6. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (2,8238) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin hiç dindar değil olarak gören katılımcılara göre (2,4834), kendisini 7. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0106) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcılara (2,4834) göre, kendisini 8. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (2,8735) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcılara (2,4834) göre, kendisini 9. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0022) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcılara (2,4834) göre, kendisini 7. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0106) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini 2. Düzey dindar

olarak gören katılımcılara (2,5062) göre, kendisini 9. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0022) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini 2. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,5062) göre, kendisini 7. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0106) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini 3. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,6488) göre, kendisini 7. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0106) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini 5. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,7361) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle dindarlık düzeyinin artmasıyla sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyinin de arttığı görülmektedir.

Tablo 129. Kimlik Tanımı İle Sivil Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Dindar (1)	30	**3,0284**	,69683	5,550	**0,000**	1>4, 1>5,
Muhafazakar (2)	16	3,0093	,56129			1>6, 1>10,
Milliyetçi (3)	60	3,0235	,52617			3>4, 3>5,
Özgürlükçü (4)	108	2,6746	,41460			3>6, 3>10
Hümanist (5)	28	2,5437	,31135			
Modern (6)	58	2,6213	,49385			
Gelenekçi (7)	25	2,9378	,43043			
Liberal (8)	8	2,5972	,30761			
Sosyalist (9)	12	2,5957	,24793			
Feminist (10)	8	**2,3750**	,09378			
Çevreci (11)	20	2,8556	,36879			
Diğer (12)	11	2,8316	,45008			
Toplam	384	2,7738	,49467			

*p<0.05

Tablo 129'da kimlik tanımı ile sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=5,550, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey karşılaştırma analizine göre kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcıların (3,0284) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin

kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcılara (2,6746) göre, kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcıların (3,0284) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini hümanist olarak tanımlayan katılımcılara (2,5437) göre, kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcıların (3,0284) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini modern olarak tanımlayan katılımcılara (2,6213) göre, kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcıların (3,0284) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini feminist olarak tanımlayan katılımcılara (2,3750) göre, kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcıların (3,0235) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcılara (2,6746) göre, kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcıların (3,0235) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini hümanist olarak gören katılımcılara (2,5437) göre, kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcıların (3,0235) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini modern olarak gören katılımcılara (2,6213) göre, kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcıların (3,0235) sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini feminist olarak gören katılımcılara (2,3750) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.8.3.2. Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci varsayımı içerisinde yer alan ikinci alt varsayımı siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Araştırma ölçeği içerisinde C bölümünde verilen siyasi haklarla ilgili 6 ifadenin sosyo-demografik özellikler ile olan ilişkisi ele alınmıştır.

Tablo 130. Cinsiyet İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
Kadın	192	1,8681	,37475	35,760	**0,000**
Erkek	192	2,1997	,71207		

*p<0.05

Tablo 130'da cinsiyet ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir (F=35,760, p<0.05). Buradan hareketle siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi konusunda erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin (2,1997) kadın katılımcılara (1,8681) göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 131. Yaş İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
15-25 (1)	146	1,9840	,63195	1,603	**0,158**	
26-35 (2)	96	**1,9687**	,49989			
36-45 (3)	60	2,0667	,57506			
46-55 (4)	45	2,1185	,71299			
56-65 (5)	25	**2,2533**	,55719			
66 ve üzeri (6)	12	**2,2222**	,20515			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p>0.05

Tablo 131'de görüldüğü üzere yaş ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle yaş ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 132. Eğitim Seviyesi İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Okur-yazar değil (1)	2	**2,5833**	,58926	3,525	**0,008**	2>4
İlkokul-ortaokul (2)	73	2,2215	,62178			
Lise (3)	106	2,0597	,64619			
Önlisans-Lisans (4)	190	1,9518	,52831			
Lisansüstü (5)	13	**1,8846**	,62132			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p<0.05

Tablo 132'den hareketle eğitim seviyesi ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=3,525, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcıların (2,2215) siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimseme düzeyinin eğitim seviyesi önlisans-lisans olan katılımcılara (1,9518) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 133. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Büyükşehir (1)	49	**1,9286**	,62175	4,494	**0,004**	4>1, 4>3
İl Merkezi (2)	21	2,0794	,53130			
İlçe Merkezi (3)	303	2,0259	,55557			
Köy (4)	11	**2,6364**	1,10508			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p<0.05

Tablo 133'de hayatın çoğunlukla geçtiği yer ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,494, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizinde hayatını çoğunlukla köyde geçiren

katılımcıların (2,6364) siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin hayatını çoğunlukla büyükşehirde geçiren katılımcılara (1,9286) göre, hayatını çoğunlukla köyde geçiren katılımcıların (2,6364) hayatını çoğunlukla ilçe merkezinde geçiren katılımcılara (2,0259) göre siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 134. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Doğduğundan beri (1)	252	2,0450	,58663	1,056	**0,378**	
2 yıldan az (2)	18	2,0926	,67694			
3-6 yıl (3)	17	**1,7843**	,33211			
7-10 yıl (4)	24	**2,1389**	,62683			
10 yıldan fazla (5)	73	2,0046	,62111			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p>0.05

Tablo 134'de Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 135. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
4.250 TL ve daha az (1)	26	2,1218	,63868	1,555	**0,200**	
4.251-6.000 TL (2)	68	2,1471	,67257			
6.001-10.000 TL (3)	140	**2,0274**	,55892			
10.000 TL ve üzeri (4)	150	**1,9733**	,57153			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p>0.05

Tablo 135'den hareketle ailenin toplam aylık geliri ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle ailenin toplam aylık geliri ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 136. Dindarlık Düzeyi İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Hiç dindar değil	38	**1,9298**	,69385	1,977	**0,041**	
2	21	1,8175	,26825			
3	29	1,9310	,45538			
4	32	2,0573	,52978			
5	80	1,9250	,42255			
6	58	2,0402	,56911			
7	49	2,2449	,64648			
8	41	2,0935	,76199			
9	17	**2,2157**	,54571			
Çok dindar	19	**2,2018**	,87415			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p<0.05

Tablo 136'da dindarlık düzeyi ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=1,977, p<0.05). Ancak farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre kendisini dindarlık düzeyi bakımından bir numara ile nitelendiren katılımcılar arasında bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 137. Kimlik Tanımı İle Siyasi Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Dindar (1)	30	2,3111	,73726	3,530	**0,000**	1>4,
Muhafazakar (2)	16	**2,3125**	,90855			1>5,
Milliyetçi (3)	60	2,2361	,66899			3>4
Özgürlükçü (4)	108	1,8580	,38724			
Hümanist (5)	28	**1,8155**	,37772			
Modern (6)	58	2,0057	,56624			
Gelenekçi (7)	25	2,1733	,61516			
Liberal (8)	8	1,9792	,22603			
Sosyalist (9)	12	1,9167	,58818			
Feminist (10)	8	1,6875	,05893			
Çevreci (11)	20	2,1583	,67207			
Diğer (12)	11	2,0758	,83454			
Toplam	384	2,0339	,59200			

*p<0.05

Tablo 137'de kimlik tanımı ile siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=3,530, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcıların (2,3111) siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcılara (1,8580), kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcıların (2,3111) siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini hümanist olarak göre katılımcılara (1,8155) göre, kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcıların (2,2361) siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcılara (1,8580) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.8.3.3. Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci varsayımı içerisinde yer alan üçüncü alt varsayımı sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Araştırma ölçeği içerisinde C bölümünde verilen sosyal haklarla ilgili 6 ifadenin sosyo-demografik özellikler ile olan ilişkisi ele alınmıştır.

Tablo 138. Cinsiyet İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
Kadın	192	2,8576	,52676	0,562	**0,001**
Erkek	192	3,0373	,48619		

*p<0.05

Tablo 138'de cinsiyet ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir (F=0,562, p<0.05). Buradan hareketle sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi konusunda erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin (3,0373) kadın katılımcılara (2,8576) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durumdan farklı olarak Baran, Siyez ve Kaptanoğlu tarafından yapılan çalışmada toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eşitlikçi tutumu benimseyenlerin cinsiyetlere göre kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre eşitlikçi tutumu benimsediği görülmektedir.

Tablo 139. Yaş İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
15-25 (1)	146	**2,8584**	,52898	3,648	**0,003**	5>1,
26-35 (2)	96	2,9410	,50319			6>1
36-45 (3)	60	2,9306	,52731			
46-55 (4)	45	3,0407	,53319			
56-65 (5)	25	3,1867	,32030			
66 ve üzeri (6)	12	**3,3194**	,22983			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p<0.05

Tablo 139'da yaş ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=3,648, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre 56-65 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,1867) sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,8584) göre, 66 ve üzeri yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,3194) sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,8584) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle yaş aralığının artmasıyla sosyal hakların kullanımı konusunda toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme tutumlarının da arttığı söylenebilir.

Tablo 140. Eğitim Seviyesi İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Okur-yazar değil (1)	2	**3,2500**	,58926	3,374	**0,010**	2>3,
İlkokul-ortaokul (2)	73	3,1142	,50756			2>5
Lise (3)	106	2,8884	,54371			
Önlisans-Lisans (4)	190	2,9307	,47701			
Lisansüstü (5)	13	**2,6923**	,63409			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p<0.05

Tablo 140'dan hareketle eğitim seviyesi ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=3,374, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey karşılaştırma analizine göre eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcıların (3,1142) sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin eğitim seviyesi lise olan katılımcılara (2,8884) göre, eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcıların (3,1142) sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin eğitim seviyesi lisansüstü olan katılımcılara (2,6923) göre sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 141. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Büyükşehir (1)	49	2,8673	,52150	1,754	**0,156**	
İl Merkezi (2)	21	2,9286	,58112			
İlçe Merkezi (3)	303	**2,9505**	,50214			
Köy (4)	11	**3,2576**	,62523			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p>0.05

Tablo 141'de hayatın çoğunlukla geçtiği yer ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle hayatın çoğunlukla geçtiği yer ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 142. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Doğduğundan beri (1)	252	2,9392	,51798	0,183	**0,947**	
2 yıldan az (2)	18	2,9722	,63465			
3-6 yıl (3)	17	**2,9216**	,45688			
7-10 yıl (4)	24	**3,0278**	,48819			
10 yıldan fazla (5)	73	2,9498	,50053			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p>0.05

Tablo 142'den hareketle Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 143. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
4.250 TL ve daha az (1)	26	2,9103	,60595	2,164	**0,092**	
4.251-6.000 TL (2)	68	**3,0123**	,63827			
6.001-10.000 TL (3)	140	3,0060	,45034			
10.000 TL ve üzeri (4)	150	**2,8700**	,48384			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p>0.05

Tablo 143'de görüldüğü üzere ailenin toplam aylık geliri ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle ailenin toplam aylık geliri ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 144. Dindarlık Düzeyi İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Hiç dindar değil	38	2,8772	,48349	1,715	**0,084**	
2	21	2,9603	,39407			
3	29	2,8966	,52405			
4	32	2,9271	,39015			
5	80	2,8875	,58867			
6	58	3,0172	,41145			
7	49	**3,1395**	,41156			
8	41	**2,7805**	,54701			
9	17	3,0392	,46596			
Çok dindar	19	3,0088	,83236			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p>0.05

Tablo 144'de dindarlık düzeyi ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0.05). Buradan hareketle dindarlık düzeyi ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 145. Kimlik Tanımı İle Sosyal Hakların Kullanımı Yönündeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Benimsenme Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Dindar (1)	30	3,0778	,59489	1,829	**0,048**	
Muhafazakar (2)	16	3,1250	,60400			
Milliyetçi (3)	60	**3,1167**	,49698			
Özgürlükçü (4)	108	2,8657	,54088			
Hümanist (5)	28	**2,7560**	,39928			
Modern (6)	58	2,8822	,52054			
Gelenekçi (7)	25	3,0133	,49981			
Liberal (8)	8	2,9167	,48795			
Sosyalist (9)	12	3,0694	,47915			
Feminist (10)	8	2,9167	,19920			
Çevreci (11)	20	2,8583	,41632			
Diğer (12)	11	2,9697	,30567			
Toplam	384	2,9475	,51415			

*p>0.05

Tablo 145'de kimlik tanımı ile sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=1,977, p<0.05). Ancak farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre katılımcılar arasında gruplar arası bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

3.8.4. Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar İle Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki

Araştırmanın üçüncü varsayımını sosyo-demografik özellikler ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Buradan hareketle katılımcılardan araştırma ölçeği içerisinde C bölümünde verilen cinsel yönelime ilişkin toplumsal farkındalığın tespiti ile ilgili (17 ifade) ifadelerin kendilerine göre en uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Bu bağlamda sosyo-demografik özellikler ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasındaki ilişki incelenmiştir.

Sosyo-demografik özellikler içerisinde yer alan cinsiyet değişkeni ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasındaki ilişki t-testi ile yaş, eğitim durumu, hayatın çoğunlukla geçtiği yer, Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi, ailenin toplam aylık geliri, dindarlık düzeyi ve kimlik tanımlaması ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasındaki ilişki ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Tablo 146. Cinsiyet İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

CİNSİYET	Sayı	Ortalama	SS	f	p*
Kadın	192	3,0872	,60609	0,893	**0,000**
Erkek	192	2,8275	,57665		

*p<0.05

Tablo 146'da cinsiyet ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu görülmektedir (F=0,893, p<0.05). Buradan hareketle cinsel yönelime ilişkin tutumlar konusunda kadın katılımcıların

cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin (3,0872) erkek katılımcılara (2,8275) göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 147. Yaş İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
15-25 (1)	146	**3,1845**	,62631	8,341	**0,000**	1>2,
26-35 (2)	96	2,9121	,57351			1>3,
36-45 (3)	60	2,7750	,53495			1>4,
46-55 (4)	45	**2,6861**	,63115			1>5
56-65 (5)	25	2,7875	,36710			
66 ve üzeri (6)	12	2,8385	,20376			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 147'de yaş ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=8,341, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,1845) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin 26-35 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,9121) göre, 15-25 yaş aralığında yer alan katılımcıların (3,1845) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin 36-45 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,7750) göre, 15-25 yaş aralığında yer katılımcıların (3,1845) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin 46-55 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,6861) göre, 15-25 yaş aralığından yer alan katılımcıların (3,1845) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin 56-65 yaş aralığında yer alan katılımcılara (2,7875) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle yaş aralığının artmasıyla cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

Tablo 148. Eğitim Seviyesi İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Okur-yazar değil (1)	2	**2,3750**	,97227	6,977	**0,000**	3>2,
İlkokul-ortaokul (2)	73	2,6473	,45505			4>2
Lise (3)	106	3,0348	,61134			
Önlisans-Lisans (4)	190	3,0289	,61452			
Lisansüstü (5)	13	**3,1106**	,58249			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 148'de eğitim seviyesi ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=6,977, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre eğitim seviyesi lise olan katılımcıların (3,0348) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcılara (2,6473) göre, eğitim seviyesi önlisans-lisans olan katılımcıların (3,0289) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul olan katılımcılara (2,6473) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle eğitim seviyesinin artmasıyla cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Tablo 149. Hayatın Çoğunlukla Geçtiği Yer İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Büyükşehir (1)	49	**3,2564**	,54773	6,318	**0,156**	1>2,
İl Merkezi (2)	21	**2,6756**	,58551			1>3
İlçe Merkezi (3)	303	2,9361	,59650			
Köy (4)	11	2,7500	,69147			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 149'dan hareketle hayatın çoğunlukla geçtiği yer ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=6,318, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını

tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre hayatını çoğunlukla büyükşehirde geçiren katılımcıların (3,2564) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin hayatını çoğunlukla il merkezinde geçiren katılımcılara (2,6756) göre, hayatını çoğunlukla büyükşehirde geçiren katılımcıların (3,2564) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin hayatını çoğunlukla ilçe merkezinde geçiren katılımcılara (2,9361) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle yerleşim yerinin büyümesiyle cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Tablo 150. Turgutlu İlçe Merkezinde Yaşama Süresi İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Doğduğundan beri (1)	252	**2,8956**	,60336	5,456	**0,000**	3>1,
2 yıldan az (2)	18	2,9063	,72484			3>2,
3-6 yıl (3)	17	**3,5625**	,52291			3>4,
7-10 yıl (4)	24	3,0260	,48898			3>5
10 yıldan fazla (5)	73	3,0197	,55706			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 150'den hareketle Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süresi ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=5,456, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre 3-6 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların (3,5625) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin doğma büyüme Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara (2,8956) göre, 3-6 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların (3,5625) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin 2 yıldan az zamandır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara (2,9063) göre, 3-6 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların (3,5625) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin 7-10 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara (3,0260) göre, 3-6 yıldır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların (3,5625) cinsel yönelime

ilişkin olumlu tutum düzeyinin 10 yıldan fazladır Turgutlu ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara (3,0197) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 151. Ailenin Toplam Aylık Geliri İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
4.250 TL ve daha az (1)	26	2,8101	,68886	3,217	**0,023**	4>2
4.251-6.000 TL (2)	68	**2,8070**	,61482			
6.001-10.000 TL (3)	140	2,9554	,61110			
10.000 TL ve üzeri (4)	150	**3,0529**	,56511			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 151'de görüldüğü ailenin toplam aylık geliri ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=3,217, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre ailenin toplam aylık gelirinin 10.000 TL ve üzeri olan katılımcıların (3,0529) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin ailenin toplam aylık gelirinin 4.251-6.000 TL olan katılımcılara (2,8070) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle ailenin toplam aylık gelirinin yükselmesiyle cinsel yönelim ilişkin olumlu tutum düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

Tablo 152. Dindarlık Düzeyi İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Hiç dindar değil	38	**3,3766**	,52863	8,140	**0,000**	1>4, 1>6, 1>7, 1>8, 1>9, 1>10, 2>7, 2>8, 2>9, 2>10, 3>8, 3>9, 5>8, , 5>9
2	21	3,3661	,58906			
3	29	3,1832	,49634			
4	32	2,9023	,50200			
5	80	3,0344	,61010			
6	58	2,9310	,44973			
7	49	2,7908	,57841			
8	41	2,6738	,59711			
9	17	**2,4449**	,36436			
Çok dindar	19	**2,6711**	,81059			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 152'de görüldüğü üzere dindarlık düzeyi ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=8,140, p<0.05). Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizine göre kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcıların (3,3766) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 4. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,9023) göre, kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcıların (3,3766) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 6. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,9310) göre, kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcıların (3,3766) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 7. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,7908) göre, kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcıların (3,3766) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 8. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,6738) göre, kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcıların (3,3766) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 9. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,4449) göre, kendisini hiç dindar değil olarak gören katılımcıların (3,3766) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini çok dindar olarak gören katılımcılara (2,6711) göre, kendisini 2.

Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,3661) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 7. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,7908) göre, kendisini 2. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,3661) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 8. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,6738) göre, kendisini 2. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,3661) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 9. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,4449) göre, kendisini 2. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,3661) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini çok dindar olarak gören katılımcılara (2,6711) göre, kendisini 3. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,1832) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 8. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,6738) göre, kendisini 3. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,1832) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 9. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,4449) göre, kendisini 5. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0344) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 8. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,6738) göre, kendisini 5. Düzey dindar olarak gören katılımcıların (3,0344) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini 9. Düzey dindar olarak gören katılımcılara (2,4449) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle dindarlık düzeyinin azalmasıyla cinsel yönelime ilişki olumlu tutum düzeylerinin artması arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 153. Kimlik Tanımı İle Cinsel Yönelime İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişki

	Sayı	Ortalama	SS	f	p*	Tukey
Dindar (1)	30	2,5750	,47468	8,916	**0,000**	4>1,5>1,
Muhafazakar (2)	16	**2,2773**	,50102			6>1,9>1,
Milliyetçi (3)	60	2,6573	,57645			10>1,4>2,
Özgürlükçü (4)	108	3,1609	,54842			5>2, 6>2,
Hümanist (5)	28	3,1451	,61779			7>2, 8>2,
Modern (6)	58	3,0582	,57507			9>2,10>2,
Gelenekçi (7)	25	2,8850	,52063			4>3, 5>3,
Liberal (8)	8	3,1953	,45247			6>3, 9>3,
Sosyalist (9)	12	**3,4948**	,47856			10>3
Feminist (10)	8	3,4141	,72035			
Çevreci (11)	20	2,8750	,29455			
Diğer (12)	11	2,8409	,62710			
Toplam	384	2,9574	,60493			

*p<0.05

Tablo 153'den hareketle kimlik tanımı ile cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir (F=8,916, p<0.05). Farklılığın nereden kaynaklandığını görebilmek amacıyla yapılan Tukey karşılaştırma analizine göre kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcıların (3,1609) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcılara (2,5750) göre, kendisini hümanist olarak tanımlayan katılımcıların (3,1451) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcılara (2,5750) göre, kendisini modern olarak tanımlayan katılımcıların (3,0582) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcılara (2,5750) göre, kendisini sosyalist olarak tanımlayan katılımcıların (3,4948) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcılara (2,5750) göre, kendisini feminist olarak tanımlayan katılımcıların (3,4141) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini dindar olarak tanımlayan katılımcılara (2,5750) göre, kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcıların (3,1609) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini hümanist olarak tanımlayan katılımcıların (3,1451) cinsel yönelime

ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini modern olarak tanımlayan katılımcıların (3,0582) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini gelenekçi olarak tanımlayan katılımcıların (2,8850) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini liberal olarak tanımlayan katılımcıların (3,1953) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini sosyalist olarak tanımlayan katılımcıların (3,4948) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini feminist olarak tanımlayan katılımcıların (3,4141) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini muhafazakar olarak tanımlayan katılımcılara (2,2773) göre, kendisini özgürlükçü olarak tanımlayan katılımcıların (3,1609) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcılara (2,6573) göre, kendisini hümanist olarak tanımlayan katılımcıların (3,1451) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcılara (2,6573) göre, kendisini modern olarak tanımlayan katılımcıların (3,0582) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcılara (2,6573) göre, kendisini sosyalist olarak tanımlayan katılımcıların (3,4948) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcılara (2,6573) göre, kendisini feminist olarak tanımlayan katılımcıların (3,4141) cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeyinin kendisini milliyetçi olarak tanımlayan katılımcılara (2,6573) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Cinsiyet kavramı, bireylerin biyolojik olarak var olması ile oluşan bir süreçtir. Bu süreç bireylerin üreme organlarının ve fizyolojik farklılıklarının etkisi ile kadın ve erkek olarak kimlik kazanım süreci ile oluşmaktadır. Biyolojinin bireye kazandırdığı bir özellik olan cinsiyet, bireylerin tam olarak kontrol ve denetim hakkına sahip olmadığı bir özellikler bütünüdür.

Toplumsal cinsiyet kavramı, toplumsal yapı içerisinde kültür, yaşanılan toplumun özellikleri, coğrafya gibi unsurların etkisiyle bireylere atfedilen erkeklik ya da erkeksilik, kadın ya da kadınsılık özelliklerinin bütünüdür. Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet kavramları sosyologlar tarafından uzun yıllar boyunca tartışılmış ancak kavramın tanımı noktasında nihai bir sonuca varılamamıştır. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları biyolojik özellikler ve toplumsal durumlar bakımından ayrılmaktadır. Cinsiyet, bireylerin biyolojik özelliklerinin bir getirisi olarak kadın veya erkek olma durumu iken toplumsal cinsiyet toplumsal yapı içerisinde oluşan, toplumun bireylerden beklediği özellikleri yerine getirmelerinin beklenmesi ile sonuçlanan kadınlık veya erkeklik özelliklerinin atfedilmesidir.

Toplumsal cinsiyet, toplumun tanımladığı ve bireylerden yerine getirmelerini beklediği davranış biçimlerini oluşturur. Bu davranış biçimleri toplumsal cinsiyet rolleri olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal yapı içerisinde kadınlık ve erkekliğin ifade ediliş ve sunuluş biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplum içerisinde kadına ve erkeğe uygun olarak görülen davranış biçimleri maskülen (erkeksi) ve feminen (kadınsı) olarak oluşturulmakta ve bireylerden bu özelliklere göre davranış örüntülerini oluşturmaları beklenmektedir. Bu davranış örüntüleri bireyler üzerinde bazı durumlarda cinsiyet kalıpyargılarını oluşturmaktadır. Bu durum beraberinde cinsiyet önyargılarıyla birlikte cinsiyet ayrımcılığının temelini oluşturmaktadır. Ayrım, bireylerin biyolojik özellikler etrafında ayrılması ile oluşan normal bir durumken ayrımcılık ise bireyler arasında eşitsizlik yaratan problemli bir alandır. Cinsiyet kalıpyargılarının oluşturduğu ayrımcılık, kadın ve erkek arasında hak temelli olarak sivil, siyasi ve sosyal hakların kullanımı yönündeki eşitsiz durumun yaratılmasında olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal cinsiyetin oluşumunu ve kimlikleri temel alan toplumsal cinsiyet rollerini açıklayabilmek ve toplumsal cinsiyeti daha kuramsal bir perspektifle ele alınması açısından birbirine karşıt kuramsal yaklaşımlar oluşturulmuştur. Bu kuramlardan ilki toplumsal cinsiyetin sadece biyoloji ekseninde ele alınmasını savunan biyolojik kuramdır. Biyolojik kuramın açıklamalarının yetersizliği ile psikanalitik kuram oluşturulmuş, açıklamalarında çevre, birey ve davranış etkilerini ele alan sosyal öğrenme kuramı, biliş kavramı ile zihinsel süreçler üzerinden açıklamalar yapan bilişsel gelişim kuramı, toplumsal cinsiyetin kodlar ve şemalar yoluyla elde edildiğini savunan toplumsal cinsiyet şeması kuramı, aile, arkadaş ve sosyal çevre gibi yapıların etkili olduğunu savunan sosyal rol kuramı, sosyal etkileşimler sonucu açıklamalarını oluşturan etkileşimsel model, hiyerarşi etrafında toplumsal cinsiyet açıklaması yapan sosyal baskınlık kuramı, eşitsizlik ve ayrımcılığa odaklanan feminist kuram oluşturulmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet perspektifiyle oluşturulan çalışmaların genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet algısı konularında yoğunlaştığı ve bu konularda birçok farklı araştırmaların yapıldığı görülmüştür.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili çalışmalara bakıldığında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik görüşlerin ve algıların belirlenmesi, erkeklerin ve kadınların toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarının tespit edilmesinin amaçlandığı görülmüştür. Toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının ölçülmesi amacıyla yapılan çalışmalarda elde edilen en önemli bulgu kadın katılımcıların eşitlikçi tutumlarının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu, erkek katılımcıların geleneksel tutumlarının ise kadın katılımcılara göre daha fazla olduğu yönündedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında cinsiyet rolü kavramının meslek seçimi, iş bölümü, öz nitelik, zeka türleri, davranış ve görünüm gibi farklı alanlarda ele alındığı karşımıza çıkmaktadır. Buna ek olarak toplumsal cinsiyet rollerinin yarattığı stres algısı da birçok çalışmanın konusunu oluşturduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rolü stresi olarak adlandırılan bu kavram kadınlar ve erkekler üzerinde gerçekleştirilmesi beklenen rollerin gerçekleştirilmediğinde ortaya çıkan bir durum olarak

karşımıza çıkmaktadır ve bu durum hem kadını hem de erkeği olumsuz yönde etkileyen bir olgu olarak kabul edilmiştir.

Toplumsal yapı içerisinde yer alan bireylerin toplumsal cinsiyete bakış açısını ele alan toplumsal cinsiyet algısını konu edinen çalışmaların verilerinin sonuçlarına bakıldığında ise kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha eşitlikçi bir tutumla toplumsal cinsiyet algılarını oluşturduğu, gelir seviyesi ve eğitim düzeyi ile eşitlikçi tutum arasında doğru orantının olduğu görülmüştür.

Bireylerin yaşamlarında önemli bir konumda yer alan toplumsal cinsiyet kavramı kadın ve erkek olmanın yaşanılan toplumda ne anlama geldiğini ifade etmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada cinsiyete göre uygunluk ile kadınlık ve erkeklik tanımlamaları, sosyo-demografik özellikler ile hak temelli (sivil, siyasi ve sosyal haklar) toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ve cinsel yönelime ilişkin tutumlar arasındaki ilişki test edilmiştir. Bu kapsamda tabakalı örnekleme tekniği kullanılarak evreni oluşturan Turgutlu ilçe merkezi içerisinde yer alan 22 mahalleden toplam 384 kişi araştırmanın örneklemine dahil edilerek araştırmacı ve danışmanı tarafından oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Araştırması: Turgutlu Örneği Anket Formu Ölçeği katılımcılara uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların sosyo-demografik özellikleri şöyledir; anket formu 192 kadın (%50) ve 192 erkek (%50) katılımcıya uygulanmış, 15-25 yaş aralığında (%38), önlisans-lisans düzeyi eğitim seviyesine sahip olan (%49,5), hayatının çoğunlukla ilçe merkezinde yaşayan (%78,9), doğma-büyüme Turgutlu ilçesinde yaşadığını belirten (%65,6) ve 6.001-10.000 TL (%36,5) ile 10.000 TL ve üzeri (%39,1) aylık gelire sahip olduğu görülürken bunlara ek olarak katılımcıların daha çok 5. seviyede kendini dindar olarak tanımladığı (%20,8) ve çoğunlukla kendini özgürlükçü (%28,1) olarak kimlik tanımlamasını yaptığı görülmüştür.

Araştırmanın ilk varsayımı olan kadınlık ve erkeklik tanımlamaları farklılaşmaktadır cinsiyet değişkenine göre ele alınmış ve kısmen desteklenmiştir. Bu varsayımı test etmek amacıyla 10 alt kategori (davranış ve görünüm, iş bölümü/yapılan işler, kavramsal tanımlamalar, mekan türleri, mesleki farklılıklar, müzik enstrümanları, sanat dalları, spor dalları, tanımlayıcı özellikler, zeka türleri) oluşturulmuş ve cinsiyete göre uygunluk

arasındaki ilişki ortaya çıkarılmıştır. Davranış ve görünüm ile cinsiyete uygunluk arasında kaş al(dır)mak, saçını boya(t)mak, otomobil kullanmak, motosiklet kullanmak her iki cinse de uygun; dedikodu yapmak her iki cinse de uygun değil olarak görülmektedir. Küpe takmak, uzun saç, aile bütçesine katkıda bulunmak gibi davranışlar zaman içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; alkol kullanmak zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; sokakta sigara içmek ve sarhoş olmak zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; alışveriş veya yemek sonrası hesabı ödemek zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru cinsiyete uygunluk açısından değişim gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

İş bölümü/yapılan işler ile cinsiyete uygunluk arasında tamirat işleri ve bebeğin bezini değiştirmek her iki cinse de uygun olarak görülmektedir. Yemek yapmak, bulaşık yıkamak, temizlik yapmak ve çamaşır yıkamak gibi işler zaman içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; evin-çarşı pazar alışverişini yapmak ve evle ilgili dışarıda yapılması gereken işler erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru cinsiyete uygunluk açısından değişim gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

Kavramsal tanımlamalar ile cinsiyete uygunluk arasında kol kanat germek, evin direği, kahramanlık ve güzellik kavramlarının cinsiyete uygunluk açısından her iki cinse de uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir. Mekan türleri ile cinsiyete uygunluk arasında kahvehane erkeğe uygun olarak görülmektedir. Stadyum, kuaför, güzellik salonu, çarşı-pazar yeri, evin salon kısmı, camiler ve evin mutfak kısmı her iki cinse de uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir.

Mesleki farklılıklar ile cinsiyete uygunluk arasında okul öncesi/anaokulu öğretmeni, aşçılık, pilot, moda tasarımcısı, inşaat mühendisliği/müteahhitliği, büyükelçi, çiçek satıcısı, maç hakemliği, bilgisayar programıcısı ve ekonomist mesleklerinin her iki cinse de uygun; imam olmak, uzun yol şoförlüğü ve araba tamircisi mesleklerinin erkeğe uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir. Cumhurbaşkanı, bakan, milletvekili, belediye başkanı, muhtar, şirket/kurum yöneticisi, vali-kaymakam meslekleri zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; sekreterlik, hemşirelik ve haber spikerliği meslekleri zaman içerisinde kadına

uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru cinsiyete uygunluk açısından değişim gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

Müzik enstrümanları ile cinsiyete uygunluk arasında davul çalmak ve bağlama çalmak ile cinsiyete uygunluk açısından her iki cinse de uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir. Sanat dalları ile cinsiyete uygunluk arasında dans ve edebiyat ile cinsiyete uygunluk açısından her iki cinse de uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir. Spor dalları ile cinsiyete uygunluk arasında basketbol, voleybol, güreş, cimnastik, halter, boks, buz pateni, tenis ve vücut geliştirme-fitness ile cinsiyete uygunluk açısından her iki cinse de uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir. Zeka türleri ile cinsiyete uygunluk arasında sosyal zeka ile cinsiyete uygunluk açısından her iki cinse de uygun olarak görüldüğü elde edilmiştir.

Tanımlayıcı özellikler ile cinsiyete uygunluk arasında güçlü görünmek, mavi renk ve pembe renk her iki cinse de uygun olarak görülmektedir. Aile reisi olmak, akıllı-mantıklı olmak, otoriter olmak, cesur olmak, girişimcilik ve aile gelirini/geçimini üstlenmek zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; duygusal olmak, kibar-nazik olmak ve ağlamak zaman içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygunluğa doğru; saldırganlık zaman içerisinde erkeğe uygunluktan her iki cinse de uygun olarak görülmemesine doğru; itaat etmek zaman içerisinde kadına uygunluktan her iki cinse de uygun olarak görülmemesine doğru cinsiyete uygunluk açısından değişim gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

Araştırmanın ikinci varsayımı olan hak temelli toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmış ve kısmen desteklenmiştir. Bu varsayımı test etmek amacıyla üç alt varsayım oluşturulmuş sivil, siyasi ve sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre eşitlikçi tutumu benimseme düzeyinin daha fazla olduğu, yaş aralığının artmasıyla sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin arttığı, eğitim seviyesinin yükselmesiyle sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet

eşitliğinin benimsenme düzeyinin arttığı, dindarlık düzeyinin artmasıyla sivil hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyinin arttığı sonucu elde edilmiştir.

Siyasi hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre eşitlikçi tutumu benimseme düzeyinin daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir.

Sosyal hakların kullanımı yönündeki toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenme düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre eşitlikçi tutumu benimseme düzeyinin daha fazla olduğu, yaş aralığının artmasıyla sosyal hakların kullanımı konusunda toplumsal cinsiyet eşitliğini benimseme düzeyinin de arttığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırmanın üçüncü varsayımı olan cinsel yönelime ilişkin tutumlar ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmış ve kısmen desteklenmiştir. Cinsel yönelime ilişkin tutumlar ile cinsiyet arasında kadın katılımcıların cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu, yaş aralığının artmasıyla cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin azaldığı, yerleşim yeri kırsaldan büyük şehirlere doğru gidildikçe cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin arttığı, ailenin toplam aylık gelirinin yükselmesiyle cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin de yükseldiği ve dindarlık düzeyinin azalmasıyla cinsel yönelime ilişkin olumlu tutum düzeylerinin arttığı sonucu elde edilmiştir.

KAYNAKÇA

Acar, E., Özen, F. ve Toraman, Ç. (2019). Türkiye'deki Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 20 (2) , 794-844. (Erişim tarihi: 17.01.2020, https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/57224/808162).

Akgün, Z., ve Uysal, Y. (2019). Toplumsal Cinsiyet ve Narsisizm İlişkisi. *Dünya Sağlık ve Tabiat Bilimleri Dergisi (DÜSTAD) , 2019* (2) , 43-56 . (Erişim tarihi: 25.02.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/dustad/issue/51138/562456).

Alisbah Tuskan, A., Toplumsal Cinsiyet Toplumda Kadına Biçilen Roller ve Çözümleri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, *25*(99), 445-449. (Erişim tarihi: 17.02.2022, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-99-1179).

Altınova, H. ve Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 24*(2), 9-22. (Erişim tarihi: 07.02.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/48480/614123).

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2007), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemler.* Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Arıcı, F. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar ve Psikolojik İyi Oluş. *Yüksek Lisans Tezi.* Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.

Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler , 3* (5) , 0-0. (Erişim tarihi: 01.06.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademik-hassasiyetler/issue/27268/287075).

Avcı, F., Güdekli, İ. (2018). Toplumsal Cinsiyet Ve Medya İlişkisi: Yazılı Basında Kadına Şiddet Ve Kadın Cinayetleri Haberleri Üzerine Bir Analiz. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD) , 4* (2) , 475-506 . (Erişim tarihi: 15.04.2020, https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjcss/issue/41864/497218).

Aydoğdu, F. (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişimi ve Cinsel Eğitim. *Çocuk Gelişimi I-II* , 71-89. (Erişim tarihi: 15.05.2022, https://www.researchgate.net/publication/339292477_Toplumsal_Cinsiyet_Rollerinin_Gelisimi_Ve_Cinsel_Egitim_Development_of_Gender_Roles_and_Sexual_Education).

Bakioğlu, F. ve Türküm, A. S. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rolleri Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması . *Kastamonu Eğitim Dergisi , 27* (2) , 717-725. (Erişim tarihi: 23.04.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/43884/538116).

Baran, B. , Siyez, D. M. ve Kaptanoğlu, Ş. N. (2018). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algı (BÖTE-TCE Algı) Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 14* (1) , 137-150. (Erişim tarihi: 16.05.2023, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/461202).

Baran, B. (2019), Hegemonik Erkeklik: Formülasyon, Yeniden Formülasyon ve Genişleme. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi,* Sayı:2, 295-303. (Erişim tarihi: 11.09.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ktc/issue/50367/636955).

Başar, K. (2013). Bedensel Cinsiyet, Cinsiyet Kimliği, Cinsel Yönelim . *CETAD - Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği.* (Erişim tarihi: 02.06.2023, https://www.cetad.org.tr/CetadData/Books/52/bilgilendirme-dosyasi-10-escinselllik.pdf).

Başkale, H., ve Bahar, Z. (2008). Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramıyla İlgili Bir Gözden Geçirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 1*(2), 133-147. (Erişim tarihi: 01.04.2023, https://core.ac.uk/download/pdf/250317429.pdf).

Bayar, Ö. , Haskan Avcı, Ö. Ve Koç, M. (2018). Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin (ETCRSÖ) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 18* (1) , 57-76 . (Erişim tarihi: 03.05.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/36350/371876).

Baydur, H. , Uçan, G. , Şeker, D. , Özpınar, S. , Gerçeklioğlu, G. ve Horosan, G. D. (2016). Manisa Kent Merkezinde Yaşayan Yetişkinlerde Toplumsal Cinsiyet Tutumunun Değerlendirilmesi: Yöntem ve Temel Bulgular. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi , 3* (1) , 126-133 . (Erişim tarihi: 05.05.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbusbed/issue/22332/239308).

Berg, Bruce L., LUNE, Howard. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Çev.: Asım Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.

Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye'de Kadınlık. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi , 2014* (3) , 108-114 . (Erişim tarihi: 14.01.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/article/125447).

Borlandi, M. , Boudon, R. , Cherkaoui, M. , Valade, B. (2011). *Sosyolojik Düşünce Sözlüğü* (B. Arıbaş, 1. Basım, Çev.). İletişim Yayıncılık.

Butler, Judith. (2020), *Cinsiyet Belası*, İstanbul: Metis Yayıncılık.

Can, İ. & Girgin Büyükbayraktar, Ç. (2018). Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları . *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi ,*

(39) , 355-372 . (Erişim tarihi: 22.04.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/sefad/issue/38354/443531).

Çabuk, S. ve Araç, A. G. S. K. (2013). Psikografik Bir Pazar Bölümlendirme Değişkeni Olarak Cinsiyet Kimliği: Tüketim Araştırmalarında Cinsiyet Kimliği Kavramının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22*(2), 27-40. (Erişim tarihi: 05.05.2023, https://avesis.cu.edu.tr/yayin/be6a34cb-85db-49cc-a2fa-d376a703e77c/psikografik-bir-pazar-bolumlendirme-degiskeni-olarak-cinsiyet-kimligi-tuketim-arastirmalarinda-cinsiyet-kimligi-kavraminin-incelenmesi).

Çağırkan, Barış, (2018), Kimlik Ögesi Olarak Erkeklik Kavramı ve Postmodern Toplumlarda Farklı Erkeklik Algıları, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 5*(5), 93-105. (Erişim tarihi: 01.01.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/40925/494178).

Çakır, H., ve Baş, H. (2018). Cinsiyetler ve Cinsiyetlerle Özdeşleşen Davranışların Sosyolojik ve Biyolojik Açıdan Değerlendirilmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 5*(5), 176-191. (Erişim tarihi: 09.02.2022, https://avesis.bozok.edu.tr/yayin/9b4fe486-089c-449b-8801-803e8cb522c9/cinsiyetler-ve-cinsiyetlerle-ozdeslesen-davranislarin-sosyolojik-ve-biyolojik-acidan-degerlendirilmesi).

Çelik, H., ve Kocabıyık, O. O. (2014). Genç Yetişkinlerin Saldırganlık İfade Biçimlerinin Cinsiyet ve Bilişsel Duygu Düzenleme Tarzları Bağlamında İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4*(1), 139-155. (Erişim tarihi: 02.02.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkefd/issue/21473/230159).

Çetin Gündüz, Y. D. D. H. , Tarhan, Y. S. ve Kılıç, P. Z. (2015). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Bartın University Journal of Faculty of Education , 4*

(1) , 21-33 . (Erişim tarihi: 09.09.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3816/51242).

Çetinel, E. ve Ersoy Yılmaz, S. (2016). Feminist Teori: Yönetim Ve Organizasyon Alanına Eleştirel Bir Yaklaşım. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 6* (2) , 119-148 . (Erişim tarihi: 02.06.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ckuiibfd/issue/32908/366674).

Çiçek, B. ve Çopur, Z. (2018). Bireylerin Kadınların Çalışmasına ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *International Journal of Eurasian Education and Culture , 3* (4) , 1-21 . (Erişim tarihi: 12.05.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijoeec/issue/37148/428498).

Çifçi, S. (2018). 20-65 Yaş Arası Kişilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Etkileyen Faktörler Mardin Örneği. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Demir, A. (2020). Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Kariyer Karasızlığı: Sinop Örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 8*(22), 1-17. (Erişim tarihi: (05.01.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/avrasyad/issue/54909/689224).

Demirbilek, S. (2007), Cinsiyet Ayırımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 44* (511), 12-27. (Erişim tarihi: 06.04.2022, http://www.ekonomikyorumlar.com.tr/files/articles/152820003974_1.pdf).

Donovan, J. (2020). *Feminist Teori*. (A. Bora, M. Ağduk Gevrek ve F. Sayılan, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Dökmen, Z. Y. (1999). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri Kadınsılık ve Erkeksilik Ölçekleri Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Kriz Dergisi , 7* (1) , 27-40 . (Erişim tarihi: 16.06.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/kriz/issue/41093/496654).

Dökmen, Zehra. (2010), *Toplumsal Cinsiyet*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ergün, M., ve Özsüer, S. (2006). Vygotsky'nin Yeniden Değerlendirilmesi. *Afyon Karahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2,* 269-292. (Erişim tarihi: 15.05.2023, https://sbd.aku.edu.tr/VIII2/mergun.pdf).

Erdoğan, T. (2012). Ailede Cinsiyet Sosyalizasyonunu Etkileyen Faktörlerin Araştırılması: Denizli Örneği, *Kurumsal Alt Yapı Projesi.* Pamukkale Üniversitesi, Malatya. (Erişim tarihi: 02.06.2023, https://gcris.pau.edu.tr/handle/11499/63).

Ertan, T. B. (2002). Çağdaş Türk Çocuk Yazınında Toplumsal Cinsiyet Olgusu. *Yüksek Lisans Tezi.*

Erzeybek, B., ve Gökçearslan Çifci, E. (2019). Akademisyen Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Evlilik Uyumu. *Sosyal Çalışma Dergisi, 3*(1), 61-80. (Erişim tarihi: 20.04.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/scd/issue/46396/492795).

Esen, E., Öztürk, B. ve Siyez, D. M. (2018). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Ergen Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Nesne-Psikoloji Dergisi,* 6(12), 144-173. (Erişim tarihi: 11.02.2021, https://toad.halileksi.net/olcek/toplumsal-cinsiyet-algisi-olcegi-ergen-formu/).

Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. (H. Özel, & C. Güzel, Çev.) Ankara: Ayraç Yayınevi.

Giddens, A. (2013). *Sosyoloji* (İ. Yılmaz, 5. Basım, Çev.). Kırmızı Yayınları.

Gökcan, M. ve Büyükgöze Kavas, A. (2018). Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyetin Rolü: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması . *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi* , *1* (1) , 48-67 . (Erişim tarihi: 04.07.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/kpdd/issue/41808/494446).

Gökçe, Birsen. (2012). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Savaş Yayınevi.

Gökdemir, B. (2020). Toplumsal Cinsiyet Rolleri İle İş ve İş Dışı Yaşam Dengesi Arasındaki İlişkisi: Bir Kamu Kurumu Örneği. Ankara: *Yüksek Lisans Tezi*.

Gözütok, F. D. , Toraman, Ç. ve Acar-Erdol, T. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin (TCEÖ) Geliştirilmesi . *İlköğretim Online , 16* (3) , 1036-1048 . (Erişim tarihi: 26.05.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/30528/330240).

Gümüş, N. (2014). Çocuk Evlerinde Bulunan Kız Çocuklarının Sosyalizasyonu Üzerine Niteliksel Bir Araştırma. İstanbul: *Yüksek Lisans Tezi*.

Güldü, Ö., ve Ersoy Kart, M. (2009). Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64*(3), 97-116. (Erişim tarihi: 22.06.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbf/article/42620).

Gürkan, S. (2021). Türkiye'de İslam ilmihallerine Toplumsal Cinsiyet Algısındaki Değişim Çerçevesinde Sosyolojik Yaklaşım. *Doktora Tezi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Gürses, İ., Kılavuz, M. (2011). Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 20(2), 153-166. (Erişim tarihi: 01.04.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/uluifd/issue/13477/162785).

Güven, Y. (2001). Sezgisel Matematik Yeteneği Testinin Geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2*(15), s. 23-28. (Erişim tarihi: 29.05.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21435/229803).

Heper, A. (2014). Feminizm ve Hukuk. *Hukuk Kuramı, 1*(5), 11-27. (Erişim tarihi: 21.05.2023, https://www.hukukkurami.net/editor/Sayi_5/05_02_heper.pdf).

Horzum, Ş., (2018), Erkek ve Erkeklik Çalışmaları: Sorunsaldan Kurumsala, *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(4), 75-101. (Erişim tarihi: 18.01.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/asobid/issue/41422/485450).

Kandemir, A. ve Sezgin Nartgün, Ş. (2022). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi , 12* (3) , 1683-1702 . (Erişim tarihi: 08.07.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/tred/issue/72743/1064697).

Karagöz, M. (2021). Toplumsal Cinsiyet Rolleri İle Cinse Doyum ve Cinsel Özgüven Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul: *Yüksek Lisans Tezi*.

Kavuncu N (1987) Bem Cinsiyet Rolü Envanteri'nin Türk Toplumuna Uyarlama Çalışması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kayhan, F. (1999). *Feminizm*. İstanbul: BDS Yayınları.

Keskin, F., ve Ulusan, A. (2016). Kadının Toplumsal İnşasına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlara Dair Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(26), 47-68. (Erişim tarihi: 12.02.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/akil/issue/30951/438558).

Koç, M. , Haskan Avcı, Ö. ve Bayar, Ö. (2017). Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin (KTCRSÖ) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması . *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 1 (41) , 284-297 . (Erişim tarihi: 14.05.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/29057/310815).

Kol, S. (2011). Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*(21), 1-21. (Erişim tarihi: 09.05.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/11217/133954).

Konuk, B. (2013). Avrupa Birliği Hukukunda Cinsiyet Ayrımcılığına İlişkin Temel Kavramların Değerlendirilmesi. The Review of Basic Concepts of Gender Discrimination in European Union Law . *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi , 8* (Özel) , 1725-1752 . (Erişim tarihi: 01.06.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/jyasar/issue/19146/203204).

Kurtkan Bilgiseven, A. (1998). *Kadının Ülke Ekonomisindeki Yeri*. İstanbul: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

Küçükdere, A. (2019). Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Sporda Kadın ve Sorunları "Menteşe Örneği". *Yüksek Lisans Tezi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

Marshall, G. (2020). *Sosyoloji Sözlüğü*. (O. Akınhay ve D. Kömürcü, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Mıchel, A. (1993). *Feminizm.* (Ş. Tekeli, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası. (M. T. Bağlı, Dü.) *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37*(2), 137-169. (Erişim tarihi: 02.06.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/auebfd/issue/38405/445421).

Özdemir, L., Batga, B., ve Uçar, B. (2019). Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algılarını Etkileyen Demografik Niteliklerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 10*(24), 212-228. (Erişim tarihi: 05.02.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/vizyoner/issue/47330/500392).

Özkan, E. (2020). Cinsiyete Dayalı Mesleki Ayrımcılık: Cam Tavan ve Kraliçe Arı Sendromu. *Sosyolojik Düşün , 5* (2) , 127-138. (Erişim tarihi: 06.05.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosdus/issue/58448/826813).

Rıtzer, G. ve Stepnısky, J. (2019). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları ve Klasik Kökenleri*. (E. Howison, Çev.) Ankara: De Ki Yayınları.

S. Zeyneloğlu ve F. Terzioğlu (2011). *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education), 40* (2011), 409-420. (Erişim tarihi: 05.03.2023, https://www.researchgate.net/publication/303768007_Toplumsal_Cinsiyet_Rolleri_Olceginin_Gelistirilmesi_ve_Psikometrik_Ozellikleri).

Sakallı, N. ve Türkoğlu,B. (2019), Erkek Olmak ya da Olmamak: Sosyal Psikolojik Açıdan Erkeksilik/Erkeklik Çalışmaları, *Türk Psikoloji Yazıları*, 52-76. (Erişim tarihi: 02.06.2023, https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpy13019961201905 16m000014.pdf).

Sankır, H. (2010). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Anlamlandırılış Biçiminin "Kadın Sanatçı Kimliği"nin Oluşum Sürecine Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, 1*(26).

Sığın, A. ve Canatan, A. (2018), "Connell'ın Erkeklikler Teorisinde İşbirlikçi Erkek, Madun Erkek ve Marjinal Erkek: Hegemonik Erkekliğin Kavramsal Hegemonyası", *Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(32), 163-175. (Erişim tarihi: 03.06.2023, https://www.researchgate.net/publication/330000534_Connell'in_Erkeklikler_Teorisinde_Isbirlikci_Erkek_Madun_Erkek_ve_Marjinal_Erkek_Hegemonik_Erkekligin_Kavramsal_Hegemonyasi).

Tatlıoğlu, S. S. (2021). Öğrenmeye Sosyal Bilişsel Bir Bakış: Albert Bandura. *Sosyoloji Notları, 5*(1), 15-30. (Erişim tarihi: 20.05.2020, https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosnot/issue/63416/892420).

Taylor, S. E. , Peplau, L. A. , Sears, D. O. (2015). *Sosyal Psikoloji* (A. Dönmez, 4. Basım, Çev.). İmge Kitabevi.

TDK, https://sozluk.gov.tr/

Turgut, A . (2019). Türkiye'deki Gelir Eşitsizliğinin Toplumsal Cinsiyet, Kadının İstihdamı ve Kadın Yoksulluğu Açısından Değerlendirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 2* (38) , 315-329 . (Erişim tarihi: 01.01.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/kosbed/issue/51799/581637).

Turner, B. S. (2020). *Sosyoloji Sözlüğü*. (K. Akbaş, & A. Beyaz, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Vargel Pehlivan, P. (2017), Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kuramsal Yaklaşımlar: Bir Literatür Taraması, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31*(16), 497-521. (Erişim tarihi: 04.05.2023, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/191966/mod_resource/content/0/Vargel-Pehlivan%2C%20Toplumsal%20Cinsiyet%20Kuramlar%C4%B1.pdf).

Vatandaş, C. (2011), Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı, *Sosyoloji Konferansları Dergisi, 35*(0), 29-56. (Erişim tarihi: 19.07.2021, https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9517/118909).

Yayla, O. T. (2015). Dijitalleşme Çağında Eşitsizlik ve Ayrımcılık . *Liberal Düşünce Dergisi* , (79) , 43-53 . (Erişim tarihi: 25.04.2023, https://dergipark.org.tr/tr/pub/liberal/issue/48158/609287).

Yelegen, G., Karataş, Y., Eren Bana, P. ve Ünal, M. (2022). Erkeğe Yönelik Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 73-88. (Erişim tarihi: 05.08.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/sayod/issue/69284/1018381).

Yıldırım, Y. (2016). Eğitim Sosyolojisi Perspektifi ile Piaget ve Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramları Üzerine Sosyolojik Bir Analiz Denemesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(2), 617-628. (Erişim tarihi: 08.06.2022, https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/24349/258108).

Yılmaz, T. (2022). Z Kuşağının Toplumsal Cinsiyet Algılarının Bireysel Kariyer Planlaması Üzerine Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Yörük, A. (2009). Feminizm/ler. *Sosyoloji Notları*, 7, 63-85. (Erişim tarihi: 19.05.2023, https://www.academia.edu/24591802/Sosyoloji_Notlar%C4%B1_Dergisi_7_Say%C4%B1).

EKLER

EK-1

TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI: TURGUTLU ÖRNEĞİ
ANKET FORMU

Bu anket, Manisa Celâl Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda yürütülen "Toplumsal Cinsiyet Araştırması: Turgutlu Örneği" isimli yüksek lisans tezinin saha araştırmasında kullanılacak sorulardan oluşmaktadır. Çalışmada Turgutlu'da yaşayan kişiler üzerinden toplumun toplumsal cinsiyet rollerini nasıl tanımladığının ve cinsiyet ayrımcılığı hakkında hangi tutumlara sahip olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ankette ad, soyad vb. gibi kişisel bilgiler talep edilmemektedir. Verdiğiniz cevaplar, bilimsel amaç dışında kullanılmayacaktır. Tahmini olarak 15 dk. sürecek olan anket, tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Ankete başladıktan sonra herhangi bir gerekçe ile ankete devam etmekten vazgeçebilirsiniz. Verdiğiniz yanıtların değerlendirilmeye alınması için tüm soruların eksiksiz yanıtlanması gerekmektedir. Sizin için en doğru yanıtın verilmesi çalışmanın bilimsel değeri açısından önemlilik arz etmektedir.

Gönüllü olarak ankete katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu işaretleyerek soruları cevaplandırmaya başlayabilirsiniz. Teşekkürler.

Yılmaz YEŞİLDAL
Manisa Celâl Bayar Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

"Araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul ediyorum"	☐

A) Lütfen size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz?

(1) Kadın (2) Erkek

2. Yaşınız?

(1) 15-25 (2) 26-35 (3) 36-45 (4) 46-55 (5)56-65 (6) 66 ve üzeri

3. Eğitim durumunuz?

(1) Okur-yazar değil (2) İlkokul-ortaokul (3) Lise (4) Önlisans-Lisans (5) Lisansüstü

4. Hayatınızın çoğunlukla geçtiği yer neresidir?

(1) Büyükşehir (2) İl Merkezi (3) İlçe Merkezi (4) Köy

5. Turgutlu ilçe merkezinde yaşama süreniz?

(1) Doğma büyüme buralıyım (2) 2 yıldan az zamandır burada yaşamaktayım

(3) 3-6 yıldır burada yaşamaktayım (4) 7-10 yıldır burada yaşamaktayım

(5) 10 yıldan fazladır burada yaşamaktayım

6. Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır?

(1) 4.250 TL ve daha az (2) 4.251-6.000 TL (3) 6.001-10.000 TL (4) 10.000 TL ve üzeri

7. Dindarlık düzeyinizi numaralandırınız.

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**

Hiçdindardeğil **Çok dindar**

8. Aşağıdakilerden hangisi kimliğinizi en iyi şekilde tanımlar? *(Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz.)*

(1) Dindar (2) Muhafazakâr (3) Milliyetçi (4) Özgürlükçü

(5) Hümanist (6) Modern (7) Gelenekçi (8) Liberal

(9) Sosyalist (10) Feminist (11) Çevreci (12) Diğer (Belirtiniz)……..

B) Aşağıdaki ifadelerden size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz. *(Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz.)*

	Erkeğe Uygun	**Kadına Uygun**	**İkisine de Uygun**	**İkisine de Uygun Değil**
1. Para kazanmak				
2. Cumhurbaşkanı				
3. Yemek yapmak				
4. Kahvehane				
5. Futbol				
6. Küpe takmak				
7. Resim				
8. Davul çalmak				
9. "Kol kanat germek"				
10. Aile reisi olmak				
11. Bakan				
12. Sayısal zeka				
13. Bulaşık yıkamak				
14. Stadyum				
15. Basketbol				
16. Kaş al(dır)mak				
17. Tiyatro				
18. Bağlama çalmak				
19. "Özgürlük"				
20. Güçlü görünmek				
21. Milletvekili				
22. Temizlik yapmak				
23. Kuaför				
24. Voleybol				
25. Saçını boya(t)mak				
26. Dans				

27. “Namus”				
28. Duygusal olmak				
29. Akıllı-mantıklı olmak				
30. Belediye başkanı				
31. Çamaşır yıkamak				
32. Güzellik salonu				
33. Güreş				
34. Uzun saç				
35. Saldırganlık				
36. Muhtar				
37. Ütü yapmak				
38. Cimnastik				
39. Tırnak uzatmak				
40. Başarılı olmak				
41. Otoriter olmak				
42. Asker				
43. Sekreterlik				
44. Atletizm				
45. Kibar, nazik olmak				
46. Okul öncesi/anaokulu öğretmeni				
47. Renkli giysiler (yeşil, kırmızı, pembe, mor) giymek				
48. Ağlamak				
49. Aşçılık mesleği				
50. Tamirat işleri				
51. Halter				
52. Küfretmek				
53. “Mavi” renk				
54. Hemşirelik mesleği				
55. Sosyal zeka				
56. Giyim mağazası				
57. Boks				
58. Dedikodu yapmak				
59. Edebiyat				
60. Keman çalmak				
61. “Evin direği”				
62. Manken				
63. Çarşı-pazar yeri				
64. Sokakta sigara içmek				
65. Anlayışlı olmak				

66. İşsiz kalmak(maaş ya da ücret karşılığı çalışmamak)				
67. Pilot				
68. Sakız çiğnemek				
69. Evlenme teklifinde bulunmak				
70. Sinema				
71. Cesur olmak				
72. İmam				
73. Şirket/kurum yöneticisi				
74. Moda tasarımcısı				
75. Otomobil kullanmak				
76. Piyano çalmak				
77. İnşaat mühendisliği/müteahhitliği				
78. Büyükelçi				
79. Bebeğin bezini değiştirmek				
80. Çok konuşmak				
81. "Kahramanlık"				
82. Çiçek satıcısı				
83. Buz pateni				
84. Uzun yol şoförlüğü				
85. Vali-kaymakam				
86. Maç hakemliği				
87. Evin çarşı-pazar alışverişini yapmak				
88. Sarhoş olmak				
89. "Güzellik"				
90. "Pembe" renk				
91. Evle ilgili dışarıda yapılması gereken işleri (fatura ödeme gibi) yapmak				
92. Tenis				
93. Aile bütçesine katkıda bulunmak				
94. Alkol kullanmak				
95. Girişimcilik				
96. Diyetisyen				
97. Salon				
98. Motosiklet kullanmak				
99. Akademisyenlik				
100. Haber spikerliği				
101. Vücut geliştirme-fitness				
102. Alışveriş veya yemek sonrası hesabı ödemek				

103. Aile gelirini/geçimini üstlenmek					
104. Bilgisayar programcısı					
105. Camiler					
106. Dozer, kepçe gibi iş makineleri kullanmak					
107. Spor yorumcusu					
108. Ekonomist					
109. Mutfak					
110. Araba tamircisi					
111. İtaat etmek					

C) Aşağıdaki ifadeleri kendiniz için en uygun olacak şekilde puanlayınız.

Puanlama; (1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) şeklindedir.

	1	**2**	**3**	**4**	**5**
112. Okutulması (eğitim alması) gerekiyorsa öncelik oğlan çocuklarına verilmelidir.					
113. Siyaset erkek işidir.					
114. Aynı işi yapan kadınların erkeklerden az maaş almasını doğru bulmuyorum.					
115. Erkekler ev geçindireceği için erkeklerin meslek sahibi olması daha önemlidir.					
116. Aile reisi olarak erkek, aile üyelerinin hangi partiye oy vereceklerini belirlemelidir.					
117. Kadınların sendikaya üye olmasını doğru bulmuyorum.					
118. Ailenin gelirini/geçimini erkek sağlamalıdır.					
119. Kadından belediye başkanı olmaz.					
120. Geçimini tarımla sağlayan ailelerde sadece erkek Bağ-Kur'lu olmalıdır.					
121. Ailede çocuk ve yaşlıların bakımı sorumluluğu öncelikle kadına aittir.					
122. Kadının haberi olmadan kocası başka birine borç para vermemelidir.					
123. Evli kadın, evli olmayan kadına göre daha fazla saygıyı hak eder.					
124. Kadınlar annelik görevlerini aksattıkları için çalışma hayatına katılmamalıdır.					
125. Kadınlar erkeklerle eşit ölçüde mirastan pay almalıdır.					
126. Kadından mahalle/köy muhtarı olmaz.					
127. Kadınlar hamilelik, doğum, bebek emzirme gibi nedenlerle sık					

sık izin aldıkları için verimli çalışamazlar.					
128. Kız çocuklarının eğitim almaları oğlan çocuklarına göre daha önemlidir.					
129. Kadın, eşinin/babasının izni olmadan bir işte çalışmamalıdır.					
130. Anne olan kadın, anne olmayana göre daha fazla saygıyı hak eder.					
131. Ev işlerinin yapımında kadın kadar erkek de sorumluluk üstlenmelidir.					
132. Kadın ancak yanında bir erkek olursa uzun mesafe yolculuğu/seyahati yapabilir.					
133. Kadınlara pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.					
134. Kadın, erkekten daha az mirastan pay almalıdır.					
135. Kadınlar, oy vereceği partiyi tamamen kendisi belirlemelidir.					
136. Geçimini tarımla sağlayan ailelerde hem erkek hem kadın sosyal güvenliğe sahip olmalıdır.					
137. Dul erkeğin, bekar kadınla evlenmesini normal buluyorum.					
138. Kız ve oğlan çocukları eğitim hakkını eşit düzeyde kullanmalıdır.					
139. Kadın sadece kadın doktora muayene olmalıdır.					
140. Bankadan kredi çekildiğinde, kredi sözleşmesini kadın imzalayabilir.					
141. Kadından cumhurbaşkanı olmaz.					
142. Kadın hangi profesyonel mesleği yerine getirirse getirsin her şeyden önce annedir.					
143. Erkek evleneceği kişiyi/eşini kendisi seçmelidir.					
144. Ailedeki eşitsiz iş bölümü kadının ikinci sınıf aile üyesi olmasına sebep olur.					
145. Evin erkeği varken kadın kira sözleşmesini imzalamamalıdır.					
146. Dul kadının, bekar erkekle evlenmesini normal buluyorum.					
147. Erkek, aile üyelerinin geçim sorumluğunu tek başına üstlenmelidir.					
148. Kadınlar ailenin istediği/büyüklerinin uygun gördüğü kişiyle evlenmelidir.					
149. Kadın ancak erkek evi geçindiremiyorsa ek gelir için çalışmalıdır.					
150. Çalışma yaşamında yer alan bir kadın kendi haklarını savunabilmek adına bir sendikaya üye olmalıdır.					
151. Erkek ya da kadın olmak doğuştan kazanılır.					
152. İnsanlar cinsiyet değiştirme hakkına sahip olmalıdır.					

153. İşe alımlarda bireyin cinsel tercihi dikkate alınmamalıdır.					
154. Eşcinsel birliktelikler toplumda kabul edilebilir.					
155. Eşcinsel evliliklere yasal izin verilmelidir.					
156. Eşcinsellerin çocuk edinme hakkı olmalıdır.					
157. Kadın ya da erkek olmak kadar eşcinsel olmak da normaldir.					
158. Eşcinsel komşumun olması beni rahatsız etmez.					
159. En yakın arkadaşımın eşcinsel olması beni rahatsız etmez.					
160. Ailemden birinin eşcinsel olması beni rahatsız etmez.					
161. Oğlumun/kızımın eşcinsel olmasını normal görürüm.					
162. Eşcinsellik hastalıktır.					
163. Eşcinsellik sapkınlıktır.					
164. Eşcinsellik günahtır.					
165. Eşcinsellik doğuştan gelen bir şeydir, kabullenmek lazım.					
166. Eşcinsel birliktelikler toplumumuza aykırıdır.					
167. Film ve dizilerde eşcinsel karakterlerin kullanılmasını normal görüyorum.					

EK-2

Evrak Tarih ve Sayısı: 23.06.2022-E.328614

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı : E--050.01.04-328614 23.06.2022
Konu : Huriye TEKİN ÖNÜR-Etik Kurul
Başvurunuz-Hk-

Sayın Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR

İlgi : 12.05.2022 tarihli ve 302070 sayılı yazı.

MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Yılmaz YEŞİLDAL'ın " Toplumsal Cinsiyet Araştırması: Turgutlu Örneği " adlı başvurunuz kurulumuzun 20.06.2022 tarih ve 2022/06 sayılı toplantısında görüşülmüş olup, tez çalışmasının etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Kurulumuzda alınan karar ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR
Kurul Başkanı

Ek: 4-Nolu karar (1 sayfa)

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU KARARLARI

Toplantı Tarih	: 20.06.2022
Toplantı Sayısı	: 2022/ 06
Toplantıda Alınan Karar Sayısı	:18

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 20.06.2022 tarih ve saat 10:00'da toplanmış, aşağıdaki kararlar alınmıştır.

KARAR:

4- MCBÜ Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Huriye TEKİN ÖNÜR'ün 12.05.2022 tarih ve E.302070 sayıda kayıtlı MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Yılmaz YEŞİLDAL'ın " **Toplumsal Cinsiyet Araştırması: Turgutlu Örneği** " adlı tez çalışmasının etik yönden uygunluğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verildi.

(imza)
Prof.Dr.Ramazan GÖKBUNAR
Başkan

(imza) Prof.Dr.Fatma ŞAŞMAZ ÖREN Üye	**(imza)** Prof.Dr.Nurettin GÜLMEZ Bşk.Yrd.Üye	**(imza)** Prof.Dr.Osman Murat KOÇTÜRK Üye
(imza) Prof.Dr.Selhan ÖZBEY Üye	**(imza)** Prof.Dr.Özge AYAN Üye	**(imza)** Prof.Dr. Talip KABADAYI Üye

1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.